

ÖN SÖZ

«Dədə Şəmşir» harayı kitabına ön söz yazanda diqqətimi kitabın əvvəlində Aşıq Şəmşir yaradıcılığı haqqında müəllifin dəyərli fikirləri cəlb etdi. Elə bil ön sözə mən də bir ön söz yazdım.

Bu kitabda iki haray var:

«Aşıq Şəmşir yaradıcılığı» bir haray-nəsr.

Dədə Şəmşir harayı bir haray -nəzm.

Bir haray üstünə gəl bir haray iki haray olmaz. Fəryad olar. Mən innən belə, belə deyəcəyəm. Burdakı haraylar bir-birini tamamlayır, bir-birinə çırpılır, bütöv olur–bu bütöv də elə bütöv fəryaddır.

Bu, təkcə Dədə Şəmşirin fəryadımı? Yox! Bu, bu kitabı yazan Gülxani Pənahın da fəryadıdır. Yenə də yox! Bu, Dədə Şəmşirdən üzü geriyə bütün aşıq şairlərin fəryadıdır ta Qurbaniyədək. Bu– Anayurdun, adları bu kitabda sadalanan və sadalanmayan uca

dağlarının fəryadıdır. Bu, Qurbani dövründən üzü bəri zaman–zaman öz doğma yurdlarından qovulmuş, perik salınmış, incidilmiş başı bəlalı bir məmləkətin fəryadıdır. Fəryad eşidilir. Amma bu kitabda həm Dədə Şəmşirin yaradıcılığı ilə bağlı elmi araşdırmada, həm də poemada, eləcə də lirik şeirlərdə əllə tutulur, gözlə görülür.

Fəryad–burda təsəllidir, təskinlikdir, həm də xəbərdarlıqdır. Bu fəryad yerdə qalmaz.

Bu boyda müsibət görən xalqın ahı Allaha çatar.

Burdakı ön söz –Şəmşirin yaradıcılığı–Dədə Şəmşiri tanımaq və tanıtmmaq üçün təzə sözdür. Köhnə alimlərin özləri kimi sözləri də köhnəlib. Təzələr söz deməyə qorxur. Amma Gülxani Pənah qorxmur, yetərincə ədəbiyyatşünaslıq, eləcə də folklorşünaslıq sahəsində dediyi fikirlər oxucu rəğbətini, alim, ziyalı diqqətini cəlb edib. Bugünkü ədəbi mühit onun

diqqətindən yayınmır. Haysız–küysüz, qədsiz–qərəzsiz, ancaq sağlam ədəbi mühit naminə mətbuatda müntəzəm bədii əsərləri, publisist yazıları, monoqrafiyaları, elmi–ədəbi əsərləri ilə tanınmaqdadır.

«Dədə Şəmşir harayı» kitabında «Aşığı Şəmşir yaradıcılığı– bu ön söz aşığı şeirimizin qısa tarixçəsidir. Yiğcam, ensiklopediya təsiri bağışlayır adama. Burda keçmişə və bu günə özünəməxsus bir bucaq altda baxan bir ədəbiyyatşünas alimi gördüm. Onun indiyədək çox yazılarını, monoqrafiyalarını mən də oxumuşdum. Qələminə bələd idim. Amma buradakı–həm nəsrə, həm nəzmlə oxuduqlarımın kamilliyinə, bütövlüyünə, təzəliyinə söz ola bilməz.

Aşığı şeiri folklordan su içib, folklor–xalqdır. Aşığı şeiri xalq şeiridir. Xalq şeiri klassik şeirimizin də anasıdır.

Mənim aləmində aşiq şeiri-xalq şeri ilə klassik şeir arasında bir körpüdür.

Əgər şeirmiz qala divarları, bürcləri olan möhtəşəm, uca bir qəsrdirsə, bu qəsrin özülü torpaqla təmasda olan xalq şeiri, ən işıqlı yerləri olan bürcləri, qapı və pəncərələri aşiq şeri, möhkəm qala divarları, möcüzəli tağları, Göyə bənzəyən yüngül tavanı, ağır döşəməsi klassik şeirmizdir.

Gülxani Pənah bizi bu qəsrə gəzdirdi. Gördüklərini danışdı. Əvvəl Dədələr yada düşdü. Dədəm Qorqud, Dədə Kərəm, Dədə Əmrah, Dədə Novruz, sonra Qurbani, Miskin Abdal, Qul Mahmud, Koroğlu, Sarı Aşiq. Sonra gəldi Xəstə Qasım, Aşiq Abbas Tufarqanlı, Aşiq Ələsgər, Aşiq Alı...

Sonra aşiq şeirini yazılı ədəbiyyata gətirən Şah İsmayıl Xətayi xatırlandı. Və illərin o tayından Yunis İmrə boylandı...

Gəlib çatdıq Dədə Şəmşirə. Qəsrdən çıxdıq, bu günlərə qayıtdıq. Gülxani bizim əlimizdən tutub bayaqki qəsr kimi gözəl bir yerə gətirdi; dağ-dağ, dərə-dərə gəzdirdi. Bura – Dədə Şəmşiri Dədə Şəmşir eləyən torpaqdır.

Onun gəzdiyi yerlərə baş çəkirik. Onun vaxtilə şair Səməd Vurğunla görüşdüyü bulağı da gördük. Səməd Vurğun gəzən yerdir, bu yerlər. Elə adama yer eləyən də budur ki, indi bu yerlər erməni tapdağı altındadır. Əlbəttə, ancaq torpaq. Qalan nə varsa, hələ ki bizimi əlimizdədir.

Dədə Şəmşir də, Səməd Vurğun da, o dağlar, dərələr də, Kəlbəcər də, parça-parça ermənilərə verilmiş torpaqlar da bizim dilimizdədir. Dilimiz, tariximiz bütövdür, yaddaşımız kəsik-kəsik, xatirələrimiz qırıq-qırıqdır. Qayasına, daşına, yaylağına həsrət qalanların dərdi üstündə köklənib bu

misralar. Amma burda sızıltıdan çox döyüşə çağırış,
düşmən nifrət güclüdür:

Qarabağın qara baxtı...

Təbriz, Şuşa qarabaxtdı.

Cihad lazım, duraq, vaxtdı,

Səbr yoxdu, daha yaylaq!

Nə sızlayaq, ağlayaq biz.

Sellər kimi çağlayaq biz.

Düşmən qəlbin dağlayaq biz,

Qoy sağalsın yaran, yaylaq.

Səbr kasası dolub daşan millət belə yaşamaqdan
təngə gəlib:

Həsərət məni çəkib dara!

Ömür gedir belə hara?

Çox baxacam o yollara

Yana –yana deyib:– Yaylaq?!

Nə yaxşı ki, Gülxani Pənah kimi qeyrətli qızlarımız var, olub keçənləri dönə –dönə yada salır. Özü də necə, yanıqlı–yanıqlı, bitdə–bitdə, kəlmə–kəlmə. Hər sözdən, hər misradan dərdimiz fısqırır. Fəryadımız –ərşə dirəkdir. Nə qədər ki, biz varıq, bizə bu cür həqiqətlər gərəkdir.

Sabah, gələcək bu həqiqətlərdən görünəcək.

Bu cür kitabları oxuyub, millət oyanacaq. Ayağa qalxacaq. Vətəninin kəsilmiş parçalarını bir yerə yığacaq, yaralarını sarıyacaq. Onda bu cür kitablar bizə bələdçi olacaq. Çünki burda hər kəndin, hər dağın adı yazılıb. Dəlidağ, Keyti, Göyçə, Vedi, Murov, Ongöz bulaq, Qırgüney, Qüzeydaş, Günəş, Moruq...

Dağlarda doğulanlar düzənlikləri bəyənmişlər. Axı düzənliyin kələ–kötürü, dərəsi və o qədər şairanə adı olan yerləri yoxdur.

Gün o gün olsun ki, dağlardan enənlər dağlarına qayıtsınlar. Onda o bəxtəvər günlərdə ora qayıdanlar, bu kitabı da özləriylə aparıb Dədə Şəmşirin məzarı üstünə qoysunlar. (Tapılsa) Ora qayıdanlar Aşıq Ələsgərin ruhu ilə də görüşəcəklər. Lap Səməd Vurğun da orda olacaq.

Belə kitablar gənclərə Vətəni sevməyi öyrədir. Böyük Şəhriyar deyir:

«Vətən eşqi məktəbində can verməyi
öyrənmişik.

Ustadımız deyib heçdir Vətənsiz
Can Azərbaycan!».

Bu əsər Gülxani Pənahın şah əsəridir. Burda təkcə Dədə Şəmşir yox, bütöv Azərbaycan var. Bütöv Azərbaycanın bütöv dərdləri var.

Bu cinsi-lətifə, zərif ürəkli xanımın bu mərtəbə qüdrətli və sərt dili varmış. Adam lap məəttəl qalır.

Amma bu da var ki, o xanımın yaralı qəlbidir onu belə dilləndirən. Əlbəttə, Vətən dərdi hamı üçün birdir. Amma, bu adam şair olsa, dərdi üç qat, dörd qat çox olur.

İllah da ki, bu adam Gülxani Pənah ola!

Onun bu sərtliyi zəmanədəndir. Görüb-götürdüklərindəndir. Vətənin, şairin, şeirin qədrini bildiyindəndir. Folklora şeir dilimizin şəhdi-şəkəri kimi baxdığındandır.

Bu kitabda onun öz qəlbindən süzülüb gələn bayatıları məzmunca, ideyaca zəngin bayatılardır. Bu bayatılarda yurd yanğısı, el dərdi, torpaq harayı, el qınağı var,

Yel əsir, yelə neynim,

Sel gəlir, selə neynim.

Diddim taxta sinəmi,

Köç gedir belə neynim.

Tül aldım bəzək üçün,
Evimə bəzək üçün.
Qoyub doğma elləri,
Qərib el gəzək, neçün?

Bağbanı bizimkidir,
Kəzdəyi sizinkidir.
Nişana var yolumda,
Getdiyın izim kidir.

Qəlbi vətən həsrətiylə döyünənlərin arzusudur son məbədgahı doğulduğu torpağı olsun. Yada düşür qərib ellərdə torpağa əmanət qoyulan soydaşlarımız. Ölümə can vermək istəməyənlərin arzusu dünyanı tutub durmaq deyil Gülxani Pənahın bayatılarında:

Gün çıxar səbrin olsun,
Dözümün, səbrin olsun.

Qərib eldə ölmə, gəl,
Dön, yurdda qəbrin olsun.

Bu bayatılardan ana laylası duyulur:

Gül var, qoxusu yox,
Ətri yox, qoxusu yox.
Gecə–gündüz qarışıb,
Balamın yuxusu yox.

Və yaxud:

Yol saldın yolum üstən,
İrizim, yolum üstən.
Qoy deyim sənə laylay,
Gül balam, qolum üstə.

Bu bayatılarda milli–mənəvi dəyərlər əsas
götürülür.

Bu gəlin bizim gəlin,
Bizim ev, bizim gəlin.
Elə otur, elə dur,

Görünsün izin, gəlin.

Kitabda xalq şeiri ənənəsinin qorunması da diqqətəlayiqdir. Səkkiz hecalı, yeddi hecalı, on bir hecalı şeirlərdəki ritm, ahəngdarlıq könül oxşayır.

Nə baxırsan bu dağlara,

İç i qubar, yara–yara.

Gözlərində yaş giləsi.

Çəmənələrə, oylaqlara.

Çox qonaqlar gələr–gedər.

Məskən salmaz başa qədər.

Tökmə gözün yaşın hədər,

Çəmənələrə, oylaqlara.

Qəlbin yurddan dönməz, haşa.

Baxammıram gözdə yaşa.

Dönür oxa, dəyir daşa.

Çəmənələrə, oyaqlara.

İçi köşən olan, biçən,
Qismətinə həsrət düşən.
Qayıt bura, sən də ol şən
Çəmənələrə, oyaqlara.

Çəmən, çiçək səni gözlər.
Yaş tökməsin ala gözlər.
Dağlar döşü, yaylaq, düzlər,
Qayıt elə, oyaqlara.

Gülxani Pənah poeziya aləmində, nəsr sahəsində istedadlı qələm sahibi kimi tanınmışdır. Onun «Yurd yanğısı», «Bura Vətəndir», «Qarabağ dərdi», «Oğuz şəhidləri, itkinləri» və s. kimi iri həcmli kitablarında toplanmış əsərləri bir daha bunu sübut edir ki, dövrünün əsl vətənpərvər şairidir. Bu kitabdan sonra

bir daha əmin olduq ki, ədəbiyyatımız, şeirimiz, sənətimiz etibarlı əllərdədir. Vətən, millət, xalq sevgisi ilə çırpınan ürəklər var. Xalq ədəbiyyatından, klassik ədəbiyyatdan– dərya ədəbiyyatımızdan su götürənlər var, sevinirik.

Gülxani Pənah «Özünə qayıt, türk oğlu», «Səbr elə, səbrimə dağ çəkən yurdum», «Bu mənim tariximdir», «Bizim sərhədçilər», «Qarabağ harayı» poemalarında vətənə məhəbbətini, verdiyimiz itkilərin sarsıntısını sabaha bağlanan ümidlərinin işığında ifadə edib. Onun bu kitabda «Dədə Şəmşir harayı» adlı proloqu–epiloqu olan samballı poeması, şeirləri bir daha onun vətəninə, yurduna sevgisini, etibarını ifadə edir və fikirlərimi poemadan götürülmüş aşağıdakı misralarıyla bitirmək istərdim:

Nə xəyala qapılıb qal!

Nə yadlara satılıb qal.

Silah götür, silah götür,

Torpağını geriyyə al!

Mən bu misralarla həmrəy olub, elə burdaca bu yazımı bitirirəm.

FİKRƏT SADIQ, 2007-

ci il.

AŞIQ ŞƏMŞİR YARADICILIĞI

Aşıq Şəmşir XX əsr Azərbaycan aşıq poeziyasının inkişafında mühüm rol oynamış sənətkarlarımızdan biridir. Aşıqlıq sənətinin çox qədim tarixi kökləri vardır. Saz və sözlə bağlı olan ozan–aşıq sənətinin tarixinə nəzər saldıqda onun neçə–neçə yüz illiklərdən əvvəl yarandığının şahidi oluruq. Ozan–aşıq sənətini xalqımız minilliklərdən bəri qoruyub saxlamışdır. Aşıq şeirinin ən qədim nümunələri Dədə Qorqud dövründən çox–çox əvvəl yaranmış, təşəkkül tapmışdır. Həmid Araslı yazırdı: "Ən qədim aşıq şeiri nümunələrini XI əsrin yadigarlarında görürük. Bir çox ölkələri gəzib türk tayfalarının lüğətini yazmağa çalışan və nəhayət "Divani–lüğəti–it–türk" adlı məşhur əsərini 1077–ci ildə Bağdadda bitirən Qaşqarlı Mahmud öz kitabında Azərbaycan xalqının etnik tərkibinə daxil olan oğuz, türkmən və qıpçaqların da şifahi və yazılı

ədəbiyyatlarından nümunələr yazmışdır. Bu nümunələr içərisində qoşma şəklində qoşqu adlanan şeirlər qədim ozan şeirimizin nümunələridir."

İstər ozanlar olsun, istərsə də sonrakı dövrlərdə aşiq adlanan saz-söz sənət ustadları el içində sayılan, seçilən, istedadına, biliyinə hörmət edilən şəxsiyyətlər olmuşlar. Xalqın xeyir-şər məclislərinin yaraşığı olan aşıqlar onların istək və arzularını öz şeirlərində ifadə etdiklərindən onlara daha yaxın olmuş, sevilib, seçilmişlər.

Milli ədəbiyyatımızın ən fəal qollarından biri olan aşiq poeziyasında insan, zaman, cəmiyyətə münasibət məsələsi həmişə qayğıyla, həssaslıqla tədqiq olunmuşdur. Aşiq poeziyasında dünyanın taleyi üçün narahatlıq, bəşəri duyğular, insana, təbiətə, vətənə məhəbbət güclüdür. Onun inkişaf prosesi uzun illəri əhatə edir. Həmişə dəyişməyə, inkişaf etməyə can atan

aşıq poeziyası illərdən–illərə, əsrlərdən–əsrlərə keçdikcə cilalanmış, inkişaf etmiş və tam şəkildə formalaşa bilmişdir. Bu gün Azərbaycan aşığı poeziyasının keçdiyi o şərəfli, o çətin yola, onun qoyub getdiyi izlərə nəzər salsaq o izlərin açdığı cığırla necə mükəmməl, qüdrətli saz–söz ustadlarının yeridiyinin, gəlib belə yüksək mərtəbəyə çatdığına şahidi olarıq.

Əsrlərdən üzü bəri aşığı ədəbiyyatı xalqımızın həyat fəaliyyətini, onun tarixin müxtəlif pillələrində rolunu bədii şəkildə əks etdirmiş, öz sənətində bütöv bir xalqı təmsil etmiş, ölkəmizdən uzaqlarda da yayılmış, bu sahədə uğurlu nailiyyətlər qazanmışdır.

Aşığı ədəbiyyatımız onun ayrı–ayrı nümayəndələrinin hesabına da inkişaf etmiş, formalaşmışdır. Dədə Qorqud, Dədə Kərəm, Dədə Əmrah, Dədə Novruz və digər söz ustadlarının yaratdığı bədii sözə xalqımız həmişə yüksək qiymət

vermiş, onların sələfləri də bu böyüklüyü, ucalığı qoruyub saxlamağa çalışmışdır.

Yuxarıda adlarını çəkdiyimiz sənətkarlar kimi Qurbani, Miskin Abdal, Qul Mahmud, Koroğlu, Aşıq Cünun, Vanlı Göyçək, Sarı Aşıq kimi ustadların da hər biri fərdi yaradıcılığı ilə aşıq ədəbiyyatının bədii tamlığına müəyyən bir yenilik əlavə etmiş, onu zənginləşdirmişlər. Ədəbiyyatımızın, mədəniyyətimizin bütün sahələrində olduğu kimi, aşıq sənəti sahəsində də öz inkişafı haqqında sənətkarlıq cəhətdən ətraflı şəkildə danışması mümkün olan nümayəndələr yetişmişdir. Bunlar aşıq şerini zənginləşdirmiş, onun şəkillərini, növlərini yaratmış, aşıq poeziyasına rəvnəq verən şəkilləri ədəbiyyatımıza gətirmiş, yaratdığı nümunələrə musiqilər–havalər bəstələmiş, musiqi, saz və ifaçılıq sənəti incəliklərini birləşdirərək qaynar bir poeziya çeşməsi yaratmışlar. Elə bir poeziya çeşməsi

ki, bu dumduru, saf, şəffaf çeşmədən su götürənlər böyük aşiq məktəbləri yaratmış, Aşiq Alı, Aşiq Musa, Mirzə Bəylər, Aşiq Məhərrəm və onlardan dərs alıb aşıqlıq sənətinə mühüm yeniliklər gətirən, onu zənginləşdirən, aşiq poeziyasını zirvələrə qaldıran Aşiq Ələsgər yetişmişdir. Bu gün də istər respublikamızda, istərsə də türk dilli xalqlar içərisində, eləcə də dünyanın bir çox başqa ölkələrində milli mədəniyyətimizi, ədəbiyyatımızı təmsil edən imprivizator aşıqlarımız, ustad sənəkarlarımız onu ləyaqətlə təmsil edir.

Yazı meydana gələndən sonra şifahi xalq ədəbiyyatının yazılı nümunələri də yaranmağa başlamış, yazılı və şifahi ədəbiyyat paralel şəkildə inkişaf etmiş, o cümlədən, aşiq poeziyası yazılı ədəbiyyatın da bəzəyi olmuşdur. Aşiq poeziyasının qüdrətli nümayəndələri xalq içərisində seçilmiş,

tanınmış, yaratdığı əsərlər də unudulmamış, yazıya köçürülmüşdür. Xətayi aşiq şeirini yazılı ədəbiyyata gətirmiş və gözəl qoşmalar yaratmışdır. Yunis İmrə, Xəstə Qasım, Aşiq Abbas Tufarqanlı, Qurbani kimi böyük sənətkarlar aşiq sənətinin inkişafında mühüm rol oynamış, yaratdıqları əsərlərlə xalqın hafizəsində qalmışlar.

Tarixin müxtəlif pillələrində yetişən Yunis İmrə, Aşiq Abbas Tufarqanlı, Xəstə Qasım, Aşiq Ələsgər və digər onlarla, yüzlərlə el ustadları içərisində XX əsrin ən böyük saz və söz ustadlarından biri kimi tanınan Aşiq Şəmşir də vardır. Aşiq Şəmşirin mükəmməl aşiq kimi yetişməsində doğulub böyüdüüyü mühit də mühüm rol oynamışdır. O, Aşiq Qurbanın ailəsində dünyaya göz açmış, Aşiq Alı, Aşiq Ələsgər kimi böyük saz–söz sənətkarlarının sənətindən ilham almış, bu kök üstə pərvəriş tapmış, püxtələşmiş, yazıb–yaratmış

və şeiri sənəti ilə xalq içərisində ustad aşiq kimi hörmətlə xatırlanmaqdadır.

Aşiq Şəmşir yaradıcılığı şeiri, sənəti, onun sənətkarlıq qüdrəti haqqında çoxlu fikirlər, elmi, nəzəri mülahizələr söylənilmiş, yazılar yazılmış, XX əsr aşiq şeirinin inkişafında onun rolu haqqında alim və incəsənət xadimləri dəyərli fikirlərini bildirmişdi. Osman Sarıvəlli yazırdı: «Aşığın yaradıcılığında qoşma çox geniş yer tutur. Bizim əlimizdə olan dörd yüzə yaxın şeirin əksəriyyəti qoşmadır. Bu qoşmalar Şəmşirin yaradıcılığında nəinki say və həcm etibarilə, həm də sənətkarlıq cəhətdən başqa şəkildə yazılmış şeirlərdən seçilir. Şair onun:

Ay can alan, sənə deyim dərdimi,

Oxu bir tərəfdən, yaz bir tərəfdən!...

Qıyqacı baxdıqca alır canımı,

Qəmzə bir tərəfdən, naz bir tərəfdən!..

Qənd əzilib, bal qatılıb dodağa,
Xallar xətt olunub lalə yanağa.
Nərgizi sinəyə, gülü buxağa
Bəzə bir tərəfdən, düz bir tərəfdən.

–misralarını nümunə gətirir və bu qoşmaların bədii gözəlliyini diqqətə çatdırır.

Aşıq Şəmşir yaradıcılığında onun gəraylıları mühüm yer tutur. Azərbaycan şeirinin ən qədim şəkillərindən olan gəraylılar məzmun zənginliyi ilə diqqəti cəlb edir. «Birdi», «Endi», «Dağların», «Sənin» «Yalvara–yalvara», «Gəlin», «Başına» və s. gəraylıları sənətkarlıq baxımından aşığın seçilən gəraylılarıdır.

«Birdi» gəraylısında aşıq çətin gündə mərd iyidin qorxmazlığını, dəyanətini tərənnüm edir. «Dava günü mərd iyidə bərk də birdi, boş da birdi»–deyir.

Hər mətləbi tez qanan,

Mənasını düz qanan,

İşarədən söz qanan»a

«göz də birdi, qaş da birdi». Arif kəsin gözaçıqlığı, söz qanmağı əsasdır. Arif kəs işarədən qanan olar.

Şair dost qədrini bilməyənlərə, el halına yanmayanlara, ağızının dadını bilməyənlərə, bal ləzzətini qanmayanlara «şor da birdi, aş da birdi»– deyir və sətiraltı cahil, qanmaz, namərd insanları tənbeh edir. Didaktik xarakterli bu şeirdə şair bu misralarda

Düçar olsan pis üzlərə,

Sən də bəd ol, bəd gözlərə,

Hesabını bilməzlərə

Üç də birdi, beş də birdi

–fikrini ümumiləşdirir.

«Dağların» gəraylısında dağların gözəl, heyranedici görkəmi, füsunkar təbiəti lirik bir dillə tərənnüm

olunur. Aşiq yazda «xalı tək» bəzənən al yaşıl yaylaqları, qoyun-quzu mələşməsi ilə xoş ovqatlı dağların nərgizini, bənövşəsini, ətəkləri «göy meşəli» eli, obalarını, çoxlu «soyuq bulaqlarını», kəklik səkən qayalarını, güllü-çiçəkli sinəsinə çökən dumanını, gözəl-göyçək tərələrini, ördəkləri yaraşığı olan göllərini, «sonalı» çaylarını, «şırıltıyla» axan çaylarını tərənnüm edir:

Yarpağa şəh düşür səhər.

Hər qucağı behişt təhər.

Binələri olub şəhər,

Artıb cəlalı dağların.

Qoşqar, Kəpəz, Çilyəz, Murov, Sarıyer, Xaçbulaq kimi dağların, yaylaqların hüsünə heyran şair «köksündə ov» gəzən hündür qayalı dağların da cah-cəlalını nəzərdən qaçırmır. Digər «Dağlar» gəraylısında isə başı «ağ buluda» dəyən, «göylərə baş çəkən»

dağların qoynunda bir zaman at oynadan Nadir, İsgəndər, Rüstəmi–Zal, Teymur, Bəhram kimi şəxsiyyətlər xatırlanır. Bu dağların qoynunda «bir nişanə Süleymandan» görməyən, neçə–neçə imtahanlardan keçən köhnə yurda müraciətlə yazılan bu şeirdə lirik, poetik, bədii estetik keyfiyyətlər çoxdur. Burada da dağlarına mehman olan lirik qəhrəmanın vurğunu olduğu vətənə məhəbbət, yurd sevgisi əsasdır.

Gözəlliyn gəlməz başa,
Qəlbin eldən dönmür haşa,
Bəzənirsən al–qumaşa,
Əhmər, yaqut, yəmən dağlar!

Aşıq Şəmşirin gəraylıları içərisində böyük sənətkarımız S. Vurğunun Kəlbəcərə getməsi, İstisuda olması münasibətilə yazdığı gəraylısı öz poetik zənginliyi ilə seçilir. Burada el şairinə məhəbbət xalq,

vətən məhəbbəti ilə vəhdətdə tərənnüm olunur. Dağlara müraciətlə yazılmış bu gəraylıda şairə olan məhəbbətini, hörmət və ehtiramını, Kəlbəcər elinə qədəm qoyan əziz qonağını alqışlayır.

Şair bizi yada saldı,
Ürəyimiz qanad çaldı.
İstəyənlər kamın aldı,
Sevinir cəm elin, dağlar!

Böyük şairin gəlişindən doğan sevinci:

Vurğun sənə gəldi qonaq,
Uzun oldu dilin dağlar.
Dərə-tərə al geyindi,
Açdı əlvan gülün, dağlar.

-misralarında ifadə edir, sonrakı misralarda əziz qonağının nazının çəkilməsini, qulluğunda durmasını, öz qonaqpərvərliyini ondan əsirgəməməsini diləyir. «Çəkin şairin nazını»-deyir. Məclislər qurulmasını,

şəninə nəğmələr qoşulmasını arzulayır. Bu gözəl sənətkarın gəlişinin yaratdığı fərəh hissi ilə ruh yüksəkliyi vəhdətdə öz ifadəsini tapır.

Çoxdan atdın dərdi, qəmi,
Mənimplə sirdaşsan həmi.
Məğribdən məşriqə kimi
Uzanıbdı qolun dağlar.

Aşıq bilir ki, çiçəyində arı sızlayan, qoynu xalı – xalçalı dağları, yaylaqları şairin şeirlərinin əsas mövzusu olacaq, bu gözəl diyar–Azərbaycanın bir parçası bu böyük məmləkət öz gözəlliyi ilə onu heyran edəcək, bu heyranlıqla da ən gözəl sənət nümunələri Kəlbəcər – elə şairlər məskəni bu diyarda dillər əzbəri olacaq. Sorağı dağlar, dərələr aşacaq, ellərə yayılacaq:

Şimşək oynar dumanında.
Lalə açıb hər yanında.
O ustadın dastanında

Sorulacaq halın, dağlar.

Şair bu gözəl diyarın, can quşu qonduğu torpağın
yadındançıxmaq istəmir. Umur o dağlardan:

Məndən etmə bu sorğunu,

Oldum məhəbbət yorğunu.

Şəmşiri, Səməd Vurğunu,

Hər il yada salın, dağlar!–deyir.

Gəraylıdakı lirik tutum, təbiət təsvirləri bədii poetik boyalar könül oxşayır. Dağlar aşığı yaradıcılığında ən çox işlənən mövzudur. Ələsgər, Qurban neçə–neçə xalq aşıqlarımız ilhamını dağlardan alıb. Aşığı Şəmşir xəstə olduğu vaxtlarda yazdığı «Səndən» dağlara müraciətlə söylədiyi gəraylısında atası xalq aşığı Qurbanı, onun yaxın dostu olmuş Ələsgəri xatırlayır:

Keçən qərinədən bəri,

Köç eləmiş neçələri,

Qurban ilə Ələsgəri

Taparammı, gəzim, səndən?

Ümumiyyətlə, Aşıq Şəmşirin gəraylıları öz lirik tutumuna, bədii estetik gücünə, məzmun zənginliyinə, bədii ifadə, təsvir vasitələrinin zənginliyinə görə qiymətli sənət nümunələridir.

Aşıq Şəmşirin gəraylıları kimi qoşmaları da öz lirik tutumuna, bədii estetik təsir gücünə görə gözəl qoşmalardır. «Var», «Ağdabana», «Bülbül», «Olaydı» kimi yüzlərlə qoşmanın müəllifi şair bu rəngarəng mövzulu sənət əsərlərində də ustad sənətkar kimi diqqəti cəlb edir.

Bu qoşmalarda el sevgisi, nəcib, gözəl əxlaqi keyfiyyətlər təbliğ olunur, zəmanədən şikayət var, oğurluq, xəsisilik, xəbislik, özgə malına susamaq tənqid edilir. Mövzu, şəkil oxşarlığı olsa da, orijinal keyfiyyətləri ilə seçilən qoşmaların müəllifi Aşıq Şəmşir

Ələsgərin, Qurbaninin, Molla Pənah Vaqifin və adını çəkmədiyim onlarca şair və el sənətkarlarının qələm aldığı mövzulara müraciət etmişdir. «Pəri», «Dağlar», «Yaylaq» və s. qoşmaları buna misaldır.

Aşıq Şəmşir yaradıcılığının sənətkarlıq məsələləri, onun sənətinin folklorla bağlı motivləri üzərində də düşünməyə dəyər.

Aşıq Şəmşir milli aşıq sənətimizin incəliklərinə dərinləndən bələd olan sənətkardır. Onun qoşmalarının, gəraylılarının dili üzərində düşünərkən məlum olur ki, Aşıq Şəmşir xalq şeiri üslubunda kökləndiyindən onun əsərləri aşıq yaradıcılığının ən kamil sənət nümunələridir. Şeirlərinin dili bədii cəhətdən zəngin, obrazlı dildir, canlı xalq danışığı üslubundadır:

Kənar keçdi nədən uzaq baxdı yar,

İndi bizə bir cənnətdi bu diyar.

Əgər olsa bir insana bəxti yar,

Daş götürsə dönməli, a lələ.

Aşiq Şəmşir kamil ustadlardan biri olub, özündən əvvəlki dövrlərdə yaşamış, öz ağılı, fikri ilə seçilən şəxsiyyətləri, onların tarixdə qoyub getdikləri əməlləri əsərlərində xatırlamaqla demək istədiyi fikri daha təsirli, qüvvətli verməyə nail olmuşdur:

Qisas qalmayacaq bu zülümkarə,
Məhv olub Mənsuru çəkdirən dara.
Təbib qarşı gələr– sağalar yara,
Bu qəmli hicrandan qurtar, ağlama.

Bu misralarda X əsrdə yaşamış məşhur sufilərdən biri, 918-ci ildə Bağdadda Xəlifə Müqənədir Billahın əmri ilə dar ağacından asılan Mənsur Həllac xatırlanır. Onun da edam edilməsiylə əlaqədar olaraq xalq içərisində müxtəlif rəvayətlər yaranmış, yayılmışdır və onlardan birində deyilir ki, Mənsur Həllac dar ağacından asılarkən onun burnundan qan gəlir və bu

qan tökülən yerdə "Ən əl həqq" sözləri yazılır. Aşıq Şəmşir "Ağlama" şeirində Mənsur faciəsindən öz poetik duyğularını daha təsirli şəkildə ifadə etmək üçün istifadə edir.

Zülmün, zülümkarın əleyhinə çıxan aşıq belələrinin öz əməllərinin ağrısını çəkəcəyinə inanır və xoş günlərə ümidini itirmir. Yaşadığı dünyanın haqsızlıqlarına qarşı çıxır, zəhmətkeş insanların əməyi hesabına yaşayan qoluzorluları, zülümkar vəzifə, titul sahiblərini Mənsur Həllacın qətlinə fərman verənlərin aqibəti gözlədiyini xatırladır. Günahsız qanı tökülən, döyülən, söyülən insanların qisasının alınacağı, haqqın-ədalətin qalib gələcəyi günü gözləyir, təsəlli tapır. "Dövrən belə qalmaz"-deyən aşıq inanır ki, bu milləti yaradan onun bir gün imdadına çatacaq, onları zalımların əlində qoymayacaqdır.

Aşıq Şəmşir eyni zamanda şeirlərində Süleyman şahı xatırlayır. Əfsanələrə görə bütün heyvanların, quşların dilini bilən, küləklər ixtiyarında olan, barmağındakı üzük vasitəsi ilə bütün cahana hökm edə bilən Süleyman şah uzun müddət dünyanı idarə etmişdir. Lakin ona dünyada əbədi qalmaq nəsbil olmamışdır. İnsan övladı bu dünyaya gəlir, yaşayır, zaman gələndə onu tərk edir. İndiyə qədər bu dünyanı tutub qalan bir insanın olmadığını, dünyada əbədi qalmağın mümkünsüzlüyünü bilən aşıq "Süleymana qalmayan dünya heç kimə qalmaz" kəlamını xatırladır. Həyat həqiqətlərindən yararlanmaqla insan, həyat, kainat, ömür, insanlıq haqqında olan fəlsəfi fikirlərini bölüşür. Kimsəyə qalmayan bu fani dünyada insanları ancaq bir-birinə yaxşılıq etməyə, bir-birinin qədrini bilməyə çağırır. Şair inanır ki, yaxşılıq edən kəs heç vaxt yaddan çıxmaz, ancaq rəhmət qazanar. Pislik, şər

işlər sahibi isə lənətlənər. İsgəndər kimi dünyanı fəth edib, ancaq kama yetişməyənlərin əməllərindən ibrət dərsi götürməyi, bu dünyada ancaq alqış qazanmağı təbliğ edir:

Sən niyə düşmüşən bu bəd niyyətə,

Deyəllər: bağlıdır hörmət, hörmətə.

İblis azdı, düçar oldu lənətə,

Yamanlıq şeytana qaldımı, yox, yox.

Bu misralarda İblis– Şeytan kimi dini, mifik obrazlar, onların bəd əməlləri ilə bağlı yayılan dini əfsanələr xatırlanır. İnsan övladına qarşı biganəlik, Şeytanın – İblisin Allahın təmiz, saf duyğularına qarşı çıxması, buna görə də onların Allah tərəfindən lənətlənməsiylə bağlı yayılan folklor və dini motivlərdən yararlanmaqla aşırı fikrini daha təsirli, daha qüvvətli ifadə etmişdir: Yaxşılığı Allah əməli kimi alqışlayır, pisliyi iblis əməli kimi lənətləyir.

Məlumdur ki, aşılıq sənəti şifahi xalq ədəbiyyatının zəngin qollarından biridir və bu sənətin epos–dastan yaradıcılığında misilsiz rolu vardır. Yazı meydana gələnəcən ozanlar–aşılıqlar ən qiymətli eposlarını–dastanlarını –"Dədə Qorqud", "Koroğlu", "Əsli–Kərəm", "Leyli–Məcnun"u yaratmışlar. Dünya folklorunun bəzəyi olan bu sənət incilərinin yaranmasında aşılığın, onun sənətinin rolu böyük olmuşdur. Bu böyük sənət əsərlərini yaradan ozanlar ayrı–ayrı şəxslər olsa da, zaman keçdikcə adı unudulmuş, xalq yaddaşında qalmış, xalq bunları öz təfəkküründən keçirərək daha da püxtələşdirmiş və qiymətli sənət abidəsi kimi hafizələrində yaşatmış, nəsilən–nəsilə ötürməklə onların qoruyub saxlamışlar.

Aşılıq Şəmşir lirik qoşmalarında insani duyğularını, saf məhəbbəti tərənnüm edərkən adlarını çəkdiyimiz

qəhrəmanlıq, məhəbbət dastanlarımızdan, folklor qəhrəmanlarımız Əsli, Kərəm, Qara Keşiş, Məcnun, Leyli obrazlarından bəhrələnməklə fikrini daha təsirli, daha qüvvətli verməyə nail olmuşdur. Xalq ədəbiyyatında vəfa, sədaqət mücəssəməsi, aşıq, haqq aşıqı kimi tanınan belə obrazlar, onların bədii imkanlarından yararlanma aşığa yaratdığı əsərin sənətkarlıq baxımından qüvvətli çıxmasına kömək edir:

Mahmud qoydu Gəncə mülkünü qaçdı,
Əsli Kərəm məzarında gül açdı.
Qara Keşiş tikan oldu dolaşdı,
Güllər bir–birinə sarılmadı heç.

Bu misralarda Əsli–Kərəm, Leyli–Məcnun məhəbbətiylə bağlı folklor motivləri şairin –sevən aşıqın öz daxili əhval–ruhiyyəsini, duyğularını, sevdiyi gözəlin yolunda çəkdiyi cəfaları daha təsirli vermək

üçün köməyinə çatır. "Durulmadı heç" qoşmasında Əslinin, Kərəmin, Leylinin, Məcnunun məhəbbət yolunda çəkdiyi əzablar, insan faciəsi yada salınır. Şair demək istədiyi fikrini–dünyanın əzəldən haqsızlıq üzərində qurulduğunu çatdırmaq üçün xalqdangəlmə bu mövzulara müraciət edib, şerinin bədii mayasını onlardan götürməklə fikrini daha təsirli verməyə nail olmuşdur. «Əsli Kərəm məzarında gül açdı, Qara Keşiş tikan oldu, dolaşdı" misralarında şair bu mövzuda rəvayətin süjetindən yararlanmışdır. Deyilənə görə Əsli ilə Kərəm yanib kül olduqdan sonra onların külünü bir məzarda dəfn edirlər. Qara Keşiş də onların yanında basdırılır. Əsli ilə Kərəmin basdırıldığı qəbirin üstündə bir gül, Qara Keşişin məzarı üstündə bir qaratikan kolu bitir və bu qaratikan hər dəfə boy ataraq gülün pöhrələnməsinə mane olur. Hər dəfə bu qaratikan kolunu qırıb atsalar da, o yenə boy ataraq məzarda da

bu iki sevən aşıqə mane olur. Şair bu dünyanın haqsızlıqlarından əzab çəkən insanın halına acıyır. İnsan mənəviyyatının, insan istəyinin həyatın amansızlıqları ilə uyuşmaması, törədilən faciələr, bir əsr yaşamış aşığın dünyada gördükləri, onun dünyaya, yaşadığı zəmanəyə baxışlarını bu səpgidə ümumiləşdirməsinə imkan verir:

Şəmşir yaralıdı zalım gözəldən.

Kim oldu işini qurub, düzəldən.

Bilirsənmi, dünya, səndə əzəldən,

İnsaf ilə bir iş görülmədi heç.

"Bəri" qoşmasında şair oxucuya nikbin hisslər aşılamağa çalışır. Dünyanın kədərindən, qəmindən məyus olub tərki-dünyalığa qapılmamağa çağırır. Eşq yolunda çəkdiyi əzabların, bu dünyadakı qəmin, qüssənin, sevincin bir onun qismətinə yazılmadığını – bəşər övladının qisməti, baxtı olduğunu daha təsirli,

qüvvətli, mənalı vermək üçün öz sevgisi uğrunda dinindən, imanından əl çəkən, 30 il gürcü qızı Xumarın atasına donuz otarmış, müsəlmançılığını atıb, xristianlığı qəbul etmiş və yenə də öz sevgisinə qovuşmayan Şeyx Sənan faciəsini; Şərqi ədəbiyyatında fədakar aşiq, güc, qüvvət rəmzi kimi tanınan, sevdiyi Şirinin eşqi yolunda çapdığı dağa, daşa külüngü ilə səs salan, dağlar yaran və bu sevgi yolunda hiylənin qurbanı olan Fərhadı yada salmaqla və bu obrazlarla bağlı folklordan gələn motivlərdən yararlanmaqla dostluğa xəyanət edənlərin, eşq yolunda başı bəlalar çəkənlərin, ilqarından qaçanların hər vaxt, həmişə bu dünyada olduğunu unutmamağa, ruhdan düşməməyə çağırır. Sevinclə kədəri qoşa olan bu dünyanı olduğu kimi qəbul etməyi, dərdi, qüssəni unutmağı, sevincinə sevinməyi, qəminə dözməyi məsləhət bilir.

"Yusif və Züleyxa" mövzusu Şərq ədəbiyyatında, eyni zamanda dini rəvayətlərdə geniş yayılmışdır. Öz gözəllikləri ilə məşhur olan Yusif və Züleyxa obrazları da Aşıq Şəmşir yaradıcılığında qəhrəmanların bitkin obrazlarını yaratmaq, onun ağılının, zəkasının qüdrətini daha qüvvətli tərənnüm etmək üçün yardımçı vasitədir.

Düşüncən dərinə, kamalın ümman,
Züleyxa camallı, Yusifi-Kənan.
Məhəbbət oduna alışıb yanan,
Bu pərvanə müxtəsəri sənindi.

Və yaxud:

Yusif-Züleyxaya taydı camalı,
Deyirsən: bahardı, yaydı camalı.
Bədirlənmiş gözəl aydı camalı
Nə əcəb düzülüb xalı kəkliyin.

"Kəkliyin" qoşmasının digər bəndində:

Cənnəti–rizvanın müşkü –ənbəri,
Behiştədənmi gəlib o gözəl pəri.
Görən Məcnun kimi olur sərsəri,
Əqli, huşu, var kamalı kəkliyin.

Dini rəvayətlərə görə cənnətdə müşki– ənbər paylayan, cənnət gözətçisi rizvan, behişt gözəlləri şairə imkan verir ki, tərif etdiyi Kəkliyin gözəlliyini, ağılı, kamalını–bir sözlə tərənnüm etdiyi qəhrəmanın obrazını, daha qüvvətli, daha aydın, lirik boyalarla verə bilsin.

Aşıq Şəmşirin şeirlərində Adəm, İsgəndərin dirilik suyu, Xızır Nəbiylə bağlı motivlər şeirlərinin emosionallığını, lirizmini qüvvətləndirir, fikrin daha təsirli, bədii cəhətdən ustalıqla verilməsinə imkan yaradır:

Ölməmiş olsaydı babamız Adəm,
Ömrümə bir kağız alardım mən də.

Qırx il xilqətimə yağmasaydı qəm.

Özümə min yuva salardım mən də.

Adəm dini rəvayətlərdə, əsatirlərdə dünyada yaranmış ilk insan olub, bəşəriyyətin atası sayılır. Bütün insanlar Adəm övladı hesab olunduğundan şair Adəm haqqında rəvayətlərdən yararlanır.

Adəm və Həvvayla, onların başına gələn hadisələrin səbəbkarı Şeytanla bağlı mövzular Aşıq Şəmşir qələmində lirikləşir. Dini rəvayətlərə görə, Adəmi Allah gildən yaradır, ona can verir və bütün mələklərini ona səcdə etməyə çağırır. Oddan yaranmış şeytan özünü gildən yaranan Adəmdən üstün tutaraq ona səcdə etməkdən boyun qaçırır. Allahın bu əmrinə tabe olmur. Belə olduqda Allah Şeytanı cənnətdən qovur, onu lənətləyir. Şeytan Allahın sevimli məxluqu Adəmlə Həvvanın cənnətdən qovulması üçün müxtəlif hiylələrə əl atır, onlarla Allah arasına nifaq salmağa

çalışır. Adəmlə Həvvanın qılığına girib onları Allahın onları məhrum etdiyi ağacın meyvəsindən dadmağa təhrik edir. Şeytanın sözlərinə qulaq asan Adəmlə Həvva Allah tərəfindən cəzalandırılır və onları götürüb yerdə hərəsini bir tərəfə atır. Şair araya nifaq salanları, əməlisaleh olmayanları şeytan əməlli adlandırır, lənətləyir:

Niyə gəldi bitmiş işə su qatan,
Əfsanə söylədi, danışdı hədyan.
Adəmi Həvvadan ayıran şeytan
Yansın əsli, nəsli duzağa gəlsin.

Mərd əlindən "zəhər olsa" belə alıb içməyə hazır olan aşığın namərd tənəsinə, "qaratikan kimi" araya girib nifaq salanlara nifrəti çoxdur. Düzlüyü, saflığı mərd əməl bilən Aşıq işində əməlində düz olmayanları, acı dilliləri, qəlblərə dəyənləri pisləyir, onları düzlüyə çağırır:

Deyirlər zülməti gəzib İsgəndər,
Qayıdıb çatmayıb mülkünə qədər.
Dirilik suyundan içsəydim əgər,
Xızır kimi cavan qalardım mən də.

Bu misralarda da şairin xalq ədəbiyyatının mövzularıyla dərin bağlılığını duyuruq. Dünyanın ən böyük fəthlərindən biri olan Makedoniyalı İsgəndərlə bağlı şərq ədəbiyyatında çoxlu əfsanə və rəvayətlər mövcuddur və bunların birində İsgəndərin dirilik suyunu tapmaq üçün zülmət dünyasına səyahət etməsi, bu dirilik suyunu tapmayıb geri qayıtması haqqında danışılır. Dirilik suyu və onunla bağlı mövzulara şərq ədəbiyyatında, eləcə də klassik sənətkarlarımızın əsərlərində, əfsanələrdə rast gəlirik. Xalq içərisində belə bir əfsanə də vardır ki, ömrü boyu əlindən ancaq yaxşı işlər gələn, xeyirxah bir insana o sudan içmək və ölməzliyə qovuşmaq nəsib olmuşdur.

Və bu dünya folklorunda Xızır Nəbi, Xıdır İlyas kimi tanınan yarımmitik obrazlardır. Şair Xızır kimi o sudan içib cavan qalmaq arzusundadır. Bu misralarda güclü həyat eşqi, yaşamaq, dünyadan kam almaq hissləri güclüdür.

İnsan gözəlliyinin tərifinə, təbiət gözəlliyinin təsvirinə həsr olunmuş əsərlərinə Aşıq Ələsgər ruhu duyulur.

Göz vuranda nə utanar mayadan,
Ağ dumana bürünürsən hayadan.
Qartal, kəklik qulaq asır qayadan
Aşıqlar sazını çalanda, dağlar.

Aşıq Şəmşir öz sələfləri kimi hər gülü, hər çiçəyi öz ətrinə, görkəminə, bəzəyinə görə tərif etməkdə mahir sənətkardır. Gül, bülbül, nərgiz, bənövşə mövzusu aşıq şerinin də bəzəyidir. Hələ XVI əsrlərdə

Qurbani bənövşənin gözəlliyini, duruşunu, görkəmini incə, lirik bir dillə belə tərənnüm edir:

Başına döndüyüm, bağa gəl, bağa.
O gözəl hüsnündən bağa nur yağa.
Dəstə–dəstə dərib taxar buxağa.
Bənövşə qız iylər, qız bənövşəni.

Aşıq Şəmşirin şerində də bənövşə belə əzizlənir:

Növbahar yuxudan gözün açanda,
Yetirir bu çəmən, bağ bənövşəni.
Taxır buxağına qızlar, gəlinlər,
Sarı bənövşəni, ağ bənövşəni.

Qurbaninin tərənnüm etdiyi Bənövşə aşığın ruhuna, əhval–ruhiyyəsinə uyğun bir dillə vəsf edilir. Yarından ayrı düşüb boynubükük qalmış aşıq bənövşənin boynu büküklüyünü ayrılığın gətirdiyi qüssə, qəm kimi ifadə edir:

Qurbani der: könlüm bundan sayrıdı,

Nə etmişəm yarım məndən ayrıldı?

Ayrılıqımı çəkmiş boynu əyridi?!

Heç yerdə görmədim düz bənövşəni.

–deyəən Qurbaninin əksinə olaraq Aşıq Şəmşir burada nikbindir. Yazın gəlişini duyan kimi, dağların qarı əriyib axan kimi "dağın sinəsinə" düzülən bənövşələr şairin nikbin ruhuna uyğun vəsf edilir:

Sən də qəmin çadrasını atıbsan.

Dərdi–sərsiz kol dibində yatıbsan.

Şəmşir kimi mətləbinə çatıbsan,

Gördüm indi kefi çağ bənövşəni.

Yarından ayrı düşüb qəm girdabında çabalayan Qurbaninin bənövşənin görkəmində bir qüssə, kədər gəzməsi qəhrəmanın daxili əhval–ruhiyyəsinə uyğundur. Kol dibindən boylanan, Aşıq Şəmşirin vəsf etdiyi bənövə isə aşığın özü kimi arzusuna çatıb; qış gedib, yaz gəlib. Onun ilk baharın gəlişinin müjdəçisi

kimi kol dibində də olsa görünməsinə imkan yaranıb. Aşıq bu görünüşdə bir gözəllik, sevinc duyur, o da Şəmşir kimi artıq yazın gəlişi ilə "qəmin çadrasını" atıb, pöhrələnib, qönçələnib. Güllərin, çiçəklərin özünəməxsus xüsusiyyətləri; lalənin "bağrın"ın qara olması, qızılgülün qəlbinin "xara yediril"məsi, bənövşəin tez solması, "boynu əyri bitməsi" şairin poetik düşüncələrində məna kəsb edir. Bunlar xalqdangəlmə motivlərlə zəngindir. Xalq içərisində lalə, bənövşə, qızılgül və digər çiçəklər haqqında yayılmış əfsanələrdən yararlanmış aşıq onların hər birinə özünəməxsus incəliklə poetik don geyindirir.

Aşıq Şəmşir el aşığı olduğundan xalqın xeyrində, şərində yaxından iştirak edirdi. Başına gələn hadisələri qələmə alan Aşıq səfər zamanı rast gəldiyi çətinlikləri tərənnüm edərkən dastan motivləri ilə bəzəyir və bu da qoşmaların lirizmini artırır:

Deyirlər düşübmüş Novruz borana,
Onu Qəndab kimi yar öldürürmüş.
Mənə deyən yoxdur sən nə gəzirdin
Uzun yolda səni qar öldürürmüş.

"Novruz–Qəndab", "Əsli–Kərəm" dastanlarında Kərəm də, Novruz da sevgililərinin arxasınca uzaq səfərə çıxarkən yolda borana düşürlər və məhəbbət dastanlarındakı bu hadisələr öz fikrini daha təsirli, daha qüvvətli vermək üçün aşığın karına gəlir. Yazın gəlişinin gətirdiyi sevinc, şairin qış–yaz ağzı uzaq səfərə çıxması, qara–borana düşməsi, bu mənzərənin poetik duyumunu gücləndirmək üçün Novruz–Qəndab Əsli– Kərəm hadisələri xatırlanır. Qəndab və Əsli kimi yarın eşqi ilə yollarda qalan, borana düşən Novruz, Kərəm, onlarla bağlı hadisələr onların xatırlanması şerin lirizmini, bədiiliyini artırmış olur.

Aşıq Şəmşirin yaratdığı qoşmalar, gəraylılar, təcnislər, ustadnamələr, müxəmməslər, cığalı müxəmməslər, divanilər və digər müxtəlif şeir şəkillərindən istifadə etməklə yaratdığı əsərlər onun sənətkarlıq imkanlarını, yaradıcılıq istedadını, aşıq sənətinin sirlərinə dərinlən bələd olmasını sübut edir.

Onun təcnisləri qoşmaları içərisində mühüm yer tutur. "İndi", "Tərəf", "Qaldı", "Yaz", "Ay qara bağlar", "Məni" və digər təcnisləri aşıq şeirinin ən gözəl nümunələridir. Təcnislərində ayrı-ayrı bəndlər arasında yaratdığı cinas qafiyələr daxili mənə ilə vəhdətdədir. Şairin "Ay qara bağlar" təcnisində cinas kimi götürülən "ay qara bağlar" sözünün hər bəndin sonunda nə mənada işləndiyini asanlıqla başa düşmək olur:

Qış olanda könlüm səni arzular.

Al yaşıl çəmənələr, ay qara bağlar .

Qatı keçər zimistanda havalar,

Kəsər gədikləri ay qar a bağlar.–

–misrasında işlənən "ay qara bağlar" cinası

Mən düşmüşəm gör nə günə, bax belə,

Günəş göy bürünər, ay qara bağlar.

Və yaxud:

Eşqin məni bu günlərə nə saldı,

Məcnun tək boynuna ay qara bağlar.

–misralarında bu cinaslar şeirin forma və məzmun gözəlliyini artırır. Çox sadə, xalq danışığı dilində qurulmuş bu təcnisin birinci bəndinin ikinci misrasında "ay qara bağlar" yer, torpaq, məkan, dördüncü misrasında "ay qar a bağlar" yağıb yolları kəsən qar mənasında, ikinci bəndin sonuncu misrasında "ay qara bağlar" zülmət qaranlıq gecələrdə qara rəngə bürünən, görünməyən ay, üçüncü bəndin sonuncu: "Məcnuntək boynuma ay qara bağlar"

misrasında Məcnunu Leyliyə bağlayan məhəbbət, nakam sevgisindən dəli olub çöllərə düşən Məsnunun boynuna keçirdiyi qara zəncirə işarədir və xalq dastanlarından gələn bəzi motivlər əsərin bədii dəyərini daha da artırır.

Bu təcnisdə sonuncu misralardan savayı, şeirin hər bəndinin ilk üç misrası da öz aralarında həmqafiyədir və:

Ayrı düşdük iqbal belə, baxt belə,

Firqətindən qədd əyildi–bax belə.

Mən düşmüşəm gör nə günə, bax belə.

Günəş göy bürünər, ay qara bağlar–

bəndində "baxt belə", "bax belə", "bax belə" sözləri də hər biri ayrılıqda qüvvətli bir məna bildirir. Birinci misrada aşiq yarımadiğı baxtı, ikinci misrada ayrılıqdan, firqətdən əyilən belə, üçüncü misrada isə düşdüyü günə, vəziyyətə işarə vurur.

Şairin digər təcislərində bəndlərdə işlətdiyi qafiyələr də onun aşiq sənətinin incəliklərinə dərinləndən bələd olduğunu göstərir.

"Yaralı dağlar" təcnisində şairin bəndlərdə qurduğu qafiyələr təcnisin həm məzmun gözəlliyini, həm də forma rəngarəngliyini artırır:

Güllə dəyib bir köhnədən, bir indi,
Bayquş kimi salıb dağa bir ündü,
Ox keçdi sinədən qana büründü,
Qəlbini çal-çarpaz yaralı dağlar.

-misralarının birincisində işlədilən "bir indi" sözü güllənin birinin köhnədən, birinin isə indiki zamanda dəydiyinə işarədir; "bir ündü" sözü bayquş səsinə; "büründü" sözü isə sinəsinin qana bürünməsinə işarədir.

Və yaxud:

Şəmşir ağlar, hanı desin can, ana.

Yaxşı canı gərək şirin can ana.

Mən getsəm də vətən qalsın canana.

Geyinib sallansın yar alı dağlar.–

–bəndin birinci misrasında ağlayan aşiq ona can deyən ananı, ikinci misrasında yaxşı qəlbi duya bilən insanı, üçüncü misrada sevdiyi cananı nəzərdə tutur.

"Tərəf" rədifli təcnişi də şairin ən dəyərlisi sənətkarlıq cəhətdən qüvvətli təcnişlərindən biridir. Təcnisin birinci bəndində:

Duz kababa, bal qaymağa yaraşır.

Düyü də meyl edər a yağa tərəf.

Müşkül işdə səndən kömək istərəm,

Dur mənə dar gündə, ay ağa, tərəf!

–bəndinin ikinci misrasında kababı duz, qaymağı bal dada gətirdiyi kimi düyü də yağla bişəndə dadlı olur və burada " a yağa tərəf" yağ; dördüncü misrada "ay ağa, tərəf" dar gündə özünə qəhmər çıxan dost,

tanış; ikinci bəndin dördüncü misrasında "ayağa tərəf" ayaq; üçüncü bəndin dördüncü misrasında "ay ağa tərəf" dedikdə ağ gün nəzərdə tutulur.

Yenə kələf sarıq tutdu, uc aldı.

Bahar fəsli üç yaşıldı, üç aldı.

Mərd iyidlər ad qazandı, ucaldı,

Namərdlər də düşdü ayağa tərəf.–

–misralarındakı cinas qafiyələr olan "uc aldı", "üç aldı" və "ucaldı" sözləri birinci misrada "başlanğıc", ikinci misrada "al–yaşıl", üçüncü misrada "ucalmaq" mənasında işlənmişdir. Bəlkə də aşiq burada bəndin ikinci misrasında baharın həm yaşıl çəmənlərinə, həm də al– qırmızı çiçəklərinə işarə vurur.

Aşiq Şəmşir Azərbaycan dilinin zəngin çalarlarından istifadə etməklə qurduğu təcnislərində öz sənətkarlıq imkanlarından faydalanır. Onun özünəməxsus təcnis qurma məharəti vardır, eyni

zamanda həm ustad aşıqların, həm də xalq şeiri üslubunda yazan şairlərin ən gözəl ənənələrini qurduğu təcnislərdə yaşatmağa çalışmışdır.

Aşıq Şəmşirin yaradıcılığında ustadnamələri də mühüm yer tutur. Osman Sarıvəlli yazır: «Ustadnamələrə sadəcə gəraylı, qoşma kimi baxmaq olmaz. Ustadnamə demək üçün dərin bilik, yaxşı həyati müşahidə, sənətkarlıq, yüksək bədii-fəlsəfi ümumiləşdirmə qabiliyyəti tələb olunur... bu mənada hər ustad aşığın yaratdığı ustadnamələr onun dünyagörüşü və fəlsəfəsidir. Aşıq Şəmşirin «Olmaz», «Eylər», «Demək olmaz», «Gərək», «Yoxdu», «Yaraşmaz» kimi ustadnamələri və klassik ustadnamələr ənənəsi ruhunda yaradılmışdır. ... bu şeirlərdə haqqında danışılan məsələlər və onların bədii ifadəsi xalqın fikrinə, şüur və zövqünə müvafiq həyati və hadisələri düzgün dərk etməyə, xeyirxah işə,

mərdliyə, sədaqətə çağıran əsərlərdir... Göründüyü kimi, Aşıq Şəmşir ustadnamələrə yeni məzmun, yeni ruh gətirməyə cəhd edir». Ustadnamələr elə bir yaradıcılıq məhsuludur ki, sənətkardan onun yaradılması üçün dərin bilik, həyatı yüksək şəkildə müşahidə edə bilmək qabiliyyəti ilə yanaşı, sənətkarlıq qabiliyyəti də tələb edir. Adətən ən böyük ustadlar saz, söz sənətini öyrətdikləri, bu sahədə yetişdirdikləri gələcəyin mükəmməl aşıqlarına– şagirdlərinə, eləcə də aşıq sözüne yüksək qiymət verən insanlara mərifət, ədəb–ərkan sahibi olmaları üçün öz nəsihətlərini vermişlər. Bu nəsihətlər ustadnamələrin əsas məzmununu və ideyasını təşkil edir. Özündən böyüklərə və kiçiklərə hörmət etmək, halal zəhmətlə yaşamaq, təmiz əxlaqa, düzlüyə, dəyanətə sahib olmaq, xalqını, vətənini sevmək, el yolunda mərd, mübariz olmaq kimi keyfiyyətlərə malik olmaq

ustadnamələrin əsas qayəsidir. Xalqımızın milli-mənəvi dəyərlərinə, əxlaq kodekslərinə söykənərək deyilən ustadnamələr sevilmiş, seçilmiş, həm el aşıqları, həm də aşıq şairlərin əsərlərində bu mövzular əsas olmuş, geniş yayılmış, hörmət və məhəbbətlə qarşılanmışdır.

Aşıq Şəmşir xalqın yaratdığı dastanlardan, özündən əvvəlki ustad sənətkarların qoyub getdiyi ənənələrdən faydalanaraq gözəl ustadnamələr yaratmışdır. Ustadnamələr aşıq şeirinin ən qiymətli inciləridir. Mürsəl Həkimov yazır: " ustadnamə ustad nəsihəti, ustad sözü, ustad vəsiyyəti deməkdir. Bu qəbil öyüdləmələrdə nəsihət, məsləhət, atalıq-böyüklük qayğısı, fəlsəfi ümumiləşdirmə, dünya, kainat, cəmiyyət, ailə, məişət, insani keyfiyyətlər, yaxşılıq, yamanlıq, yaltaqlıq və s. kimi məsələlər haqqında düşüncələr əks etdirilir."

Xalq dastanlarının əksəriyyəti ustadnamələr ilə başlayır. "Kitabi-Dədə Qorqud" dastanlarının əvvəlində Dədə Qorqudun verdiyi öyüdlər özü ilkin ustadnamələrin nümunəsidir. Ustadnamələrin əsas xüsusiyyətləri bu öyüdlərdə yaşayır. Bu da göstərir ki, Aşıq Şəmşirin yaratdığı ustadnamələr ən qədim aşıq şeri növlərindən olub, izləri çox qədimlərə gedib çıxır. Xalqın ən yaxınları olan, onların sevincinə sevinən, kədərinə qayğı ilə yanaşan ozanlarımız həm də onların doğru yol göstərəni, gənc nəsli doğru yola çəkəni, onları əməyə, mərdliyə, nəcibliyə çağıranı olmuşlar.

Məhəbbət dastanlarının çoxu ustadnamə ilə başlayır. "Tahir-Zöhrə" dastanının əvvəlində ustad sənətkar öz ustadnaməsində deyir ki, vəfasız insanlara bel bağlama, nadana sirr vermə, onunla dostluq etmə, çağrılmayan məclisə getmə, paxıl, xain yanında oturma:

Üz vermə nadana, sirr vermə pisə,
Axır qəlbin ya inciyə, ya küsə.
Ot bitər kök üstə əsli nə isə,
Yovşan bəsləməklə çəmənzar olmaz.

Və yaxıd:

Məclisə varanda özünü öymə,
Şeytana bac verib kimsəyə söymə.
Qüvvətli olsa da yoxsulu döymə,
Demə ki. zorluyam, qolum yaxşıdı.

"Əsli – Kərəm" dastanı da ustadnamə ilə başlayır və onu söyləyən sənətkar insana halal əməklə yaşamağı, özgə malına tamah salmamağı, ata–ananın hörmətini saxlamağı nəsihət edir:

İgid odu tənə oxun atmaya,
Halal mayasına haram qatmaya,
Bir oğul ki, ata sözün tutmaya,
O oğulda qeyrət, namus, ar olmaz.

Aşıq Ələsgər, Xəstə Qasım, Qurbani və digər xalq aşıqlarının ustadnamə yaratma ənənələrini davam etdirməklə yanaşı, Aşıq Şəmşir qələminə, zövqünə, təfəkkürünə uyğun ustadnamələr də yaratmış, onlara yeni məzmun, ruh gətirməyə çalışmışdır:

Mərifət, ədəbdir nəxşi insanın,

Səadət, taledir bəxşi insanın.

Yaxşılıq bacaran yaxşı insanın,

Haqqında yamanlıq eyləmək olmaz.–

–misralarında aşıq səadəti, taleyi Allahın verdiyi, bəxt, qismət bilir, mərifəti, ədəb–ərkanı insanın bəzəyi sanır, insanları ancaq yaxşı işlər görəməyə, yaxşı insan kimi tanınmağa. öz əməllərində düz olmağa səsləyir. Şairin nəzərində əlindən ancaq yaxşı işlər gələn insana pislik etmək ədalətsizlik, haqsızlıq, günahdır.

İnsanları ağzıbütöv olmağa, sirrini sirr saxlamaz adama açmamağa çağırır. İlqarsız dostların səxavətli

olmadığını bildirir. Dünyada sədaqətli olmağı, fitnəyə, yalana uymamağı, çətinliyə düşəndə polad kimi dözümlü olmağı, qorxaq, müti olmamağı nəsihət edir. Yaxşılardan qayğısına qalmağa, pislərdən uzaq olmağa çağırdığı insanları imkanı olanda elə kömək etməyə, yoxsula, kasıba əl tutmağa çağırır. Məclislərin yaraşığı olan aşığa, onun sözünə, sənətinə, mərifətinə xalqın çox diqqət göstərdiyini nəzərə alaraq öz həmkarlarına, şagirdlərinə məclisdə arif olmağı, sözünü, danışığını bilməyi, təmkinli olmağı nəsihət edir:

Göstər ehtiramını xalqa nə isə,

Qulaq vermə pisə, nəşə, nakəsə.

Aqil, kamil, arif olan məclisə

Sözünü xoş danış, ibarət eylə.

Yalançılıqdan uzaq olmağa, düz sözlü, düz ilqarlı insan kimi tanınmağa səsləyir. Çünki şairin nəzərində hər ağacın, gülün, heyvanın, ləlin, daşın öz adı, öz

qiyməti var və nəyinsə naminə, kiməsə xoş gəlmək üçün yalan danışan, yaltaqlıq edən kəsin də adı namərddir və işi, əməliylə bu çirkin adı qazanır.

Düşməne yaltaqlanmağı, namərdə yalvarmağı, özünü öyməyi ustad sənətkar "nakişi" işi olduğunu söyləyir. Hünərsiz, bacarıqsız, qabiliyyətsiz, iş bacarmaz insanların özünü öyməsi, boş yerə "qayna"yıb coşması mənasızdır, gülüncdür. Hər kəs qeyrətlə, düşünərək hərəkət etməlidir. Çünki:

Hər kəs qeyrətini düşünsə əzəl,
Gül olmaz söyüddən, tökülər xəzəl.
Abır, həya, hörmət bilməyən gözəl
Çəksə də üzünə pərdə, yaraşmaz.

Heç nəyi pərdə altında gizlətməyin mümkün olmadığını gözəl bilən ustad dilbilməzin, söz qanmazın, nadanın utanmaz, abır–həya bilməyən insan olduğunu, el içində sevilmədiyini, hörmət –izzət

sahibi olmadığını incə detallarla bildirir. Özünə yaxın, məsləhətini dinləyənlərə belə pis keyfiyyətlərdən uzaq olmağı tövsiyə edir. Ariflərlə, mərifət sahibləri ilə oturub durmağa, kamil bilik, sənət sahiblərindən görüb-götürməyə, onların nəsihətlərindən yararlanmağa çağırır. Ağsaqqala hörmət etməyi, ata-ana yolunu saxlamağı igidin hünəri, qabiliyyəti bilən şair:

Görsən ağsaqqalı soruş halını.

At minəndə döymə ayaqyalını.

Saxla qanacaqla böyük yolunu,

Çox əzizdir ata, ana, toxunma-

-deyə nəsihət edir. Aşıq öz şagirdlərinə, onun nəsihətlərini dinləyənlərə, məclislərdə sazını-sözünü eşidənlərə xalqına öz işinə, qayğısına yaramağın, qəlbində yaxşı hissləri, arzuları yaşatmağın, adi bir işdən hirslənib özündən çıxmamacağın, mənasız sözlər

danışib camaatı özünə güldürməməyin, az danışib lakin mənalı danışmağın, dediyi sözlə özünə hörmət qazanmağın hər şeydən üstün olduğunu bildirir. Bədniyyət olmamağa, əlindən ancaq yaxşı işlər gəlməyə, yalan, böhtan, şər işləri xalqına arzulamamağa, xeyirxah duyğularla yaşamağa, yaratmağa səsləyir.

İkiüzlü, yaltaq kişiləri ləyaqətsiz qadınlardan da əskik bilən ustad belə xəsis, namərdlərlə bir süfrədə oturmamağı, namərdin aşının bir turş ayrına dəymədiyini, zəhər daddığını, kütbeyin kəslərin yaxşılığı başa düşmədiyini, onların öləndə dünyadan "naşı" gedəcəyini söyləməklə yanaşı, mərdin darı unundan bişirlimiş sac çörəyini satqının yağından, balından, aşından ləzzətli olduğunu bildirir, belələrini lənətləyir:

Şəmşir dostluq dedi, bir də həqiqət.

Xəbisə, xainə, iblisə nifrət.

Sənə bihəyanın etdiyi hörmət

Meşədə çürümüş oduna dəyməz.

Aşıq Şəmşir insanlara həyatı, ətrafında baş verən hadisələri düzgün dərk etməyi, pisi–yaxşını, mərdi–namərdi, aqili–nadanı düzgün qiymətləndirməyi nəsihət edir.

Aşıq Şəmşirin yaradıcılığı elə bir dövrə təsadüf edir ki, bu dövr klassik aşıq poeziyası ilə müasir aşıq poeziyası arasındadır. Hüseyn Arif yazır: "Aşıq Şəmşir sözün əsil mənasında Qurbanların, Abbasların, Əmrahların, Qasımların, Alıların, Ələsgərlərin varisi, ləyaqətli övladıdır. Lakin Şəmşir qoşmaları, gəraylı və müxəmməsləri, təcnis və bağlamaları öz məzmun və şəkli xüsusiyyətləri cəhətdən müasirdir, tərəvətlidir".

Aşıq Şəmşirin qoşmalarındakı məzmun, ideya zənginliyi onun özündən əvvəl yazıb–yaradan

sənətkarların yaradıcılığına dərindən bələd olmasından, aşılıq sənətinin incəliklərini yetərinlə öyrənməsindən irəli əgdir. Onun qoşmaları mənalı, dərin ideyalı, ustadnamələri kimi nəsihətamiz və düşündürücüdür.

O, qoşmalarında Dədə Qorqud və onun sələfləri kimi Dədədir, ozandır, elin yol göstərəni, məsləhət verənidir. Gənc yaşlarında yazdığı qoşmalarda zülümkarları pisləyir, onların kasıbları ayaqlaması, nahaqdan döyüb incitməsi şair qəlbini göynədir. Onların öz gücündən, varından, dövlətindən, mənəm-mənəmliyindən xeyir tapmayacağını bildirir. Onun nəzərində yoxsulu da yaradan Allahdır, dünyanın çox imtahanlarından çıxmış dünyagörmüş bir ozan kimi "Çəkilər sinənə, haqq divanı var" misrasında fikrini yekunlaşdırır. Dünyanı çox imtahan eyləyən sənətkar

zölmün yerdə qalmadığını aşığıdaki misralarda ümumiləşdirir:

Füqəranı ayaqlama zölmkar,
Yoxsulun da vaxtı, bir zamanı var.
Bu gün atlanıbsan, sabah düşərsən.
Bu çarxı–gərdişin nərdivanı var.

Sovet dövründən əvvəlki dövrlərdə xalqın bəylər, varlılar tərəfindən döyülüb, incidilməsi, xalq başına gətirilən müsibətlər, elin–obanın talan edilməsi aşığı qəzəbləndirir.

Zakir, Şakir kimi Aşıq Şəmşir də qoşmalarında bəylərin, xanların zölmündən şikayətlənir, ədalətsizliyin, özbaşnalığın baş alıb getməsinə qarşı çıxır. Ehtiyac, çətinliklər içərisində yaşayan həmkəndliləri ağdabanlıların başına gətirilən müsibətləri nəzmə çəkir. Kəndlərin talan edilməsi, oğruluq, soyğunçuluq, özbaşnalığın baş alıb

getməsinin yazıq kəndlilərin əzablarını artırdığını, bir yandan bəylərin, xanların, bir yandan da oğruquldurun əlindən zinhara gələn camaatın dərdisərinəni qələmə alır və yenə də xalqı ruhdan düşməməyə, sabaha ümidlə baxmağa çağırır:

Aşiq Şəmşir, gör nə qaldı yaza da,
Qol quruyub, qüvvət yoxdu əzada.
Gələ bir elə gün-olaq azada
Deyəm olan vardır yar Ağdabana.

Min bir zəhmətlə qurub yaradan, əkən, biçən, bar götürən zəhmətkeş insanın döyülüb, söyülüb əlindən hər şeyinin alınması aşığı qəzəbləndirir, bu haqsızlıqlara qarşı öz üsyankar səsinə ucaldır:

Bəy deyir: Yaradan mənəm insanı,
İnləsin qapımda çıxınca canı.
Bəs mənim torpağım, əkinim hanı?
Niyə çatmır ixtiyarım özümə.

Aşiq insan əzablarını, kədərini- qüssəsini, özbaşnalığın, ədalətsizliyin, hərc-mərcliyin törətdiyi faciələri real boyalarla o qədər təsirli, qüvvətli bir dillə tərənnüm edir ki, gözlərimizin önünə XIX əsrin ən böyük sənətkarları- zülmə, haqsızlığa qarşı çıxaraq insan səadətinə, xoşbəxtliyinə qılınc çəkən müftəxorların özbaşnalığını, riyakarlığını kəskin satirik şeirləri ilə ifşa edən Qasım bəy Zakir, Şakir və digər qüdrətli qələm sahibləri gəlir. Aşiq Şəmşir onlardan bir cəhəti ilə fərqlənir ki, o, bu şeirlərini məclislərdə sazla çalıb oxuyub, xalqın ümumi dərdlərinin ifaçısı kimi aşiq sənətinə məxsus bir dillə tərənnüm etmişdir:

Çəkilib sinəmə dəmir şiş dağı,

Yediyim zəhərdir, içdiyim ağı.

Şəmşir ha qazanır, aparır yağı

Verən yoxdu qazanc –varım özümə.

Aşıq Şəmşirin şeirlərindəki dərin lirika, gözəllik, məhəbbət mövzusunun sənətkarlıqla, təbii çalarlarla qələmə alınması, yaşadığı dövrün hadisələrinin, insanların həyatının canlı, real tərənnümü onun əsərlərini xalq poeziyasına yaxınlaşdırır.

Məhəbbət mövzusunda yazılmış qoşmalarında Aşıq Şəmşir bir "haqq aşığıdır". Öz izzətlərini, həyəcanlarını tərənnüm edərkən vəfa, sədaqət, fədakarlıq rəmzi olan gül-bülbül mövzusunda yararlanır, folklorumuzda geniş əksini tapan bu motivlərdən yararlanmaqla fikrini daha təsirli, emosionallıqla verir. Həzin və yaralı oxuyan bülbülün səsinin doğurduğu kədər aşığın keçirdiyi izzətlərlə, yar fərağından çəkdiyi qüssəylə müqayisə edilir, oxşarlıq tapılır. Özünün yar həsrətindən boynubükük qalmasını lirik boyalarla verir, qızılıgül həsrətli bülbülün çəkdiyi izzətlərlə qarşılaşdırır, bülbül kimi

yar yolunda boynubükük qaldığını lirik bir ustalıqla tərənnüm edir:

Gülün vəfasızdır, sən ondan əl çək.

Şəmşirə mümkündür dünyada gülmək.

Boynunu bükürsən sən də mənim tək,

Möhnətin varsa gəl yanıma, bülbül.

Aşıq Şəmşirin lirik qəhrəmanı saf duyğularla yaşayır. Sevdii ala gözlü sonasına dərđini izhar edir. Verdiyi ilqara ümid bağlayan xəstə aşiq onun qapısına dərmana getməyə üzn istəyir. Dünyalar qədər sevdii yarını vəfalı olmağa, eşq odunda alışıb yanan aşiqə rəhm etməyə çağırır. Sevdii gözəli Leyli, Əsli, Şirin kimi eşqinə, məhəbbətinə sədaqətli, vəfalı görmək istəyən aşiq qəm odunda yandığını söyləyir. Kərəmi, Fərhadı, Məcnunu, Sənanı və digər haqq aşıqlərini xatırlayır, onlara ürəyi yanır, onlar kimi sevda yolunda çəkdiyi əzabları bu misralarda ümumiləşdirir:

Tər lan ovun alar sarın əlindən,
Əndəlib gülünü xarın əlindən.
Bu zalım, biinsaf yarın əlindən,
Şəmşir nə vaxtadək amana gəlsin.

Aşıq onu yardan ayrı salanlara qarşı da çıxır, onları qarğıyır:

Səni məndən ayrı salan kəslərin
Görüm taxtı–tacı tarımar olsun.
Həsərət qalsın sevgisinə cahanda,
Mənimtək hər zaman intizar olsun.

Yazda çiskin yağış, yayda buz, dolu
Bağlansın gədiyi, kəsilsin yolu.
Payız fəsli hər meyvəcat çox olu,
Nə alması bitsin, nə bir nar olsun,

Aşıq Şəmşirin bu misraları bizə Qurbanini, Qəribi xatırladır. Azərbaycan məhəbbət dastanlarının

qəhrəmanları–haqq aşıqları kimi Aşıq Şəmşir də onun sevgisinə mane olanları qarğıyır.

"Qurbani" dastanında Vəzir Qurbaninin arzularına qarşı çıxaraq, onun öldürülməsini tələb edir. Ömrünün son anlarının çatdığını, arzularının ürəyində qalacağını görən aşıq vəziri belə qarğıyır:

Vəzir səni qarğıyiram
Haqq diləyin yetirməsin.
Göydən min bir bəla ensə
Birin səndən ötürməsin.

Qurbani qaldı burada,
Çağır Allah yetsin dada.
Meyidin qalsın arada,
El yığılıb götürməsin.

Aşıq Şəmşir gənc yaşlarında yazdığı "Olsun" qoşması ilə haqq aşıqini xatırladır. O, insan sevgisinə

təmiz duyğularla yanaşır, Kərəm, Fərhad, Məcnun eşqinə gülənləri onlar kimi bu eşqin girdabına düşməsini istəyir.

Şair öz eşqində israrlıdır. Sevdidiyi gözələ lazım gələrsə yalvarmaqdan çəkinmir. Sevən aşiq öz sevgisini istədiyi insana bildirmək üçün qarşısında səcdə qılıb dərđini izhar etməyə hazırdır.

Aşiq Şəmşirin "Bir də yalvarım" qoşmasının özünəməxsus incə məqamları vardır. Bəlkə də bu, Aşiq Şəmşir yaradıcılığında ayrıca tədqiqata ehtiyacı olan bir mövzudur. Şirin, incə zarafat, yumor bu şeirlərin bəzəyidir. Bu cür əsərlərində Aşiq Ələsgər əsərlərinin ruhu var.

Aşiq sevdidiyi gözələ çoxdan vurğundur, neçə zamandır onun həsrətindən göz yaşı tökür. "Yoncumaqdan, yalvarmaqdan" usanmayan aşiq "zalım balasına bir də yalvarım" deyərək ümidini itirmir. Onun

mərhmətə gətirmək ümidiylə bir də dərđini anlatmağa hazırlaşır. Heç nəyə ümid etməyən aşiq sevgilisinin onu "dünya varına" sata biləcəyindən narahatdır, ona görə də hazırdır ki, öz sevgilisinə qovuşmaq üçün onun qohumlarına, dostlarına, "cəmi el-obasına" yalvarsın. Həsərdən çəkdiyi əzablar aşiqi hər yola əl atmağa vadar edir, tək o bivəfa yarı insafa gətirə bilsin. Canını yolunda qurban verməyə hazır olan aşiq bu sevgi yolunda şam kimi əriyir, bunda qeyri bir kini olmadığını ərz eyləyir:

İnsafdımı yanan qəlbi dağlamaq?
Olmazmı sevgiyə ümid bağlamaq?
Şəmşirə sən layiq gördün ağılamaq,
Qeyri bir sənətim, adətim nədi?

Canının ixtiyarı yarın əlində olan aşığın saf duyğuları lirik boyalarla verilir.

Aşiq Şəmşirin "Gəlsin- gəlməsin" qoşması

Badi-səba söylə məndən o gülzara sən.

Bülbül gülüstana gəlsin-gəlməsin?

Bu hicran düşkünü, illər xəstəsi

Qarına dərmanə gəlsin-gəlməsin

-qoşmasına ruhən yaxındır.

Hər bir sənətkar "gəlsin-gəlməsin" ifadəsindən yararlanmaqla bu şəkildə qurulmuş əsərində öz fikir və duyğularını, keçirdiyi iztirabları, yar yolunda çəkdiyi cövrü-cəfanı qələmə alır. Hər biri öz sənətkarlıq məharətindən, imkanlarından istifadə etməklə qüvvətli bir sənət əsəri yaradır:

Yandım hicr oduna qatılmaq üçün.

Getdim dəryalara atılmaq üçün.

Can sənin yolunda satılmaq üçün

Hədiyyəm bazara gəlsin-gəlməsin?

Və yaxud:

Atəşində yanan səməndər mənəm.

Pərvanəsi nara gəlsin–gəlməsin?

Leyli sorağında diyarbadiyar

Məcnun bu dağlara gəlsin–gəlməsin?

Özünün Səməndər quşu tək atəşdə yandığını bildirən aşiq bu eşqin odunda pərvanə tək yanmağa da hazırdır. Məcnun tək özünü Leylinin sorağıyla diyarbadiyar gəzən aşiqə bənzədən aşiq yarın ona "dönə–dönə" verdiyi əziyyətlərdən yorulsa da ilqarından dönməzdir.

"Vədəsində" qoşmasında aşiq sanki vəslinə yetməyən, vədəsində öz sevgisinə qovuşmayan qoca bir haqq aşığıdır. İllərlə həsrətini çəkdiyi sevgilisini "qarı gör"üb bağı qan olan aşiq vədəsində könlünü almayıb qəlbinə dəyən sevdiyi insanla rastlaşır. Bir zamanlar öz gözəlliyi ilə aşığın aqlını başından çıxardığını, bu gün o gözəllikdən əsər–əlamət qalmadığını, qocaldığını ürək ağrısıyla söyləyir,

ilqarına dönük çıxan insanı bu yaşında da sevdiyini bəyan edir:

Arzun nədi, nə deyirsən indi sən.

Ürəyində mənə sevgi bəsləsən.

Şəmşiri axtarıb görmək istəsən,

Verdiyin ilqaram gəl vədəsində.

Aşıq Şəmşirin qoşmalarında Vaqif ruhu vardır. Gözəlin sərv qamətini, mina gərdənini, qara zülfünü, çatma qaşlarını Vaqif incə bir ruhla tərənnüm edirsə, Aşıq Şəmşir də tuba boylu gözəli, "bədirələnmiş on dörd günlük aya bənzəyən" hilal qaşlıni, "qızıl kəmər" yaraşan nazik belli "qəddi sənubər"i, "qaməti sərv" gözəli elə tərənnüm edir.

"Gün axşam oldu" qoşmasında da aşıq sevgilisinin görüşə gec gəlməsindən şikayətlənir. Vədə verib vədəsinə "xilaf çıxan" gözəli Məcnun kimi gözləyən aşıq onu dərdinə məlhəm bilir:

Məni dərdə salan alagöz pərim,
Bəs niyə gəlmədin, gün axşam oldu.
Xəstəyəm, təbibim, gəl eylə dərman,
Dərdimi bilmədin gün axşam oldu.

Şeirin dili sadə, oynaqdır: "bəxtəvər başına sallanıb gedən", "bəs niyə gəlmədin, gün axşam oldu", "Şəmşirə vədəni verdin nə vaxta" kimi misraları şeirin ahəngdarlığını artırır. Xalq aşığı şeirinə uyğun bir tərzdə gözələ, onun hərəkətlərinə öz münasibətini bildirir, sevgilisinin gecikməsindən doğan əhval-ruhiyyəsini təbii, lirik boyalarla söyləyir.

Aşığı Şəmşir təbiətin gözəlliklərini, hər fəslin özünəməxsus xüsusiyyətlərini, dağların əzəmətini, zirvələrin vüqarını, laləli düzləri, liliparları, nərgizləri, süsənləri, dağların dumanını, çənini, qışın şaxtasını, qarını, baharın bahar tərəvətini özünəməxsus incə, lirik bir dillə tərənnüm edir:

Çəmənli, çiçəkli dağlar başında
Yağışlı, buludlu dumana bir bax.
Boğanaqlı külək at oynadanda
Yağmura, çovğuna, tufana bir bax.

Gözümüz qarşısında təbiətin gözəl bir anı canlanır. Döşü çəmənli- çiçəkli dağın başı, yağış buludu, buludun gətirdiyi duman, buludları qabağına qatıb özüylə birlikdə çovğun, tufan, yağış gətirən bir təbiət mənzərəsi yaradılır. Elə bil Kərəm Sofi ilə dağları aşanda məhz belə bir borana düşüb. Dağların sərt, şıltaq təbiəti gözümüz önündə canlanır. Sözlə yaranan bu lövhədə güclü sənətkar təxəyyülü var.

"Dağlar" mövzusu istər şifahi xalq ədəbiyyatının, istər sə də yazılı ədəbiyyatın mövzudur. Aşıq poeziyası dağlara münasibətində xalq poeziyasına yaxındır. Biz dastanlarımızda qəhrəmanların yolunda maneçilik törədən, onları qarla, buzla, tufanla,

boranla, çənlə qarşılayan dağlarla qəhərəmanlar
arasındakı vəziyyəti aşığın dilində söylədiyi təhkiyədə,
sazla çalıb oxuduğu nəğmədə özünəməxsus bir
şirinliklə dinləmiş, oxumuşuq.

Aşıq Ələsgər yaradıcılığında dağları özünəməxsus
bir ürəklə, dillə dilləndirir:

Bahar fəsli yaz ayları gələndə.

Süsənli, sünbüllü lalalı dağlar.

Yoxsulu, ərbabı, şahı gədanı

Tutmaz bir-birindən aralı dağlar.

-bəndiylə başlanan "Dağlar" qoşmasında dağların
sərt, təbii gözəlliyini, baharını, qışını, yayını, payızını,
qoynundakı allı-güllü çəmənlikləri, obaları, oylaqları,
çadır qurub qoynunda dincəldikləri yaylaqları lirik bir
dillə, dağlara bir məftunluqla tərənnüm edir. Digər
"Dağlar" qoşmasında da şairin dağlara olan hisslərini

şeriyətə çevirən sənətkarın qüdrətli sənətkarlıq məharətini görürük.

Aşıq Ələsgər və digər aşıq sənətkarlarımız kimi Dədə Şəmşirin yaradıcılığında da "dağlar" mövzusu özünəməxsus rəngarəngliyi ilə seçilir. Dağlar qoynu Kəlbəcərdə gözünü açan aşıq dağların abı-havasında, qucağında böyüyüb, Murovun, Dəlidağın sərtliklərinin, bu sərtliyin arxasındakı gözəlliklərin şahidi olub. Əzəmətinə, qüdrətinə, vüqarına heyran olduğu dağlardan aldığı xoş təəssürat qələmində misralara, sazların nəğməsinə çevrilib. "Dağlar" mövzusu Aşıq Ələsgərin, Aşıq Şəmşirin yaradıcılığında olduğu kimi, neçə-neçə sənətkarların əsərlərinə də zəngin məzmun, ideya gətirib.

Elindən bircə gün ayrı düşən aşığın daxili əhval-ruhiyyəsi, könül narahatlığı, yurd, el-oba, dağ həsrəti çox təsirli, qüvvətli bir tərzdə şerə çevrilir. Kəpəz,

Murov, Qonur, Taxtadüz, Həmzə çəməni, Yelligə, Dəlidağ şairin yadına birdən–birə düşür. Müvəqqəti olaraq dağlardan ayrı düşmüş şair bir könüldən min könlə o dağlara bağlıdır:

Könlüm arzuladı eli uzaqdan,

Oylaqlar yadıma düşdü, nə düşdü.

Kəpəz, Murov, Ağdaş, Qonur, Taxta düz

O dağlar yadıma düşdü, nə düşdü.

Al yaşıl sinəli Yellingəzin sinəsində boy atan aşığ quzuların mələşməsini, çobanların mahnısını, düzləri ətrinə bürümüş bənövşələrin gözəlliyini, Qara gölün təmiz havasını, bulaqların dişdonduran sərinliyini, sazlı–sözlü məclislərini həsrətlə, könlü dolusu arzulamasını elə bir lirik dillə tərənnüm edir ki, bu tərənnüm insanın iliklərinə işləyir. Azərbaycanın belə gözəl oylaqlarına, ana yurdumuzunu təbii gözəlliklərinə, vətənə, torpağa olan sevgimizi birə min

artırır. Bu şərlərdə tək-cə təbiətin gözəlliyini deyil, şairin sinəsində belə gözəlliyə malik torpağa, el-obaya olan sevgisini necə yaşatdığıнын şahidi oluruq.

Qışın gedib baharın gəlməsi, obaların, ellərin yenidən ürəkləri öz göxzəlliyi, səfalılığı ilə rıqqətə gətirən yaylaqlara köçməsi, sürü-sürü qoyun-quzuların yaylaqlara qalxması, çoban tütəyinin sədaları, çəmənlərin gül-çiçəyə bürünməsi, təbii boyalarla, elə bir ilhamla, şirin dillə tərənnüm edilir ki, hər kəs bu misralardan Dədə Şəmşirin yurduna, elinə necə bağlı olduğunu görür, duyur. Çünki şairin özünün digər "Dağlar" şerində dediyi kimi, o, bu çəmənli-çiçəkli yaylaqlarda az məclis qurmayıb, çalıb çağırmayıb, elləri başına yığmayıb, sazının, sözünün seyrində onları əritməyib, ürəklə gülüb danışdığı az olmayıb; "Göyçənin Alagöz dağında çoban qonağı az olmayıb". Ona görə də şairin:

Dünyanın ilqarı mənə bəllidi,
Səninlə görüşə gəlmişəm, dağlar!
Ölümdən ağırdı ayrılıq dərdi,
Ömür vəfasızdı, bilmişəm, dağlar!

-misralarında dağla görüşündə keçirdiyi daxili narahatçılıqları, üzüntüləri, daxili istək və arzuları son dərəcə təbii və şirin bir dillə verilir. Şairin nəzərində o dağlar xəstəyə şəfadır. "Murovu, Kəpəzi, Dəli Qoşqarı görən şəfalanar" -deyən aşıq köksü sıx meşəli, çiçəkli tarlaları, sinəsi sünbüllü, güllü, laləli yerləri olan dağlarını, bu xəstə çağında onun dərdinə məlhəm ola biləcək sərin bulaqlarını arzulayır. Qərənfil, nərgiz, bənövşə bəzəyən qönçəli dağlarına güzarını salmaq istəyini qələmə alır. İncə, lirik duyğularla dağlara, onun gözəlliklərinə olan sevgisini məharətlə tərənnüm edir.

"Salam ver" qoşmasında aşıq ürəyindən keçən hissləri, yurduna olan könül bağlantılarını "salam ver" kəlməsində ümumiləşdirir. Xəstə şair:

Ağdaban adlanan o gözəl oba.
Cənnətə bənzəyir, əhsən, mərhəbə.
Alxanın yurduna kim çıxsa ova,
Ona de ki, Çönlü gölə salam ver.

Bax Kəkil meşədən Buzluğa sarı.
Soyuq Daşbulağı unutma barı.
Mən əvəzdən sən görəndə dağları,
Çəmənə salam ver, çölə salam ver.–

–misralarında dağların qucağında qərar tutmuş, doğulub boya–başa çatdığı Ağdabana, ona yaxın olan düzlərə, obalara, oyaqlara olan sevgisini, vətəndən uzaq düşən şair qəlbinin qüssəsini, kədərini verir.

Aşıq Şəmşirin qoşmalarında hər dağın, hər dərənin, düzün, yaylağın, bulağın adı yaşayır. Bəzircan dağı, Daş arası, Buzlux, Şiransu, Şaban, Qoşa Turşbulaqlı, Çayqarışan şairin ana vətənin obalarıdır:

Bir yanı Qanlıgöl, üstü Taqqıldağ.

Ana vətənidi o gözəl torpaq.

Şişdağ, Çöplü, qardaşı var– Sarı dağ,

Bir də Yəhəryurddu qolu Buzluğun.

Buzluğun yolu kəndləri Ağdabana çıxan aşıq "Çaxmaqlının qaşından, Mirzə çəpərindən, Sandıq daşın"dan keçib getmək arzusundadır. Şerlərində qocalıq illərini yaşayn aşığın o dağları qarış–qarış gəzmək arzusu güclüdür. Bir zamanlar belində at oynatdığı dağlar, küncündə –bucağında ayaqlarının izi qalan adını çəkdiyi o doğma torpaqlar onun sevdiyi, canından əziz bildiyi ana vətənin bir parçasıdır və o, bütün ömrü boyu yaratdığı şerlərində qoruyub

saxladığı həmin sevgini tərənnüm edir. Qoca yaşında yazdığı "Dağlara" qoşmasına bu sevginin möhürü vurulub:

Əlim qələm tutub şer yazandan,
İbtida demişəm söz bu dağlara.
Hörmətli tutmuşam ata-anadan
Olub məhəbbətim yüz bu dağlara.

Aşığın gəraylılarında da dağlar özünəməxsus bir şirin dillə tərənnüm olunur. Payız gələn kimi başının üstünü qar alan Murov dağının ildirımlar çaxan, dumanlar alan başına bəxtəvərlik arzulayır:

Ətəyində otlar əlik,
Daşlarında səkər kəklik.
Qalmalıdı həmişəlik
Sənin bəxtəvər başında.

Murova bəxtəvərlik arzulayan aşığın haqdan diləyi var:

Aşiq, dilək dilə haqdan.
Şahin baxtım düşmə taxtdan.
Olacaq mı Daş bulaqdan
Şəmşir bir də keçən günlər?

Və yaxud:

Uşaq ikən vuulmuşam,
Qoşqar, Murov, Dəli dağa.
İsti suyu ana sandım,
Ata dedim, bəli, dağa.

Dağın daşı düzü qüdrət,
Bulaqların gözü qüdrət.
Barat verib özü qüdrət
Çəmən, çiçək, gülü, dağa.

Aşiq Şəmşir bütün varlığıyla o dağların
vurğunudur:

Sona yalqız üzə bilməz.

Ceyran yarsız gəzə bilməz.

Şəmşir yarsız gəzə bilməz.

Ana yurdum–gözəl dağlar.

Ümumiyyətlə, hansı mövzuda yazmasından asılı olmayaraq orada Aşıq Şəmşir sənətinin gözəlliyi, aşıq dilinin rəvanlığı könül oxşayır.

Aşıq ədəbiyyatının əsas mövzularından biri olan məhəbbət mövzusu Aşıq Şəmşir yaradıcılığında özünəməxsus bir dillə, dəsti-xətlə vəsf olunur. Onun lirikasında insanın arzu və istəkləri, ülvi duyğuları, hiss və həyəcanları, təbiətin gözəlliklərinin insanda doğurduğu əhval–ruhiyyə tərənnüm olunur. Məhəbbət insanları bir–birinə bağlayır, onları bir–birinə yaxınlaşdırır. Saf duyğular, ümumbəşəri nəcib və təmiz hisslər, insanlarda həyat eşqini artıran məhəbbət onun yaradıcılığının ruhunu təşkil edir. Yaşadığı, qoynunda böyüyüb boya–başa çatdığı

təbiətin zəngin, bir–birinə bənzəməyən bənzərsiz gözəlliklərini tərənnüm edir.

Aşıqlar həmişə gözəlin üzündəki xalı vəsf etmişlər. Bu klassik poeziyanın da bir mövzudur. Xal hər bir sənətkarın qələmində öz lirik, poetik donunu geyinərək tərənnüm edilir. Xal gözəlin üzünə rəvnəq verən, aşiqin ağılının başından alan, sevgi duyğularını alovlandıran bir priyom kimi Aşiq Şəmşirin qoşmalarını da bəzəyir.

Yanaqda nəqş olub xalı–zəbərçət,
Sədrin zivərlənib–misali–cənnət,
Bilmirəm mələksən, nə sirri–qüdrət,
Aparır aşiqi huşa qaşların.

Gözəlin qaşları aşığın nəzərində "qüdrətdən çəkilib", elə naxışlanıb ki, elə bil "qələmdi". Qələm kimi o tamaşa qaşlar" şəhadətdə bənzər mahi– tabana" –deyir. Bu şerdə klassik ənənəyə sadıq qalan aşiq

insan gözəlliyini, onun mənəvi aləmini dövrünə uyğun bir tərzdə tərənnüm edir. Vəsf etdiyi gözəlin səciyyəvi keyfiyyətləri müasirdir. Şair çox qoşmalarında öz sevgisini, qəlb çırpıntılarını, səmimi duyğularını məşuqəsinə açıb söyləyir:

Sən bizə dərman et, ay gözəl pəri,
Ay qəşəng mirvari, dünya gövhəri .
Şəmşirəm elədim söz müxtəsəri.
Baxanda çox gəlir xoşa, qaşların.

Və yaxud onu dərddə salan gözəli şirin sözlərlə dindirir:

Ey şanı, şövkətim, cahım, cəlalım,
Taleyim, xoş günüm, baxtım, iqbalım.
Ulusum, əqrəbam, elim, mahalım,
Köməyim, kürəyim, gərəyim mənim.

Şəmşirin sevdiyi insan onun istəyi, arzusu, muradı, külli-səadətidir. Onun gözündə sevdiyi insan mələk

kimi gözəl-göyçəkdir. Aşıq Şəmşir sevgisinə dönük çıxan, əhdini-peymanını unudan aşiqi lirik bir dillə danlaya bilir:

Gözüm gözlərinin intizarıdır

Gözəllər sultanı niyə gəlmədin?

Aramızda ilqarımız varıdı,

Pozdun o peymanı, niyə gəlmədin?

Özgə fitnə-felinə aldanan, məhəbbəti pula, varadövlətə satan məşuqəni "dönməz idin, nədi belə aldandın", "qəlbimin gülşəni niyə gəlmədin"-deyə sorğu- suala tutur və qırx ildi aşığı "dərdə saldı"ğını, lirik boyalarla verir.

Aşıq Şəmşir çox səmimi, lirik dillə sevgisini etiraf edir. O sevgisində israrlıdır. Yar yolunda çəkdiyi əzab-əziyyət, intizar da ona dünyada hər şeydən şirindir. Onun lirik qəhrəmanı məhəbbət yolunda qar borana dözən, çəkdiyi əzablardan usanmayan, əksinə, yarın

cövrü– cəfasını eşq zöqü–səfası kimi qarşılayan
məğrur aşıqdir:

Bu dünyanın malı, varı, dövləti,
Məni bu odlara salana qurban.
Silinməz qəlbimdən yar məhəbbəti,
Eşqi, məhəbbəti olana qurban.

Şəmşirin lirikasında, məhəbbət mövzulu
əsərlərində həsrət, eşqin ona verdiyi hicran, intizar,
yar yolunda xəstəhal olma, yarın vəfasızlığından giley–
güzar vardır. Sevgilisinin ona verdiyi əzab aşıqin
külünü çıxarır:

Olmaz belə insan yazıq,
Təkcə mənəm inan–yazıq.
Atəşində yanan yazıq,
Heç demirəm haralıdı.

Aşıq Şəmşir eşqinə sədaqətli, əhdə vəfalı insanları,
qarşılıqlı məhəbbəti tərənnüm edir:

İstəkli yar arasında
Demişdilər yalan olmaz.
Mənim kimi heç bir kəsin
Məhəbbəti kalan olmaz.

Aşıq Şəmşir digər aşıq sənətkarlar kimi ustalıqla yaratdığı lirik əsərlərində sevdiyi gözəldə həm zahirən, həm də daxilən gözəllik axtarır. Mənəvi gözəllik onun üçün daha əsasdır. O, həyatın səfasını etibarlı, sədaqətli bir insanla yaşamaqda görür. Sınaqlardan mətanətlə çıxmış dostluq, məhəbbət onun nəzərində daha gözəldir. Gözəldə nəcib, əxlaqi keyfiyyətlər təbliğ edir:

Səndəki var hüsnü camal
Onu daim saxla halal.
Azalmasa ağıl, kamal,
Ucalacaq başın sənin.

Aşıq Şəmşir qadının yaxşı keyfiyyətlərini, əxlaqını, tərbiyəsini zahiri gözəlliklərdən üstün tutur, gözəl, nəcib keyfiyyətləri qadının yaraşığı bilir:

Alçaqlara dönüb baxma.

Şirin canın oda yaxma.

Adətkara kirpik çaxma,

Dağılmasın huşun sənin.

Yaxşı dolan, təmiz ad al.

Sabahını yadına sal.

Çalış halal, qazan halal,

Əyilməsin işin sənin.

Aşıq Şəmşirin yaradıcılığını zənginləşdirən mövzulardan biri də ana təbiətin tərənnümüdür. O, hər bir gördüyü mənzərəni, seyr etdiyi dağları, onun gülünü, çiçəyini, boranını, çovğununu insan əhvali-ruhiyyəsi ilə əlaqəli tərənnüm edir. Həmid Araslı

yazırdı ki: " Azərbaycan aşıqları təbiət gözəlliklərinin ən xırda incəliklərinə qədər tərənnüm etməyə can atmışlar. Onlar qartalın üçüşünə, ceyranın yerişinə, qızılgülün xoş görüşünə, bənövşənin bükülmüş boynuna ayrıca şer həsr etdikləri kimi, yazın, yayın, payızın və qışın da Azərbaycan şəraitindəki xüsusiyyətlərini təsvir etmişlər".

Aşıq Şəmşirdə də bu xüsusiyyətlər var:

Kəklik nəğmə deyir, süzür laçını,
Baxanda qorxudur qartal ovçunu,
Darayır çaylarda söyüd saçını
Sonalar çalxanan ümmana bir bax.

Bir bahar fəslində göyün üzünü bürüyən qara buludun dağlarınbaşında "at oynat"dığı səhnənin ən gözəl mənzərəsini yaradan, təbiətin bir anını bütün çılpalığı ilə şerində təsvir edən aşıq fırçasız, boyasız bir tablo yaradır. Şair təbiətin ən zərif çiçəyinin o

zərifliklə könlünü "ala bilir", oxşaya bilir. O oxşamada təbiətə vurğun, qocaman aşığın dünyaya, təbiətə vurğunluğu, ondan ayrı düşmək qorxusu ilə vəhdətdə daha şairanə verilir:

Opdüm dağın ətəyini.
Çoban çalır tütəyini,
Ya qismət gül-çiçəyini
Gəlib bir də dərəm, nərgiz.

Qocaman aşıq demək olar ki, bütün ömrünün yayını-yazını yaylaqlarda keçirmiş, gül-çiçəklərlə təmasda olmuşdur. Şairin incə, həzin duyğuları hopmuş bu misralarda həyat eşqi daha güclüdür:

Sirrim sənə deyim açıq,
Qocalmışam, –qəlbi üçüq.
Çox qurmuşam ağ alaçığı,
Olub sənə hərəm, nərgiz.

Ətəyində "göy meşəsi", qəmi, kədəri olmayan, bənövşəsi, nərgizi, çəməngülü bəzəyinə çevrilən baldan şirin bulaqları, çiçəklərində arısı "sızla"yan axar seli, gur yağışı olan yaylaqları aşıq "Şəmkir vəslin söylər barı,"- deyərək vəsf edir.

Gördüyü gözəlliklərdən ilham alan saz, söz, musiqi ustadından bizlərə yadigar qalan lent yazılarında öz ifasında canı -dildən söylədiyi misraların insanda yaratdığı unudulmaz duyğular hələ çox-çox ürəkləri bizdən sonra da yerindən oynadacaqdır.

Nəfəsində cənnət ətri duyduğumuz yaylaqların qucağında yatan bulaqlarının qoynunda "can saxlayıb boy" atan aşıq ondan aralı düşdüyü, xəstə olduğu anlarda keçirdiyi iztirabları da qələmə alır. Seyrangahına həsrət qaldığı obaları üçün sinəsi göynəyir, "İntizardı sənə Şəmşir"-deyir. Çünki:

Çoxdur sənin məhəbbətin,
Dağlar mənim ürəyimdə.
Solmaz qızıl güllər açıb
Bağlar mənim ürəyimdə.

Yaylaq olmaz yaylağım tək.
Sənən düzən, zirvən yüksək.
El-obaya yüz min istək
Çağlar mənim ürəyimdə.

Şəmşir üçün torpaq şən-şöhrət, hörmətdir. Onun
üçün ən müqəddəs torpaqdır.

Xəlq olandan sən olmusan
Bizə ata, ana, torpaq.
Sən qüdrətdən yaranıbsan,
Çatdın ada, sana torpaq.

Onun aranı, yaylağı, çiçəkli düzləri, qalın
meşəlikləri, sıx ormanları, keçilməz gədikləri, uçulmaz

zirvələri, hürkək ceyranları, qaragözlü maralları, cəh-cəhiylə könülləri oxşayan bülbülləri, torağayları, kəklikləri, turacları, kitablara sığmayan cah-cəlalı vardır. Şair bu cah-cəlal içində yaşayıb-yaradan əsl xalq aşığı kimi sazını dindirir, sözünü deyir. ilhamını eldən, təbiətdən, onun əsrarəngiz gözəlliklərindən alan Aşiq Şəmşir gizlətmədən, açıq, sidq-ürəklə bildirir ki:

Məni el yetirib, elə aşiqəm,
Dərd bilənə, əhli-dilə aşiqəm.
Bilirsənmi niyə gülə aşiqəm,
Bunlar çoxdan vermişdilər beh mənə.

Bu səbəbdən vurulmuşam çiçəyə,
Torpağın qəhrini unudum niyə?
Bağca bəsləmişəm can deyə-deyə.
Nə lazımdı ayaq basım lehmənə.

Çarğatı çiskindən, köynəyi dumandan olan
yaylağın qışın qarından yaxasını qurtarıb, ellərə-
obalara qoynunu açmasını, yenə yazın gəlməsini,
qoynu-qucağının çiçəklərə bürünməsinə, gördüyü
mənzərəyə heyran olub, hüsnünə nəğmələr qoşub,
sazda çalıb, oxuyub aşığa çevrilməsini ürəkdolusu
misralarında yaşadır:

Qüdrətdən verilib sənə yaraşır

İstəyin qəlbimə olub sarmaşır.

Şəmşiri hüsnünə elədin aşır,

Unutma, yadına sal indi, yaylaq.

Azərbaycanın təbii gözəlliklərinə biganə qalmayan
qüdrətli sənətkarlarımız Aşır Ələsgər, Çoban Əfqan,
Hüseyn Bozalqanlı və digər sənət aşıqları kimi Aşır
Şəmşir yaradıcılığında da dağlar, yaylaq, gül-bülbül
gözəlliyi əsas mövzulardandır. Qara Namazov yazır:
"Aşır Ələsgər, Çoban Əfqan, Bozalqanlı Hüseyn, Şair

Vəli, Növrəs İman, Xəyyat Mirzə, Şəmşir kimi ustad aşıqlar "dağlar" və "bulaq" mövzusunda təsadüfən müraciət etməmişlər. Çünki aşiq ədəbiyatında mərdlik, vətən, ucalıq, möhkəmlik rəmzi olan dağ, eyni zamanda öz gözəlliyi, soyuq suyu, təmiz havası ilə insanı rıqqətə gətirmişdir. Dağ aşığının pənahgahı, onun sevgilisinin seyrangahı, oradakı bulaqlar sevgililərin görüş yeri olmuşdur. Baharın gəlişi ilə dağlarda canlanan qaynar həyatı Aşiq Şəmşir "Gəlir" rədifli qoşmasında canlı və real təsvir edir":

Keçdi qış ayları, bahar fəslidi.

Yenə dağ başına ağ duman gəlir.

Köç edir yaylağa ellər, obalar,

Bulaqlar başına min bir can gəlir.

Çəmənələr, gül-çiçək açan vaxtıdı,

Günəş aləmə nur saçan vaxtıdı.

Laçın pərvazlanıb uçan vaxtıdı,
Şıkar ovlağına şux tər lan gəlir.

Könlüm qanadlanıb, gözü yoldadı,
Axtarın Şəmşiri izi yoldadı.
Sürü-sürü qoyun-quzu yoldadı,
Əlində tütəyi xan çoban gəlir.

Aşıq Şəmşirin əsərlərində Azərbaycanın səfalı guşələri poetik obraza çevirir. Kəlbəcərin ən gözəl oylaqlarından olan Ongöz bulaq vəsf olunarkən ona bitişik ətraf obalar, yerlər də tərənnüm olunur, ana torpağın hər qarışına bəslənən mehr-məhəbbət üzə çıxır. Şair qələmiylə o yerlərin xəritəsini cızır. Çəkdiyi xəritəyə min çalar vurur. Onun gözəlliyindən, seyrinə gələnlərin ona məftunluğundan, insanlara verdiyi zövqü-səfadan sinə dolusu danışır. Laləli, nərgizli,

şehli biçənəkli illərlə qonağı olduğu bu yerlər şairin
misralarında cənnət məkana bənzədilir:

Üstün Şəfibiçən, yanın Qırgüney.
Hərdən yaylım quşu səndə qalır hey.
Qaranquş çağırır, kəklik verir hey.
Şirindi onlarda dil, Ongöz bulaq.

Ağdaş, Quzeydaşı, Moruq, Çarğatlı,
Qara daşın döşü qum Qarağatlı.
Varmı sənin kimi kövsər baratlı,
Dastanda bəxtiyar ol, Ongöz bulaq.

Çökəlik, Tombadaş, Günəş tərəsi,
Yayılr dağlara köhlənin səsi.
Quzunu boğanda ana məməsi,
Köpüklü ağzını sil, Ongöz bulaq.

Şair dağlara, düzlərə vurğunluğunu elə məharətlə tərənnüm edir ki, insanın torpağa, yurda sevgisi daha da artır. Tərif etdiyi yerlərin təbii gözəllikləri elə canlı təsvir edilir ki, sanki o yerləri gedib görmüsən, qarış-qarış gəzmisən, ətirli güllərindən dərmisən, əl dəyəndə, diş toxunanda göynədən bulaqlarından içmisən. Böyük bir sənətkarlıqla, xalq aşıqlarının qələminə uyğun bir dillə verilən bu təriflər ruha qida verir.

O, əsərlərində yerli danışiq sözlərindən məharətlə istifadə etmişdir. Buna görə də Aşıq Şəmşirin yaratdığı əsərlərin dili sadə, aydın, bədii cəhətdən zəngindir.

"Sümüyüm eyməir", "ətim ürpəşir", "tüstüm duman kimi qalxır başımdan", "qəlbi şikəstə" "bəxti qara", "yol çəkən gözümə yazığım gəlir", "darayır çaylarda söyüd saçını" kimi ifadələri şerə gətirməklə yaratdığı əsərin bədii dəyərini artırmışdır. Aşıq Şəmşir yaratdığı

əsərlərində xalq kəlamlarından, atalar sözü və məsəllərdən də yaralanmaqla qiymətli, bədii cəhətdən qüvvətli sənət əsərləri yaratmışdır. "Oğul dayısına, qız anasına oxşar" atalar sözünü Aşıq Şəmşir böyük sənətkarlıqla şerində belə ifadə etmişdir:

Şəmşir, gəl bax sözün müəmmasına.

Yetir sözlərini öz bahasına.

Oğul dayısına, qız anasına,

Adətdə, xislətdə oxşar deyərlər.

Və yaxud, "zər qədrini zərgər bilər" atalar sözünü "Sözümü" qoşmasında belə işlədir və onun bu formada işlədilməsi də şairin sənətkarlıq imkanlarının zənginliyindən xəbər verir:

Şəmşirəm, bilirəm dürr qiymətini,

Cavan qiymətini, pir qiymətini,

Zərgər olan bilər zər qiymətini

Verin qədir bilənlərə sözümü.

"Bir qotur dana bir naxırın adını batırar" xalq kəlamından da Dədə Şəmşir sənətkarlıqla yararlanır:

Şəmşir izahını göstərdi axır,
Bir qotur danadan çirklənir naxır.
Dayanmaz, üzünə tez çıxar paxır,
Qızılın içində mis olan zaman"

Qızılın içinə də mis qatanda gec-tez onun paxırı üzə çıxan olur. Bu mövzuda da xalq kəlamları çoxdur və aşiq onlardakı dərin mənalardan yararlanmaqla şerlərinin də mənalı, dərin məzmunlu, bədii cəhətdən təsirli olmasına nail olmuşdur.

Aşiq Şəmşir yaradıcılığı bir dəryadır və dediklərimiz, yazdıqlarımız isə bu dəryadan bir damladır.

D Ə D Ə

Ş Ə M Ş İ R

H A R A Y I

DƏDƏ ŞƏMŞİR HARAYI...

P R O L O Q

Məni vurğun eylədin, meşələrə, dağlara,

Qələmimin qüdrətin bu sevgidə sınaayım.

Vurğun könlüm əsirindir, bilirsən,

Ana vətən, qollarımı

gəl boynuna dolayım.

Mən görmüşəm səndəki

gözəlliyi həmişə.

Baharında,

yayında

səni hər vaxt dəyişən.

Ürəyimdə yerin var,

bütün cahən sığışar.

Hər ağacın,

hər daşın qələmimdə danışar.

Çəkər məni özünə,

istəyimə alışar.

Mənim vurğun ürəyim

Vətəninə bağlıdır!

Ürəyində dərdi var,

yol üzünə bağlıdır!!!

Həsərətindən saralıb solan üzlər mənimdir.

Ayrılığın içimdə dünya boyda qəməmdir!

F İ K İ R L Ə R

Ömür gedir, qüssə qalıb sinəmdə...

Vətənsiz xoş günüm

mənim keçməyir.

Nə qədər zülm, əzab çəkmiş olsam da,

Səndən qeyri bir yeri

ürək seçməyir.

Gözüm yetim uşaq kimi dağları

gəzir.

Uzaqdan həsrətlə baxır, ağlayır.

Hər şeirim,

hər misram

qəm qoxuyur, dost,

Vətən həsrətindən dastan bağlayır.

Hələ oxunmamış gör necə yazım...

Vərəqlər üst-üstə yığılıb qalıb.

Üzümə bağlanan qapılar kimi,

Üzümə bağlanan vətənim kimi,

Onlar da içimə bir qorxu salıb.

Qəlbimiz qırılıb dünyadan elə

Bizi damla–damla əridib həsrət!

Kəlbəcər həsrəti, Şuşa həsrəti,

Zəngilan həsrəti, Laçın həsrəti,

Qarabağ həsrəti, Ağdam həsrəti...

Neçə oba dərdi dizləri qırıb.

Bu vətən həsrəti bizləri qırıb.

Ürəklər partladı dözməyib buna,

Dünyadan naümid, qayğılı getdi!

Yaşayan yaşayır içində dərdi,

Yaşamaq demirəm mən də heç buna.

Tə'nəli baxışlar, eyhamlı sözlər!

Ömrümü çəkərək aparır sona.

Deyir: – Yaşamağa haqqımız yoxdur,

Bu qərib ellərdə, qərib ölkədə.

Beləcə yaşamaq ölümdən betər,
Bir böyük həqiqət yaşayır bunda
bəlkə də.

Bütün bu cahanı versələr mənə,
Ana torpağımı əvəz eyləməz.

Nə qədər dünyada mən sağam,
Allah!

Vətəndən savayı, eldən savayı,
–Qiymətli ne"mət var,
– dilim söyləməz!

Ürək istəyəni dil əyan eylər,
Bu cahan mülkündə öz gövhərim var.
Dağlar arasında doğulan, batan,
Ulduzlu gecəm var,
xoş səhərim var.

Vətənin ulduzlu gecəsi kimi,
Bu qərib diyarın olmaz gecəsi.

Vətən həsrətliyəm, divanəyəm mən,
Yoxdur bu dünyada vətəndən qeyri,
Ən şirin, qiymətli, mənim seçəsi.

Sən məni torpaqla çəkmə sınağa,
Salma qeyrətimi Tanrım, qınağa.
Bir dağın döşündə kasıb komada
dünyaya göz açdım, cahana gəldim.
Qartallı zirvəni, laləli düzü
öz varım–dövlətim, almazım bildim.
Düz çıxdı inamım, yanılmamışam.
Onlarmış dünyada dövlətim varım.
O dağlar, o düzlər qayalar, daşlar,
Onlarmış qanadım, qolum, vüqarım.
Bu dərdli sinəmdə mən çəkəni heç,
Düşmən də çəkməsin, yaman ağırdır.
Qırıb vüqarımı, qırıb əhdimi,

Qəriblik sinəmi didib–dağdır.

Zaman dayanmayı, gedir beləcə.

Narahat dünyamı yaşayıram mən.

Dağ boyda bir elin həsrət yükünü

A Tanrım, çiyimdə daşıyıram mən.

Çatdığım mənsəbə, ada, şöhrətə,

Mənim ana yurdum ucaltdı məni.

Kəlbəcər deyilən bir el həsrəti,

Vədəsi çatmamış qocaltdı məni.

Dağına, düzünə heyran qaldığım,

Vətəndən alırdım ilhamı mən də.

Vətənsiz qəfəsdə çırpınan quşam,

Ürəyim salınıb Allah, kəməndə!

Dağların həsrəti vurur başıma,
Alovsuz–ocaqsız külə dönürəm.
Yuxular ay aman, sinəmdə dağdır,
Hər gecə yuxumda elə dönürəm.

Bəxtəvər insanam yuxularımda,
Qayğıdan–qüssədən uzaq oluram.
Elə ki, gözümü açıb görürəm
qaçqınam, dünyamdan vallah, oluram.

Könlümü açası bir şey görünmür,
Qəm yükü belimi getdikcə əyir...
Yurd dərdi qocaltmış cavan qəlbimi,
Hər adi söz belə tez mənə dəyir.

Beləcə dünyamdan əlim üzülüb,
Sayıram illəri, ayları, vətən!

Daş-qaya olaydım sinəndə yatan,
Sənsizəm, yamandır, ağırdır, vətən!

Bu dərdə, həsrətə dözmürəm daha.
Bizi qovuşduran zaman gələydi.
Əl açıb səninçün gündə Allaha,
Deyirəm, ay vətən, üzün güləydi!

Çatdır ürəyimdən keçən həsrəti
Yurduma, yuvama, ey əsən külək!
Sınağa çəkildim, qəm təşnəsiyəm,
Buz heykəl olubdu sinəmdə ürək!

Oxşa vətənimin dağ-daşını sən!
Sığalla babamın baş daşını sən!
Qurut gözlərimin qan yaşını sən!
Hələ ölməyibdir sinəmdə dilək!

Ümid var, qayıdar el dönər elə,
Ürək ola bilməz həsrətə kölə.
Kül tökə bilmərik biz qərib elə
Yaşaya bilmərik, qayıdaq, belə...

***

Boynum bükük,
əlim qalıb qoynumda,
Yanan ocaq ürəyimdə qalandı.
El–obanın minnəti var boynumda,
Bu minnəti duyan, qanan balandı...

Qərib eldə tək deyiləm yetim mən,
Qoynum necə əllərimi qucandır...
Gücüm çatmır harayına yetim mən...
Sinəm evi buz bağlayıb haçandır.

Qayalı dağları, Taxtalı düzü,
Laləli çölləri necə unudum?
Könlümü dağlarda qoyub gəlmişəm,
Varlığım ordadır, necə unudum?

Gözünün önündə tək quru cismim,
Ruhumu amanat qoyub gəlmişəm.
Burda bir vücudum, bir də ki, ismim,
Özümü həmişə orda bilmişəm.

Ruhuma hakimdir dərələr, dağlar,
O dağlar döşündə sərin bulaqlar,
Obalı, ocaqlı güllü yaylaqlar...
Bunlar varlığımdır, necə unudum?...

Tərk edib çıxdığım ana vətəndə
Dədə Şəmşirimin ruhu yaşayır.

Vətən həsrətinin ağrı-acısın

Gör neçə insanlar,

zavallı ruhlar

ürəklərdə daşıyır.

Doğmasın istəyir yanında görsün,

Axşamlar işıqlar yansın obada,

Bacalar tüstülü görünsün yenə.

Bir kimsə istəmən mən inanıram,

Yurdunda, elində ocaqlar sönə!

Nə gəzirsən düzü, dağı,

Bulud kimi dolan könül.

Yada salıb yaylaqları,

A həsrətdən solan könül.

Təzə oylaq gəzmə daha,

Çıxammarıq xoş sabaha,

Ümid qalıb bir Allaha,
Ümidimə qulam, könül.

Çoxum gedib, qalıb azım,
Qəm dastanı kəlməm, yazım.
Çəkəmmirəm daha nazın,
Qəm-qüssədən bolam, könül.

Bir çıxaydım dağ döşünə,
Qoyun-quzu örüşünə,
Çiçəklərin görüşünə
Həsərət qalıb dolan könül.

Yazım, yayım qışa döndü,
Çırağımız eldə söndü,
Gördüyümüz bu nə gündü,
Günü qara olan könül.

Tuş olmuşam bir qarğışa,
Ehtiyacım var alqışa,
Dönüb selə, gur yağışa
Doğma yurda yağam, könül.

Gözümün önündən getməyir dağlar.
Pəjmürdə, pərişan dərdli görünür.
Gecəli–gündüzlü açılmır üzü,
Dumana bürünür, çənə bürünür.

Sahibsiz məzarlar könül dağlayır,
De, kimlər yatmayır o doğma eldə.
Mənimçün dünyada əziz olanlar...
Nəğməsi yaşayan indi dillərdə...

Neçə ozanı var, neçə aşığı...

Uyuyur əbədi dağlar qoynunda.
Ruhuma can verir sözü–söhbəti,
Haqqı var, haqqı var mənim boynumda.

Gözümün önündə Dədə Şəmşirin
Gəzdiyi obalar, oylaqlar durur...

Yuxumda gördüm ki,
Vurğun gəlibdi,
Dağlara qonaqdı,
elə qonaqdı.

Çalınan sazların telində nəşə,
Qüssə var, həsrət var,
qalaq–qalaqdı...

Çökmüş obalara ölüm sükutu,
O vaxtkı cah–cəlal yoxdur,
görünmür.

Məzarlar sahibsiz,
baxımsız qalıb,
Qaşları çatılmış Dədə Şəmşirin.
Ruhunu elə bil qüssə, dərd alıb...
Baxır bu dağların o sərt üzünə...
Bu dağın o üzü Göyçə elidir,
Göyçəli Ələsgər xəbər tutubdur,
Vurğun bu dağlara qonaq gəlibdir...
Qovrulur içində yanıb köz olur.
O da Şəmşir kimi, Allah, dəlidir,
Səsinə səs verən tapılmır eldə.
Toy-büsat, çal-çağır, yoxdur, ay aman,
Qonaq qarşılanmır, yığılmır el də.
Simləri paslanıb atılmış sazın
Tıncıxıb içində itib avazı,
Yazılmış baxtına bir qara yazı...
O da Şəmşir kimi baxır ellərə,

Sahibsiz yurdlara, dərqli ellərə,
yurda qonaq gələnlərə...

Bu ellərin, bu düzlərin
ürəyində yarası var.

Bilir gələn vaxtsiz qonaq
bu vətənin hər bucağın
öz kədəri, öz yası var...

Dərqli Vurğun nalə çəkib inildər,
Bu ah-nalə cansız daşı dirildər;
"Aşıq Şəmşir Dəlidağdan keçəndə
Kəklilikli çöllərdən xəbər al məni"

Vurğun deyib bu sözləri
Vurğun yazıb bu yazını...

Bircə dağlar, şiş qayalar
çəkə bilər

Vurğun kimi bir şairin,
sənətkarın nazını...

El çıxardı pişvazına qonaq gəlsə,

Hanı bu el, hanı oba,

hanı oymaqlı?

Qonağını qarşıladı...

Kəlbəcərdə oba–oymaqlı...

qonağından danışardı...

El gələrdi Dədə Şəmşir ocağına,

Yığışardı o dağların qucağına.

Sazlı–sözlü könülləri fəth eləyən

neçə məclis qurulardı.

Yüz min dərdi–qəmi olan sevinərdi,

bulanıqlar durulardı.

Qüdrətdən səngərli söz deyilərdi.

hikmətli kəlamlar, bəndlər önündə

ürəklər açılar, baş əyilərdi...

Vurğunu özünə vurğun eyləyən

zirvələr söz ilə fəth olunardı.

Dağların döşündən ətirli güllər
lalələr söz ilə yonulardı.
Xalıya bənzəyən dağların döşü
güllü qucağına çəkərdi bizi.
Axıb gedən sərin sular,
buz bulaqlar
Azmı görən sərinlədib içimizi...
Yaşamağa səsləyərdi.
şairi də, ozanı da,
cızma–qara edəni də
min bir dastan
yazanı da.
Ürəyində bu torpağa
saf məhəbbət bəsləyərdi.
Vüqarından vüqar alıb,
Nübarından nübar alıb,
ayrılığı düşünməzdi.

Şaxtasında, soyuğunda

vallah belə üşüməzdi.

Qızmar gündə can isinmir.

nə həyatdır?

O vaxtdan ki əldən gedib,

Baba yurdum, oba- oylaq!

Qonağının pişvazına çıxmayan

Dədə Şəmşir naləsindən

hər vaxt oyaq!

Ruhlarım da narahatdır!

Bu nə dövran, nə həyatdır?!

İldə bir yol ocağında

biz adını almırıqsa,

O dağların, o düzlərin

Vurğun kimi bir vaxt biz də

heç qonağı olmuruqsa,

Vətən!- deyib ağlamağa

dəyərmə heç!?

Ulu Tanrım!

Günahımdan sən də keç!

Gəl qınama, yanır içim!

Göyür–göyür göynəyirəm.

Öz–özümə gecə–gündüz söylənirəm,

Gücüm nəyə çatır mənim?

Ürəyimdə bir göllənmiş,

dəryam, gölüm yatır mənim.

Qəzəbimi göz yaşına çevirmişəm,

etmir kömək!

Bu möhnətdən qurtuluşa qılınc gərək!

Oğul gərək!

Başa çatsın yüz min dilək!

Vurğunumun vurğun könlü bunu istər!

Ozan Dədəm, Dədəm Şəmşir bunu istər!

Ona görə gözlərində min həsrət var!

Kəlbəcərsiz dünyam sənə baxammıram,

Ürəyimdə mənim inan,

ayrılığa min nifrət var!

Babam Qorqud elin ağır günlərində

İgidləri çağırardı.

İgidlər də harayına hay verərdi.

Dağ üstünə dağ qoyardı el bir olub.

Bu gün bizə görən nolub?

Niyə Şəmşir babamızın,

harayını eşitmirik,

birləşmirik.

Düşmən görsün bu qüdrəti.

Haqq da bilir bu gün nə biz,

nə də eldə qalan ruhlar

kainata yerləşmirik.

Necə dözsün Dədə Şəmşir?

Ocaqları çatılmayan obalara

necə baxsın, dözsün Şəmşir!

Ölüm–itim dünyasıdır

heç deməyə dilim gəlmir.

Bu işlərin sonu necə olacaq?

Nə vaxtadək ana yurdum

elim–obam, dağım–düzüm,

yad əllərdə qalacaq?

Kişi olan buna dözər?

Partla ürək, odlan, közər!

İçimdəki bu yanğıni

ancaq elin gur selləri söndürər.

Vətən dərdi, el həsrəti

vallah məni öldürər!

Yaxanı kənara çəkmə, mənim də,

sənin də borcundur

ana yurdun qayğısını, oğul, çəkmək!

Lazım gəlsə qarşısında diz çökmək!

Köz basarsa yarasına yağı düşmən,
məlhəm olmaq!

Çətin anda, çətin gündə
Bir əsgərtək keşiyində sayıq durmaq!
Sən durmasan, mən durmasam,
kim duracaq?

Talan olmuş imarətin, sarayların
Yerindəcə yenisini kim quracaq?
Cavab gəzmə sualıma,
Diz çök ya ölümə, ya qalıma;
yolun budur!

Qarşımızda bir yol durur!

Ana vətən amalımız!

Ana vətən imanımız!

Vətən sənin, vətən mənim!

Özgəsindən kömək umma.

Gözlərini haqsızlığa yumma,

yumma!

Nə qüssəyə əy boynunu!

Nə düşmənə bir də alçal!

Qeyrətində oğul, boğul!

Bacarmırsan, öl,

yenidən başqa ruhda

bir də doğul!

Sən vətənə gərəksən,

Vətən sənə!

Kəlbəcərdə,

dağlar qoynu Qubadlıda,

Zəngilanda,

o Göyçədə,

o Vedidə,

Ağrı dağda,

Alagözdə

görün, oğul!

İqaməti orda qur sən!

Öz elində, öz obanda

orda yaşa, yarat, dur sən!

Mənim borcum mənə qalan bu vətəni,

bu mirası bax sizlərə ötürməkdir.

Sənin borcun oğul, görüb-götürməkdir.

Bu torpağı atam mənə saxlayıbdir.

Atama da atasından, babasından,

Əlli arxa dönənindən qalıb vətən,

min illəri haxlayıbdir.

Demək sənin, mənimdi bu!

Ana yurdum, qıbləgahım, elimdi bu!

Bura mənim səcdəgahım,

öz Kəbəmdi,

öz elimdi.

Bu dünyada eldən-gündən əziz,

doğma nəsə varsa,

bu yalandı!

Haqq deyirəm, sən də haqq de!

Nə yalan de, nə nahaq de!

Düz söz iti qılıncdan da kəsərlidir.

Sərt deyilsə təmkinli ol.

Sözüm sənə toxunmasın!

Sərtliyimdən ibrət götür, sən də sərt ol.

Gözlərindən min ehtiyac oxunmasın!

Məsləhətə yatan balam!

Alınmazdır sənin qalan!

Alınsa da satılmayıb,

çalış, vuruş, geri qaytar,

gərəyindir!

Oğul, vətən sənin arxan, dirəyindir!

Süfrəmizdə ən müqəddəs çörəyimiz,

duzumuz var.

Bol-bərəkətli çöllər bizim,

ruzumuz var!

Şeir, sənət ocağıdır

Mənim yurdum, vətənim.

Şeir, dastan sinəsində

gəzdirəndir bu dünyaya,

hər gələnim, gedənim.

Dinləyibdir laylasını

beşiyində anasının.

Nağıl yatır, dastan yatır,

Ürəyində hər övladın,

hər qızının, sonasının.

Sazlı–sözlü bir millətin

eşqi təmiz, qəlbi təmiz.

ürəyində kin olmayan

dost–düşməni tanınmayan,

şirin dilə inanandır,

Düşməni də bilər əziz...

Çətin anda bax onun da
qayğısına qalandı.

Saf arzular qucağında
nəğmə çalar, mahnı dinlər.

Şeir, sənət aşiqidir.

mənim yurdum,
bax bu ellər.

Ağrısına acıyandı,
sevincinə güləndi o.

Aşğının, ozanının
qiymətini biləndi o.

Dindir bir–bir yazanları.

Get danışdır ozanları.

Açsın–töksün arxivini,

Bir millətin tarixini.

Danışdırıb, dindirtməsən.

Elə-belə bax bu xalqın,
qüdrətini biləmməzsən.

Qayna ona, qarış ona,
Uşağını dindir onun,
Qocasına yaxın otur,
sinədəftər görəcəksən.

Söz gələcək axın-axın.
hər kəlməsi, hər misrası,
biçim-biçim, düzüm-düzüm.

Görəcəksən onda özün,
Hər misrası bu millətin
keçmişindən danışacaq,

Onda aləm qarışacaq:
Gedib çıxıb minilliyə
əsləri gəzəcəksən.

Nələr-nələr eşidəcək,
nələr-nələr biləcəksən...

O deyəni bəlkə də sən,
kitablardan oxumusan.
Sənə tarix danışacaq.
Herodotun kitabından
sanki onu oxuyursan.
Bir millətin tarixinin ipi səndə...
Əsrlərdən– əsrlərə ilgək vurub,
Kələfini çəkə–çəkə
bax bu günə gətirərək,
sanki xalı toxuyursan.
Hər ilmədə min bir dastan,
Hər ilmədə tarix yatır;
soykökündən söhbət açır,
Bəzən sənə "söz də atır".
şirin, duzlu sözləriylə.
Zarafatın içərsində
həqiqət çox, yaxşı dinlə.

Bu torpaqda binə salan,
kəçün sürən,
dövlət quran,
bil ki, bizim babamızdır.
Bax bu dağlar, bax bu düzlər,
Bizim ulu obamızdır.
Bir zamanlar Oğuz xaqan
yağılara qan uddurub.
dövlətini burda qurub.
Babalardan ona qalan,
bu torpağa hakim olub.
Tarixdə var, ad qazanıb.
Onun kimi igidlərdən
çox danışan, yazan olub.
Ozanların dilindədir,
Vardır neçə–neçə dastanlarda
ilk miflərdə onun adı.

Eşitdiyın dastanlarda
qəhrəmanların
adı-sanı, şöhrəti var.
Hər doğulan yeni körpə
anasının laylasından
qəhrəmanlıq ruhu dadır.
Qəhrəmanı laylasında,
nəğməsində
Yaşadandır bax bu millət.
Qərinələr ötsə də o
unutmayıır ötənləri.
Torpaq üçün can qoyanı,
El yolunda qurban gedən
Şəhidləri!
Adlı – sanlı ölənləri, itənləri!
Sənə dastan söyləyən də
alim deyil, bir çobandır.

Çobanlığı qüssə deyil onun bizə.

Tarixiylə qoy üz-üzə.

bir alim bil, sən də onu.

Yaxşı–yaxşı dindir onu,

dinlə onu.

Sinəsində gör nələr var.

Babasından öyüd alıb,

başındadır.

Ürəyini yurda verib –

torpağında, daşındadır.

Bax bu dağlar,

daş qayalar,

O sevgini unutmayı.

İtirməyir inamını,

xalqım, elim,

ondan alır ilhamını.

Şer yazır, nəğmə qoşur,

Bəzən coşur dağ seli tək.
Uzaq düşsə məmləkətdən,
Gözün yaşın ətək-ətək tökən olar.
Səfil-sərgərdan görəcəksən
gəzir,
vallah bir yetim tək.

Öz elində obasında,
O, qanadlı bir quş olur.
Qəriblikdə sinəsinə,
Kədər dolur, qüssə dolur.
Qonaq gedir bir şəhərdən
bir şəhərə,
dözəmmir o.

Qərib eldə gəzəmmir o.
Gah darıxır, gah karıxır.
Qu tükündən yataq ola,
yenə yatmır.

Saray ola, lap imarət,
min dəbdəbə,
ona çatmır.

Günlərini sayır burda!
Yurda dönmək eşqi çoxdur,
onun munis gözlərində.

Kövrək uşaq ürəyində,
Başqa arzu- istək yoxdur...
Heç yadımdan çıxmaz mənim,
Neçə belə il də keçsə...
Qonaq getdim anamla
dağ elimdən arana...

(Ana, məni bağışla,
Danışmıram qarana.)
Xalam orda yaşayırdı.
Güzəranı bizdən yaxşı,
Var-dövləti, cah-cəlali

bizdən artıq.

Hər şey burda aləmiydi...

Amma mənim ürəyimdə...

Biləmmirdim bu sıxıntı axı nəydi!?

Göz gəzdirib uzaqlara baxırdım...

Sonu belə görünməyən

boş düzənlər.

Burda necə gəzir dedim öz-özümə

bu gəzənlər.

Nə qalxmağa zirvəsi var, qayası var.

Orda–burda samanlıqda

alçaq–alçaq tayası var.

Mənə yaddır...

Birdən–birə şirini də,

bax bu elin acı daddı...

Görünməyir ana yurdun

başı qarlı dağları.

Allı-güllü bağları.

Dağ selləri keçmir burdan,

zirvələri görəmmirəm.

Duydum,

vallah, daha burda dözəmmirəm.

Yalvarırdım: – Gedək ana, tez ol, burdan!

İnciyirdi anam məndən.

Sıxılırdım dərddən-qəmdən...

Əzizləyib oxşasa da xalam məni,

Ha desə də şirin-şəkər balam mənim.

alınmırdı.

Təzə, güllü don da aldı mənə xalam.

Bir az dözəm,

anam ilə burda qalam...

Yazıq xalam...

hər deyəndə gələmmirdi bizə

qonaq.

Mənim kəndim, ana yurdum,

ürəyimə yaraşlıq.

O günləri xatırlayıb

bu günümə yanırım mən.

Hər anımda, Ana yurdum,

hər anımda səni,

səni anıram mən

Qərib eldə necə dözüüm,

ağlar gözüüm.

Çal-çağırdan uzaq düşüb

yurdum-yuvam,

talan olub elim-obam...

***

Bir "El havası" çal, ay Dədə Şəmşir,

Dağların naləsi qulağımdadır.

Bu bahar günündə, bu yaz günündə,

Könlümün itiyi öz bağımıdadır.

Yenə bağlarımda nar çiçəkləyir,
Yenə gülzarımda gül çiçəkləyir.
Bürünüb donuna, el göyçək deyir,
Çölünə, düzünə, növbaharına.

Yenə o günlərin seyrinə daldım,
Özüm öz dərdimlə təklidə qaldım,
İstədim yönümü dağlara salım...
Dağlarsız qalmışam, elsiz qalmışam.

Hanı o dağların bax bu və"dəsi?
Dinləyəm kəkliyin, turacın səsin,
Gəlmir qulağıma torağay səsi,
Mən o gözəlliyə həsrət qalmışam.

Min bahar ola ha, nəyimə gərək.
Vətənsiz heç zaman açılmır ürək.
Üzümü – gözümü oxşayan külək,
Yurdumun iyini səndən almışam.

Həsərət ürəyimə bıçaq çəkəndən,
Hicran sinəmi didib tökəndən,
O dağa, düzlərə duman çökəndən,
Ağızsız qalmışam, dilsiz qalmışam.

Gözümün önündən keçir ötənlər,
Xəyal uzaqlara aparır məni,
Hardayam bilmirəm, bu qəm, bu kədər
Özümü–özümdən qoparır məni...

Yoxdur o dağlara heç gedib–gələn,
(Səni yağı düşməən qanına bələn!)

Ürəyim bilirsən olubdu kö"lən,
Ay ellər, ağrınız hər ağımdadır.
Gözüm dağlarımda, öz bağımdadır.
Ağırlığı çiynimdə yox, ürəkdə
çəkən mənəm, vallah, yaman ağırdır.
Vətən məni yuxumda da elə bil
Oğul!- deyib harayına çağırır.

Duz basılır yarama,
Dünya ölüm saçandı.
Doğmalarım yurdundan
Qovulandı, qaçandı.

Zəmanənin başına
Elə bil ki, daş düşüb.
Haqsızlıqlar odunda
Ürəyimiz lap bişib.

Mərdə ağlayan hanı?
Namərd çıxıb, taxtdadı.
Günah bəlkə yazılan
Qara qismət, baxtdadı.

Mənim ana yurduma
Yağılar sahib çıxır.
Bu millətin evini
Təmiz ürək, qəlb yıxır...

Daş üstə qalmaz daşım,
Daşdıılar yağılar.
Ərşə qalxıb, ay ellər,
Bu ah-nalə, ağılar.

Evimdə özgə şamı,

Qaçıb ağızımın tamı.
Neçə ildir yurdumda
Görmürəm mən axşamı.

Necə əziz olarmış,
İnsana öz yuvası.
Təbib, dərmanımı,ş,
Yurdun doğma havası.

Hisi-pası, qurumu
Ocağımın lə"liyimiş.
Qarışqa da yurdumda
Gözümdə bir kəliyimiş.

Hanı tüstülü bacam,
Hanı cavanım, qocam?
Kaş ki, dönəm bir yelə,

Gedəm Keytini qucam.

Yolçuyam, yolsuzam mən,
Gücsüzəm, qolsuzam mən.
Vətənsiz qərib eldə
Kimsəsiz, sonsuzam mən.

Çatan hanı hayıma,
Rast gəlmədim tayıma.
Yağdı dikdi gözünü
Qismətimə, payıma.

Neçə ildir həsrətəm
Yurdun güllü yayına.
Yağdı gülür, ay Allah
Şivənimə, vayıma?!

Sən güclüsən Yaradan!

Haqq səsini bir ucalt.

Ayır ağrı-qaradan,

Bizi belə az qocalt.

Nədir söylə günahım?

Üzüm gülmür, haçandır.

Vətənsiz Günəş belə

Ömrə ölüm saçandır.

Tikmişdim balam üçün

Yaşayaq, qala köçüm.

Yağdı oda qaladı...

Tikmədim talan üçün.

Günahımız, a Tanrı,

Nədir bizim görəsən.

Yaratmışdın bir zaman,
Bizi bir gün böləsən?

Arazı saldın ki sən,
Torpağı da böləsən?
Şeytanın şər işinə
Yoxsa sən də kö"ləsən?!

Qərib eldə bir kimsə,
Bizə doğma sayılmaz.
Ellər verib səs–səsə,
Baxtlar yatıb, ayılmaz.

Baxdım bağlı yollara,
Qandallanmış qollara,
Qismət, məni arxanca
Çəkib gətirdin hara?

Çardaxdaydı beşiyim,
Çəkirdim mən keşiyin,
Körpəmə qismət etdin,
"karobka"nı, yeşiyi.

Duymadıq xəyanəti,
Gözlədik ləyaqəti.
Qonşu tamaha satdı,
Dostluğu, dəyanəti...

Heç güvənmə baxtına
Od vurmusan taxtına.
Yağı düşmən az qalıb,
YURDDA SƏNİN VAXTINA!

Düşər bir gün çöllərə

Koroğlunun nə"rəsi.
Nər igidlər böyüyür,
Rüstəm Zaldır hərəsi...

Yurdsuz böyüyür onlar,
Qəlbində qara qanlar.
Sənə kindən, nifrətdən,
Damarında qan çağlar.

O yer bizim yerimiz,
Oz obamız, yerimiz,
Qan ağlayır ürəyim,
Boş qalandan yerimiz.

Hay verin harayıma,
Naləmə, harayıma,
Talançılar od vurub,

Yurduma, sarayıma.

Çağır gəlim hayına,

Harayına, hayına.

Həsərətəm, yaylaq, sənin

Baharına, yayına.

***

Neçə ildir gülmür üzü Kəlbəcərin,

qulağında naləsi var.

Heç sakitlik tapammırıq.

Yuxuda da dinclik

Allah tapammırıq.

Gah yuxumda Vurğun gəlir,

gah Ələsgər,

El yolunda şəhid olan

neçə – neçə igid əsgər!

Baxışlardan qüssə, həsrət oxunur!

Bu baxışlar mənə yaman toxunur!

Bax bu gecə...

Yatdım yenə yuxumda

səni gördüm, Dədə Şəmşir.

Bu dünyada nəyim vardı

eldə qaldı, Dədə Şəmşir.

Qara gəldi o il yazım...

Yayılmışdı Güneylərə, qüzeylərə.

Babam Şəmşir, o avazın.

Oxşayırdı ürəkləri,

Amma necə qəmli idi,

bulud kimi dolan gözlər.

Bu baxışa insan dözər?

Bir də onda duydum ki mən,

bax bu səsdə bir haray var.

Ev-eşiklər, o saraylar gözə dəymir.

Dədə Şəmşir yurdu öymür...

Dədə Şəmşir saz qoynunda.

ağı deyir, o ağlayır.

El-obadan köçənləri

sazla-sözlə soraqlayır.

Ahılların göz yaşına mənim qəlbim dözə

bilməz!

Dədə Şəmşir ağlayırsan, bunu

Allah heç götürməz!

Canım oda düşdü yandı.

Tanrım səni, məni dandı?

Biz də onun yaratdığı

bəndələrdən deyildikmi?

Düşünürəm dərd əlindən

haqsızlığa əyildikmi?

Axı belə olmasaydı,

belə nalə çəkməzdin sən.

Yan-yörənə baxa-baxa

gözün yaşın tökməzdin sən.

Kəlbəcərin qoynu boşdur,

sahibsizdir,

göynəyirsən.

– Yurda dönün, ay oğullar,

yurda dönün, – söyləyirsən.

Eşidirəm Dədə Şəmşir,

harayını!

Dədə Şəmşir harayında,

İnilti var, inilti var.

Ruhu yadlar əlindədir,

Deyir:– Bizi dərdədən qopar.

Qoca könlüm dərd içində

çabalayır gecə-gündüz.

Torpaq altda yatanların,

inciyibdir ruhu sizdən.

Kol-kos basıb çölü-düzü

oğul, sirkan qalxıb dizdən.

Yaz gələndə baxmaq olmur.

Məxmər üzlü göy düzlərə.

gecə çöküb gündüzlərə...

Keçən ildən qalan otlar

quruyubdur öz yerində

Çürüməyib qarda, buzda.

baxammırıq

heykəl kimi öz yerində

quruyub o qalan çöpə.

Bax bu çöplər

göy çəməndə tərə-tərə.

Hər baxanda

ürəyimə dərd toxunur.

Bu çöplərdən qəm qoxunur.

Götürməyib əlin dəryaz.

O otları neçə ildir,
nə yaz, nə yay biçməmişən,
səndən küsüb.

Görkəmindən o çöplərin dərd tökülür.

Danışmayır, durur, susur...

Çatdır oğul, el əhlinə.

Dədəm Şəmşir

harayında deyir belə:

– Qayıt oğul, qayıt elə.

Yurd–yuvana sən sahib dur!

Yaylaqların həsrətində,

get qoynunda alaçıq qur.

Yığ başına dost –tanışı.

Denən yurdsuz olanlarım,

Qərib eldə solanlarım,

Günün heç vaxt xoş keçəmməz

Bu dünyada ümid ilə,

Ölməyənim, qalanlarım,
Nə qədər ki, gec deyildir,
Dönün yurda, Kəlbəcərə.
Əl gəzdirin o dağlara
o düzlərə, o çöllərə.
Yurd-yuvanın ah-naləsi
Tanrını da dərdə salıb.
Yeri-göyü ağladır o!
Açıq-açıq qapıları
bilə-bilə bağladır o!
Dağlar dərdə dözmür, bala,
Həsratindən əriyir o, təpələnir.
Zirvələri dəymir gözə.
Ayrılığa ruhlar dözmür,
dağmı dözər?
Şeytan, iblis xislətlilər,
yer üzünə səpələnib.

İmkan vermir göz açmağa.

Ağıllı da susub, durub

Köməksizlər öz içində

gizlin–aşkar bir yas qurub...

Bundan xeyir gəlməz oğul!

Bundan xeyir tapan hanı?

Varmı? Söylə! Ola bilməz!

Kəlbəcərsiz mənim balam,

üzün gülməz.

Səadətin bu dağların qoynundadır,

Bu dağların minnəti var,

boynundadır...

Bu dağların qucağında.

Külün qalıb ocağında.

Gəl yenidən ocaq çatıb,

tonqal qala!

Bəlkə onda dərd azala,

biz də rahat nəfəs alaq!
Vallah, onda üzün gülər, könlün gülər.
Yurdun qədir–qiymətini
Qərib eldə bircə gündə qalan, bala,
qalan bilər!
Saz səsindən uzaq düşüb,
yurdum–yuvam, dağım, düzüm!
Şamanların qopuzları qılınc olub
doğrar bizi, inan, bala.
Bu gün cismin qərib eldə,
dərd içində gün keçirir.
Şirininə zəhər qatır,
Didərginə o içirir.
Qəm keflədiyib, oğul, səni,
Ayıl vaxtdır, qalx ayağa!
Gəl torpağa!
Hansı yolla olur–olsun, dön yurduna.

İsinmə sən öz oduna!

Öz odunda yana–yana

bir şam kimi əriyəcək cismin sənin.

Torpaq səndən üz döndərüb unudacaq,

Bu torpaqda doğulsan da

itəcəkdir ismin sənin!

Hələ vaxt var, qayıt yurda

Vur özünü közə, oda!

Min bir əzab dada–dada

elinə gəl,

Kəlbəcərin,

o dağların, o düzlərin,

Qollarını geniş açıb

Səni gözlər!

Öz yurdunda görəcəksən sən xoş üzlər!

Qatarı pozulmuş əzizlərin var,

Arxanca onlar da qayıdacaqdır.

Bircə bu dünyada unutma, oğul,
Səni öz torpağın yarıdacaqdır.
Gəl oğul, birinci yolları sən aç.
Keytidə, Murovda

hər qaya döşündə

sən bir ocaq qur.

Çal-çağır olsun, oğul, məclis qur!

O qara zurnanın sədası

lərzəyə gətirsin

çölləri, düzü.

Onda sevinəcək, güləcək üzün.

Özün öz işindən həzz alacaqsan.

Bu torpaq sənindir,

sənin olacaq!

Əbədi yurdunda sən qalacaqsan!

Bu dağların övladları

Qorxu-hürkü bilməz idi.

Nə"rəsindən igidlərin

elə yağı gəlməz idi...

Yağını bu torpaq, vətən sevmirsə,

Göylər də,

Tanrı da sevməyir inan!

Ona qucağında yer verə bilməz,

Kəlbəcər torpağı, nə də Yaradan.

Bu torpaq Tanrıdan qalan mirasdır

bizlərə, sizlərə,

gülüzlü balam.

Qoyma yad əlində inləsin sənin,

Kəlbəcər deyilən bu məğrur qalan.

Torpağımın qatlarında

qızıl yatır əsrlərlə.

Onu birgə qoruyubdur

qoca-cavan nəsillərlə.

Sən də qoru, budur borcun.

Bilirsən ki, vardır suçun...

Tamaşalı düzündə bu neçə ildə

Nə nərgiz, nə lalə, nə süsən bitdi.

Qanqallar boy atdı, üç boy yuxarı.

Çadırlar qurduğun irizlər itdi.

İndi tanımazsan sən o düzləri,

Dönübdür bizlərdən daha üzləri.

Görməyir seyrinə dalan gözləri,

Yollara baxmayır həsrətlə daha.

Ümidi qalmayıb bir xoş sabaha.

Palazlar salınmır göy çəmənliyə,

Pendir tutulmayıb, nehrə çalxanmır,

Ocaqlar qalanıb, kündə tutulmur,

Yuxalar salınmır gör neçə ildir.

Xanalar qurulub xalı toxunmur.

İnəklər, qoyunlar daha saxlanmır.
Arılar bal vermir, şirə çəkməyir,
Təknələr dağılıb dağılmış eldə.
Taxtası çürümüş neçə sazların,
Eşitmək çətindir xoş avazları...
Sapsarı saralıb paslanıb tel də.
Daha qız-gəlinlər dağlar döşündən
Əvəlik, baldırğan, yarpız yığmayır.
Mənə elə gəlir əvvəlki kimi
Daha yağışlar da elə yağmayır.
Çaylara axışmır gəlinlər, qızlar,
Qoyunlar qırxılmır, yunlar yuyulmur...
Çöllərə toplanıb boya alınmır,
Süsəndən, sünböldən, nərgiz, lalədən.
Elə bir ölüdür bu dağlar, düzlər,
Burda həyat eşqi vallah duyulmur!
Ürəklər yırtılır gizlin nalədən.

Unutma torpağı, unutma yurdu!
Sənincün, ay bala, dağlar qoynunda,
Mən necə saraylar, imarət qurdum.
Qayıt, sahib dayan torpağa, daşa!
Bu günkü səhvini düzəltməsən sən,
Gələcək nəsillər, öz oğlun, qızın,
Tə'nəylə vuracaq bil, bunu başa!
Torpaqsız, vətənsiz, obasız, elsiz,
Oğul, bu dünyaya heçdir inamın.
Bu vətən torpağı, bu dağlar, düzlər,
Sənin ana yurdun, ana qucağın.
Doğmadır, əzizdir dünyalar qədər,
Ay oğul, vətənin küncü, bucağı.
Hara ayaq bassan sənə can deyər,
Öpər ayağından, öpər üzündən.
Məhəbbət arayar, sevgi arayar,
Ona şirin-şirin baxan gözündən.

O da uşaq kimi səndən umandır,
Vətəndir dünyada başının tacı.
Şirindir, ay oğul yurdda aldığıın,
Kədərin, sevincin, hər ağrın–acın!
Canının istisi, qolunun gücü
Yaralı vətənin təbib, loğmanı,
Qoyma yad əllərdə, murdar əlində
Yurdunu, yuvanı, sənə doğmanı.
O sənə lazımdır, sən də ki ona!
Bu vətən yolunda şəhid olanın,
Yarımçıq işini sən çatdır sona!
İncimiş ruhların könlünü al sən!
Qayıt vətəninə, yurdunda qal sən!
Bir dəfə silkələn, təpərin göstər,
Düşmənin silkələ yadına sal sən,
O kimdir, sən kimsən,
bu yurdda, eldə!

Torpağın haqqını özünə qaytar.
Torpağı, vətəni əlindən gedən
Oğul da yad eldə baş qoyar, yatar?
Torpaq doğmasını, igidin istər,
O çölə, o düzə, bax o dağlara,
Düşmənin sənə kimi meylini salmaz!
Görməyib məhəbbət bu neçə ildə,
Sən qalxsan qorxundan yurdunda qalmaz.
Tülkü tək həmişə hiyləgər olub,
Girəvə gəzibdir "hininə" girsin...
Tök onun başına qəzəbin, hirsin,
Əz başın, məhv elə, qov çıxart yurddan.
Sənə qonşu olmaz bax elə yaddan.
Sərhəddi möhkəm qur, qoyma keçməyə,
Suyundan bir damla belə içməyə...
Sənə qonşu olmaz namərddən heç vaxt!
Başına gələn başmaqçı olar

Belə deyib nənələr, ulu babalar!
Daima ayıq ol, daima sərvaxt.
Dərs götür başına gələn bələdan.
Sərhəddi qur, bala, daşdan, qaladan.
Çevrilib baxmasın bir də nə vaxtsa,
İştahı çoxalıb, nəfsi artanda.
Dişini qıcıyıb bir də istəsə,
Əl atsın süfrəndə tama, nemətə.
O layiq deyildir bir qonşu kimi
Qarşında heç zaman oğul, hörmətə!
O şahmardır, əz başın.
Qoy qurtulsun əlindən,
Ana yurdun, dam–daşın...

***

Dədə Şəmşir bilir bunu,
Olacaqdır bu həsrətin
bir gün sonu.

Bu millətin qismətinə əl atanın

Quruyacaq bir gün əli!

Quruyacaq bəli, bəli...!

Dədə Şəmşir deyir bunu:

Yox cahanda zülmün sonu...

***

Mənim yuxularda gördüyüm Tanrım;

O ruhlar, o ellər, o güllü bağdır...

Babam Şəmşirin nəsihətləri...

Bu vətən qayğısı çiynimdə dağdır.

Sinəsi dağlılar dözümlü olur.

Kədər kərpic kimi yoğurur, durur.

A dağlar həsrətli, düzlər həsrətli

Qəm-qüссə içində itibdir qürur...

Necə qəm-qüссəyə qapılmayım mən,

Dünyamı itirib dünya gəzirəm.
Səbrimi dağdanmı, daşdanmı aldım
Bu dərdə, həsrətə hələ dözüürəm?!

Nə əcəb ölmürəm, yaşayıram mən.
(Diriykən ölümlər azmı dünyada.)
Bir dünya yükünü daşıyıram mən.
Ey ana vətənim, qalmısan yada!

Haqqımız tapdanır ayaqlar altda,
Vətəndən söz düşür əyilir başım!
O vaxtdan qürura dağ çəkilib ki,
İnləyir yad əldə torpağım, daşım!

İnsanın vətəni, torpağı olar.
Mən isə məhrumam bunlardan daha.
Röyadan oyanmaq dəhşətdir mənə.

Həsərətəm bir nurlu, bir xoş sabaha!

Bu günəş o günəş deyildir daha,
Doğma günəşimi eldə qoymuşam.
Bu qərib torpağın qərib günəşin,
Sönük baxışından mən yorulmuşam.

Canımı isitmir sən deyən elə,
Yanımdan ötəri, duyğusuz keçir.
Bilir ki, ürəyim göydə buluddan,
Yerdə dəryalardan göz yaşı içir.

Dünya dağılmayır, dünya yaşayır,
Kədərim üstündə toy da çaldırır.
Düşmənim qeyrətdə dırnağım olmaz,
Dünya onu yüksəldir, onu qaldırır.

Özgənin yurdunu talayan odur.
Yurdundan qaçağam, günahkaram mən.
Həqiqət acıymış, min zəhər dadır.
Eşidib dinmirəm, yoxsa karam mən.

Haqqı dananlar da iblisdən betər...
Zalımı, qəddarı o göndəribdir.
İnsanın yolunu azdığın görən,
Allah da onlardan üz döndəribdir.

Ağlıma gəlməzdi mənim yurduma
Toxuna yağılar, girə yağılar.
Deyirdim bircə gün vətənsiz olsam,
Dünya məhvərindən qopar, dağılar.

İblislər geyinib mələk donunu,
Ədalət tapdanır, haqlı söyülür.

Qəsbkar sevilir, əzizlənir hey,
Haqlılar əzilir, haqlı döyülür...

Qalmayıb inamım daha heç kimə,
Haqqımı tapdayan cəzasın almır.
Yurdlular yurdsuzdur, səfildir, Allah!
Bu gündən sabaha etibar qalmır.

Fələk də dözməyir bu haqsızlığa.
Dünyanı yaşatmaq istəmir daha.
Biz ki, yalvarırıq dara düşəndə,
Müqəddəs qüvvəyə – göydə Allaha.

Allah da bezibdir iblis əlindən
Tərpədir dünyanı öz məhvərindən...

.....
.....

Bu qərib ellərin şaxtası, buzu,
Canıma hopubdur, əriməz elə.
Görünməz göylərdə baxtın ulduzu
Köçünü götürüb dönməsə elə.

Yeriyə bilmirəm vüqarla, şəstlə
Çiynimin üstündə dayanmır başım.
Qəddimi düzəldə bilmirəm Allah.
Onunçün açılmır çatılmış qaşım.

Sinəmdə ürəyim üsyan eyləyir,
Haqqımı tapdayıb əzənə lə'nət.
Ömrünü yad eldə çürüdən hər kəs,
Ölüdür, ölüdür, dözənə lə'nət.

Gəlmədim dünyaya qəm-qüssə alım,

Duyğumun, hissimin əsiri olum.
Qarşıda yaxşı gün görmürəm inan,
Bağlısa ellərə gedən düz yolum.

O yollar elə hey haraylar məni,
Doğmasın arzular, göyün arzular.
Yaşatmaz yad eldə saraylar məni.
Vətəndə daxmasın, öyün arzular.

Torpağı satana lənət yağdırıb,
Onu dar ağacına çəkməliyik biz!
Bir qarış torpağa can qurban edən
Oğullar önündə çökməliyik biz!

Vətənin dərđini salıb içimə,
Sağalmaz yaraya çevirmişəm mən.
Bilməzdim dünyada ay Allah, belə

Tozlu yollarımı sevirmişəm mən.

Qürbətin acısın dadandan bəri

Bilirəm səadət bu vətəndədir.

Kəklikli–turaclı, dürlü düzləri

Sevən ürəklərdə, saf könüldədir.

Mənə belə deyir yuxularımda

Ələsgər babamız, Şəmşir babamız:

–Yüz il ömür sürdük, yüz il yaşadıq.

Bizə əziz oldu öz el–obamız.

Bircə gün düşəndə vətəndən ayrı,

Heç yerə sığmadıq, kam alammadıq.

Yüzü qonaq dedi, qalaq bir az da,

Vətən bizi çəkdi, biz qalammadıq.

Gədiyi aşanda, yurda varanda,

Elə bil bu dünya bizim olurdu.

Bir qərib obaya qonaq olanda,
Elə bil üzümüz vaxtsız solurdu.

***

Röyalar içində röya gəzirəm
Bir şirin yuxudur bax bu xəyallar,
Gəlir gözümün önünə dostum,
Səninlə gəzdiyim dağlar, o yallar.

Çöküb yaddaşıma, göz önündədir,
Sıldırım qayalar, qarlı zirvələr.
Dərdini- sərini ona söyləyən,
Bu vətən dağını harda gizlədər?

Böyüyə – kiçiyə hörməti gördüm,
Ana vətənimdə, ana yurdumda.
Bəlkə var isinən mənim odumda?!
Bəlkə var bu dərdi göydə yazanım...

Bəlkə var bu dərdi göydə yazanım,
Onunçün yuxuma girir hər axşam
Şəmşirtək gör neçə sazlı ozanım!?
Dədə Şəmşir

elin Dədə Qorquduydu,
ocağıydı–odu...
ocağıydı–odu...

Dədə Şəmşir oğul–qızdan
dost aşnadan,
nəvələrdən,
hörmət gördü sağlığında.

Hörmətini gördü hər vaxt
yaxın–uzaq ellərindən

Zarın, Vəngin,

Çaylının da...

Kəlbəcərdə Dədə Şəmşir

Qazaxda da, Gəncədə də,

Naxçıvanda, Tiflisdə də...

bu torpağın hər yerində
Elə Dədə Şəmşir idi.
Saz əhliydi, demək Tanrı
yanında da hörmətliydi.
Vətən üçün, torpaq üçün
Dədə Şəmşir qiymətliydi.
Bax indi də ruhu bizim,
O dağlarda dolaşır hey!
Dədə Şəmşir o dağlara yaraşır hey!
Səsi gəlir yenə eldən;
–Sizi hər vaxt yan–yörəmdə
Çal–çağırılı görmüşəm mən.
Deməyin ki, Dədə Şəmşir
köçüb gedib bu dünyadan.
Deməyin ki, ölmüşəm mən!
Ölən cismim, qalan ruhum;
gecə–gündüz oyaqdır!

Bu torpağın

qismətinə düşən

dərdə, həsrətə bax.

Yurd-yuvasın dərdli görüb

Ruhlar hər vaxt OYAQDIR!

Dəli Dağın, o Keytinin

dərdi məni dərdə salıb.

Elin dərdi məni alıb...

Harayından bu dağların, bu düzlərin,

Nursuz qalmış gecələrin, gündüzlərin

Naləsindən

torpaq altda yatmaq olmur,

vallah bala.

Dərd üstündən dərd yığılır qalaq-qalaq.

Göz yetirib baxanda biz sağa-sola,

Necə rahat olaq, bala.

Gülyanaq gözəllər çıxıbdır yoxa.

Tarlada görünmür gəlinlər, qızlar.
Paslanıb yerində o kətmən, toxa,
İllər var əkilmiş tarlalar, bağlar,
Qaralmış çör-çöplər sinəmi dağlar
Üzümü sizlərə tutub deyirəm;
-Yurduna qayıt gəl, yurduna qayıt.
Yadına gəlirmi bir zaman sənin,
Ayrılıb gedəndə gülürdü üzün.
Bəlkə də o zaman duymadın ki, sən
İnsana öz yurdu, öz eli gərək.

Arzular aldadıb apardı səni,
Elindən, obandan qopardı səni.
Vətəndə xoşbəxtlik tapardı səni...
Yurdunda qalaydın ay oğul, gərək.

İndi həsrətini çəkdiyini yazın,

Günəşli bir yazın, soyuq payızın,
Sehrinə düşdüyün bülbül avazın,
Ağlına gəlməzdin qədrini bilək.

Ağlına gəlməzdi, vallah kimsənin,
Hər yerdə bir olmur, lalə, süsəni.
Dünyanın cənnəti yurdundur sənin,
Kimsə inciməsin sözümdən gərək.

Vətənin çovğunu, boranı, qarı,
Payızın solduran o sərt rüzgarı,
Sevdiyin gözəli, nazlı nigarı,
Kəlbəcər qoynunda qalaydı gərək.

Nə çəkirsən qəm karvanı,
Çəkmə, ömür sənə qalmaz.
Dərdi çoxdur o sarvanın,

Sarvan çöldə, düzdə azmaz.

Bilir yolun bənd –bərəsin

Tapar elin dağ–dərəsin...

Səhraların, hər vadisin,

Yol yorsa da yolda qalmaz.

Çox zəhmətlər çəkmişik biz,

Alın təri tökmüşük biz,

Ev qurmuşuq, tikmişik biz,

Zəhmətimiz yerdə qalmaz.

Əlimizdən gəlmir pislik,

Gəl eyləmə, oğul tərslük.

Qoy basmasın səni süstlük,

Bu ah–nalə yerdə qalmaz.

Ağ günümüz yaxındadır,
Bəlkə elə sağındadır.
Demə qürub çağındadır.
Ömrümüz də, belə qalmaz.

Bu torpağı yenə oğul,
Əkəcəyik, biçəcəyik.
Uçurulmuş saraylardan,
Gözəl saray tikəcəyik.

Şəhid gedən atasının
Qisasını alacaqdır.
Murdar, nadan qonşuları
Qovub yurdda qalacaqdır.
Durnalar da qatar-qatar
qayıdacaq ellərə.
Coşub-daşan arzular

dönəcəkdir sellərə.

Arzular çiçək açıb,

Yurda işıq saçacaq.

Zirvələrə qartallar

Yenə sahib duracaq.

Özgə atı minənlər

salınacaq yəhərdən.

Həyat eşqi duyariq

hər açılan səhərdən.

Bizə hər vaxt əzizdir,

Torpağında duman, çən.

Cənnət olsa yad ölkə,

Sənə cənnət qoxumaz.

Bülbül qəfəsdədirsə,

Şən nəğməsin oxumaz.

Yığ başına oğulları

Qoru, oğul, o dağları.

Küsüb getmiş oğullara

namə göndər...

Sən onları öz işinlə vətəninə,

oğul, döndər.

Vicdanın, qeyrətini

Qoy səsinə dinləsin o!

Hansı yolla olur-olsun,

Azad etsin doğma eli!

Qoymasın bu dağ-üzü

Murdar yağ əlində.

Bu Şəmşiri dinləsin o!

Vətən bizik, bizə dönsün!

O qurduğun ocaq ki, var,

Közü hələ qalıb küldə,

Qoymasın ha, o da sönsün!

Koroğludan qalan nə'rə,

İçimizdə durur hələ!

Baxa bilməz haqsızlığa

Sakit durub, elə-belə!

Bir gün vulkan püskürəndə

Püskürəcək öz içində

inanıram!

Biz bilirik çətin andır,

başqa yol yox!

Qılınc götür,

dur ayağa!

Çağır gəlsin igidləri,

Onlar çoxdur, çox mətindir.

Bircə himə bənddir millət.

El bir olsa

öz sözünü deyəcəkdir,

inam ilə onda dövlət.

İgidləri arxasında görən dövlət

məğlub olmaz!

İgidləri olan millət darda qalmaz!

Bilirik biz.

Qoru oğul, yığ başına

cavanları, qocaları.

Çatıb daha bu zillətin artıq sonu!

Hər şey sənin əlindədir,

qərara gəl!

Yoxdur sənə bax bu yolda

Oğul, əngəl!

Haqq da sənin, ədalət də!

Qalma belə rəzalətdə,

haqqın yoxdur!

Yığ başına igidləri,

Sən doğulan bu torpaqda

satqın yoxdur!

Qəriblikdə yaşamağa

haqqın yoxdur!

Qaytar geri, eldən küsüb

gedənləri.

Avropaya, Amerkaya, başqa yerə...!

Çatdır ona dönə–dönə!

Fərman göndər, elin ağır

günləridir.

Geri dönsün!

Qoymasın ki, Odlar Yurdu,

Vətənimdə

İnam ölsün, ümid sönsün!

Denən: Sənin öz elin var!

Öz dövlətin,

öz torpağın,

öz dilin var!

Hər millətə nəsib deyil!

Sən ucasan! Yerində qal!

Nə almana, ingilisə,

Nə də sənə qardaş deyən

"qardaşlara" oğul, əyil!

Baş əyilməz hər ötənə

hər yetənə!

Qürurunu vermə əldən!

İgid olmaz əyiləndən!

Əy başını ancaq oğul doğma yurda.

Darda qalan bu vətənə!

Torpağında cana gələn,

baş qaldıran

çəmənlərə,

çiçəklərə

hər bitənə!

Qan tökülür torpağında

Şəhid qanı!

Çiçək olub, çəmən olub

Zaman–zaman göyərəcək;

Alaqlardan t mizl rs n!

Q l b l r  ld  edib

Yağıları qırıb, didib,

Torpağını azad edib,

Bundan sonra s n onları

 zizl rs n!

M n yaşıdım y z d n artıq

Xızır İlyas  m rl y m.

 lm miş m, m n diriy m.

Olmasa da cismim h rgah,

Ruhum eld , v t nd dir,

rahat deyil!

Arzuları yarımçıqdır

Ş hidl rin.

Onlar s nin qardaş–bacın,

Onlar s nin cismind ki,

canındakı ağrın–acın!

Mən bilirəm nələr çəkir ürəyimiz!

Daşa dəyib çiliklənib,

neçə–neçə diləyimiz!

Taxtalı düz, Murov, Keyti....

Bunlar sənin yaddaşımdan çıxma bilməz!

Qayıtmasan, yurda oğul,

Dəli Tərtər sakit–sakit

axa bilməz!

Baban Şəmşir yas içində,

Qalar belə

Ruhu gülməz!

Desələr ki,

Bax o taydan Ələskərin,

Bax bu taydan Qurbaninin,

Bax o taydan o Bayramın,

Sazı oğul, telsiz qalıb

dilsiz qalıb,

İnanma ha!

O saz haqdan gələn sazdır!

Tanrı verən bir avazdır.

Hikmətinə olum qurban

O səs haqdan gələn səsdir,

Tanrı verən bir nəfəsdir!

Eli sazsız–sözsüz qoymaz,

O Yaradan!

Sənə arxa dayaqdır o!

Hər vaxt, hər vaxt oyaqdır o!

Səndən olsa bir hərəkət,

Görəcəksən min bərəkət!

Qalib çıxıb hər sınaqdan,

alnı açıq yaşayarsan.

Bu torpağın, dədə yurdun,

qeyrətini daşıyarsan!

Sənə belə öyrətmişəm,

öz sazımın laylasında.
Səni belə böyütmüşəm,
Nəğmələrim mənim oğul,
Yurda sevgi qoxuyandır.
Eldə hamı Dədə Şəmşir,
Vurğun, Bəhmən oxuyandır.
Çünki mənim misralarım,
Ürəklərə sevgi səpən,
                  sevənlərin saçlarına
Vətəninə oylağına,
                  məhəbbətdən, oğul,
çələng toxuyandır.
Bu məhəbbət səndə çoxdur;
                  Mən vermişəm.
Necə mənə atam–babam
                  verib oğul!
Qeyrətində, oğul, boğul!

Kərəm kimi yanır içim.

Mən bilirəm, ağlayırsan,

Söz düşəndə Kəlbəcərdən

için–için.

Bizdən də çox vətən üçün göynəyirsən.

Gəndən gəlir, vətənin sevən balam!

Yurduna dön, arzuna çat!

Kəlbəcərin həsrətidir, oğul,

sizi dərdə salan!

Partizan ol, dön yurduna!

Çat vətənin sən dadına!

Kəlbəcəyə yağ girə bilməz idi!

Xəyanətin qurbanıdır!

Vaxtı çatıb

İntiqamın son anıdır!

Qisasını qoymaz yerdə

bax bu dağlar

heç bir zaman.

Xainləri tutacaqdır qara yaman!

Ona lənət oxuyacaq bax,

bu vətən zaman–zaman!

Siz qürbətdə, biz də eldə zəlil olduq!

Ayrılığa dözmədik biz.

Vaxtsız–günsüz neçə ildir

elə solduq!

Bayramlarda tonqalımız alışmayır,

Zurna, qaval səsi nəşə

bir–birinə qarışmayır.

Bir baş çəkən tapılmayır

məzarlara!

Orda bizim çismimiz var,

Ruhumuz var!

Nigarandır ruhlar yaman!

Dərdimizi Tanrı çoxdan

çatdırıbdır yazarlara!

Qəm çiləyir İlhamına,

özü verən təbinə o.

Qəm çəkibdir o Bəhmənin,

Qardaşxanın

Bu dünyadan vaxtsız getmiş

Sücaətin,

o Qəmkeşin,

qəlbinə o!

Ədalətin sinəsində saz ki, var ha!

O saz eli vəsf eyləyir.

Hər vətəni sevən qəlbə,

bəs eyləyir!

Məcnun kimi düşsün çölə!

Yaşadığı illəri də qoy yaşasın.

Kəlbəcərim deyə–deyə

ölə–ölə!

Onun səsi, sazı–sözü
–Vətən,– deyir,
Göynəyir oy göyür–göyür!
Məmməd Aslan "ordan–burdan"
danışanda heç özü də
bilmir eldən danışır o!
Sözü sözə çalayır o.
Yurddan ayrı düşənlərin ürəyindən
od götürüb,
Özü belə hiss etmədən
Ocaq çatır,
tonqal qurur
odu–oda qalayır o!
20 Yanvar Şəhidinə
ağı deyən qərənfilə,
Kəlbəcərə öz dilində ağı
deyən Məmməd Aslan özü olur.

Laləli çölləri, düzləri gəzir.

Məmməd Aslan daşdı dözüür:

Sücaətin gözlərinə

həsərət çəkdi öz əlilə

qara, qorxunc qaranlıq...

.....!

Kəlbəcərsiz ağladı o,

gizlin – aşkar.

Qərib eldə yaşadığı neçə ildə!

Son nəfəsdə "Məni eldə basdırın"–

dedi şair.

İnanmıram o, cismini təslim edə,

daş məzara

bu torpağa!

O torpaqda doğulubdur Sücaət.

yeri orda!

Qala bilməz ruhu darda.
Kəlbəcər elində, laləli düzü,
Çəmənli–çiçəkli dağ döşünü o,
Gözünü yumanda məzarı seçib!
Bu qərib məzarı seçdiyi zaman,
Bilirik Sücaət əmanət seçib!
Bəlkə də çoxları söz verib ona!
Nəş'ini vətənə aparmaq üçün!
Bir vətən həsrətli şair könlündən
Ağrını, acını qoparmaq üçün.
Bu təzə dərd deyil...

bizlərə tanış...

Vətənə, torpağa olan sevgini
Şair ürəyindən qoparmaq olmaz!
Dünyaya gəldiyi elə bağlıdır,
Onu başqa yerə aparmaq olmaz!
Apardın, zəncirli, buxovlu

bir qul olacaq!

Həs-rətin, qüssənin qulu deyirəm!

Dədə Şəmşirimə, Ələsgərimə

Mən xoşbəxt, bəxtəvər şair deyirəm!

Ən qoca yaşda da bu vətən eşqi,

Sazının, sözünün nəğməsi olub.

Bəxtəvər Göyçəmin, Kəlbəcərimin

Sağ əli başına, hər qayam, daşım,

Gör neçə Şəmşirtək nəvəsi olub.

Hələ Bəhmənindən danışmıram mən.

Onunla üz-üzə gəlmək çətindir.

Dünyası bürünüb çənə, borana,

Min lənət söyləyir

qüssəli şair,

Yurduna, elinə tələ qurana!

Gözü Tərtər gəzir, Buzbulaq gəzir...

İstisu, o Turşsu nağıldı, nağıl!
Haqqımı əlimdən ay alan dünya,
Qaytara bilməsən, sən onda dağıl!
Çünki behiştim də, cənnətim də bil,
O uca dağların qucağındadır.
Keytinin, Murovun zəngin qoynunda,
Kəlbəcər deyilən azəri yurdun,
Küncündə, tinində bucağındadır.
Mən cənnət dediyim o yerlər ki, var
Tanrıya ən yaxın müqəddəs yerlər,
Əlini uzatsa göylərə çatar,
Çınqıllı qayalar, uca zirvələr,
Qartallar məskəni, laçın oylağı,
Göydə ulduzlardır onun çırağı.
Hər gülü, çiçəyi bal yetirəndir,
Daşlardan özünə gül bitirəndir.

Nə qədər sərtsə də daşı, qayası,
Onun da çiçəyə, gülə mehri var.
Daşların içindən çiçək boylanır,
Bunun da öz sirri, öz sehiri var.
Hər gülü, çiçəyi min ətir saçır.
Loğmandır, təbibdir havası, suyu.
Yadıma düşdükcə o çöllər, düzlər,
acı xatirələr sinəmi oyur.

Bizim aşlıqların bulaq başında
saz götürüb söz qoşması,
oxuması...

Nənələrin ilməsinin sirlərində
o nəğməni yaşatması,
Xalı-gəbə toxuması...

Yada düşür, ürəyimə dərd çökür,
Saz da daha qəm qoxuyur dinəndə.

Dindirirsən, oda düşüb yanırsan,
"El havası"n ağrısı var sinəmdə.

***

Saz havası ömrümüzə yaraşır,
Çal, çaldığın havaları bir də sən.
"El havası"n bir də çalma, ay aşır,
bu havayla məni salma dərdə sən.

Xəbər verir nalə çəkən vətəndən.
Ocaqları sönmüş yurddan–yuvadan.
Yurdsuz qalıb ölənindən, itəndən,
Qəm tökülür, vallah, aşır, havadan.

Xəbər verir harayından, hayından
Köçü gedən elin dərdli vayından,
Xəbər verir kədərindən, qəmindən

.....

Saz da coşur dærd başından aşanda
Savalanın zirvələri ağlayır.
İldırımlar od qoparır başında
Dəli Dağım elə daşır, çağlayır.

Yaylaqlarım boş qalıbdır haçandır.
Yaylaq dedim, talan oldu ürəyim,
talan olan diləyim...

Hanı sənin cah-cəlalın
Könül bağın talan yaylaq.
Yayda süsən-sünbülüylə
Yenə tənha qalan yaylaq.

Alaçıqlar qurulmayıb,
Yaz selləri durulmayıb,
Otlaqların vurulmayıb,

Sinəm boyda qalxıb, yaylaq.

Görünməyir cah-cəlalın

Aşıb başdan dərd-məlalın.

Yer üzündə tək qalanım,

Elsiz heçsən, heçsən, yaylaq.

Baxammıram görkəminə,

Mən şərikəm dərd-qəminə,

Gözündəki o nəminə,

Özüm qurban, özüm, yaylaq.

Yay olsa da qışındı bu.

Yağış yağır, yaşındı bu.

Öz dağındı, daşındı bu.

Qismətində nədir, yaylaq.

Neçə ildir görüşürük,
Qucaqlaşib-öpüşürük.
Sirrimizi bölüşürük.
Ürəyimdə qalıb, yaylaq.

Aşıqların çalmır sazı
Çəkən yoxdu quzum, nazın.
İsitməyir yayın, yazın
Qucağını, billəm yaylaq...

Kürüdülər eldən bizi,
Qınayırlar görən bizi?
Xəbər alsan yeldən bizi,
Bu ki, ömür deyil yaylaq.

Sürülərin çıxıb yoxa,
Qane idik aza, çoxa...

Əl sinədə baxa–baxa,
Yetim olub qalan, yaylaq.

Səndən ayrı düşsəm də mən.
Dərd içində bişsəm də mən.
Od–alovdan keçsəm də mən.
Dönəcəyəm sənə, yaylaq.

Tükənibdi daha səbrim,
Dağıdılır eldə qəbrim.
Deyirəm ki, Allah kərim,
Qoymaz qalaq ayrı, yaylaq.

Allah–tala baxır göydən,
Kim əl çəkər doğma öydən?
Övlad olmaz sənə yöydən,
Dura–dura biz ki, yaylaq.

Doğmalarıq, qovuşarıq,
Ayrılıqdan sovuşarıq,
Kim deyir ki yovuşarıq,
Qərib elə, düzə, yaylaq!?

Ata yurdum, xanım anam,
Göllərində qazım, sonam,
Özümküdür, bir quş olam,
Dağlarına qonam, yaylaq.

Nələr çəkir mənim sinəm.
Sirdaş hanı deyəm, dinəm.
Arzum budur yurda dönəm.
Dönəm sənə, sənə, yaylaq.

Təmiz adla, saf ismətlə,

Yaşayıram bir həsrətlə,
Barışmaram bu qismətlə,
Qovuşmasam sənə, yaylaq.

Demə əlim qoynumdadır,
Minnətin var, boynumdadır.
Gözün mənim yolumdadır,
Ürək birdir, aman, yaylaq.

Tanrı mənə çoxmu gördü,
Bir Vətəni iki böldü.
İçim dərya, içim göldü,
Hanı təbib, loğman yaylaq?

Dağlarıma çəkildi dağ,
Talan oldu oba, oylaq.
Viran qaldı o bağça-bağ,

Bu da ömür, həyat, yaylaq!?

Təbriz!– deyib ağlamışam,

Qəm dastanı bağlamışam.

Gedəmmiyib çağlamışam

Araz kimi, yaman, yaylaq.

Təbriz dərdi azmı idi,

Həsərət yüküm azmı idi,

Soyuq qəlbə yazmı idi,

Buz bağladım yenə, yaylaq!?

Qarabağın qara baxtı

Təbriz, Şuşa qarabaxtdı.

Cihad lazım, duraq, vaxtdı,

Səbr yoxdu, daha yaylaq!

Nə sızlayaq, ağlayaq biz.
Sellər kimi çağlayaq biz.
Düşmən qəlbin dağlayaq biz,
Qoy sağalsın yaran, yaylaq.

Yaramazın gözünə bax!
Bizdəki bir dözümə bax!
Ulu Tanrım, üzümə bax!
Bizsiz qala necə yaylaq?

Həsrət məni çəkib dara!
Ömür gedir belə hara?
Çox baxacam o yollara
Yana –yana deyib:– Yaylaq?!

Sənə Tanrım dursun dayaq,
Baxtın olsun hər an oyaq.

Yada salıb səni bayaq,
Kövrəlmişəm yenə, yaylaq.

O yerlərdən ayrılmışam.
Qınımdaydım, sıyrılmışam.
İnanma ki ayrılmışam,
Mən əbədi səndən, yaylaq.

Durur mənim ev-eşiyim,
Babam quran o beşiyim.
Od-ocaqsız çox üşüyüm,
Kim istəyər bunu, yaylaq?

Yazım-qışım yoxdu daha,
Ümid vardır xoş sabaha,
Arxalanıb bir Allaha,
Vardır inam, gəlləm, yaylaq.

Oğullar var, papaq altda.

Qisas qalmaz qiyamata.

Qalar düşmən dizim altda

Uzaq deyil o gün, yaylaq.

E P İ L O Q

Dur ayağa, vətən oğlu!
Telli sazdan kar aşmayır.
Səsim–ünüm bu dağları
Zirvələri heç aşmayır.

Saz səsinə, toy səsinə,
Həsət qalan dağlarım var.
Əkilməyən, biçilməyən
Tarlam, düzüm, bağlarım var.

Nələr oldu,
Nələr oldu
Şeytan girdi ortalığa;
Talançılar taladılar
Yağı yurda divan tutdu,
Onu oda qaladılar.

Neçə-neçə ozan gördüm
Dərd başından aşıb-daşan...
Köksündəydi yenə sazı.
Əldən gedib çoxu, azı,
İnildəyir telli sazı,
Dədə Qorqud harayıdır!
Dədə Şəmşir harayıdır...
Eşit onu!

Bu, qaraçı köçü deyil...
Ayrılığa gəl az əyil!
Gəl az danlan, gəl az söyül!
Ruhlar köçkün harayında,
Bayquş yatır sarayında.
Eşit onu!

Dədəm Şəmşir,

Dədəm Qorqud

sənə bunu deyir,
qovrularaq göyür–göyür:
–Nə xəyala qarılıb qal!
Nə yadlara satılıb qal!
Nə qəribliyə atılıb qal!
Silah götür, silah götür!
Torpağını geriyyə al!
Torpağını geriyyə al!

ƏSGƏR ANASI

Sənə məktub yazmışam.
Ömrüm–günüm, cavab yaz.
Sənsiz keçən günlərim
Mənə ömür olammaz.
Səngər olub yatağım
sən səngərdə yatandan.
Oğul, igid əsgər ol!
Səbr, dözümlü, iradə
qalıb sənə atandan.
Sənin atan bir elin
vuran qolu, canıydı.
Ən müqəddəs sandığı
keşiyində durduğu
Vətəni–
Azərbaycanıydı.
Başımızın üstünü
qara bulud alanda,
o da getdi cəbhəyə,
Nifrətim var
müharibəyə...
Qanlı–qadalı günlər
ömrümüzə yazıldı.
Kədər, qüssə, fəlakət
can evimə sızıldı.

QAYIT

Ellərin toyuna, bayramına gəl.
Gəl, bahar çağıdır, yaz zamanıdır.
Könüllər açılib, dilə gəlibdir,
Dağları bürüyən yaz dumanıdır.

Lalədən, nərgizdən don geyib düzlər,
Dağların yaxası xalı, xalçadır.
İndi çiçək tökən, tumurcuq atan,
Gördüyün ərikdir, bax o alçadır.

Gec deyil, tez qayıt bəlkə də yetdin,
Ağaclar ləçəyin daha üzləyir.
Alçalar çiçəyin tökəndə getdin,
İllər var... o yollar səni gözləyir.

Çəməninin, çiçəyin vurğunu könlün,
Çöllərə, düzlərə yetirsin özün.
Bilirəm baharı, yazı sevənsən,
Yurdunda bahardan qoy doysun gözün.

Gözlər var illərlə yurduna həsrət,
Həsrətdən ürəyi qubar bağlayıb.
Sənə diləmərəm mən belə qismət.
Qəriblik sinəni çoxdan dağlayıb...

Sən belə ürəklə qərib dünyada
Bir ömür sürməzsən, xoş gün görməzsən.
Can bala, bahardır, qayıt, tez qayıt.
Solarsan Vətənsiz, orda dözməzsən.

YOL BOYU...

Yol boyu görünür yaşıl meşələr,
Dağların döşüylə şütüyür maşın.
Sənə bu yolların gözəlliyindən
Deyirəm bir qədər mən də danışım.

Qafqaz meşələri ayrı aləmdir...
Yarıb meşələri yol gedirik biz.
Meşələr qoynunda köç salanlarıq,
Görünür uzaqdan bizim kəndimiz.

Yol boyu ağaclar verib baş-başa,
Bilir ki, gələnlər onun əzizi.
Çevrilib ən yaxın, doğma sirdaşa,
Qanadı altından keçirir bizi.

Meşələr Tanrısı bu yerlərdədir.
O qoymaz heç zaman bizləri darda.
Ən böyük meşələr bu ellərdədir,
Ağaclar bizləri ötürür yurda...

MƏNİM ANA YURDUM

Mənim ana yurdum, Ana vətənim
Odlar ölkəsidir, şair yurdudur.
Vətənə, torpağa müqəddəs baxan,
Onun keşiyində duran Ordudur.

Sözünün qüdrəti dağları yarar,
Alınmaz qalanı aldırar sənə,
Dediyin beytdən arif olansan,
Dünyanın hikmətin qandırar sənə.

İnsanın qiymətin verdi Nəsimi,
Üzümüz Allahın təcəssümüymüş.
Soyanda dərisin saraldı üzü,
Saraltı günəşin təbəssümüymüş.

Göylərdə yaşayır Xalıq–Yaradan?!
Cahanın sirrini biz biləmmərik.
Tanrıya yaxındır şair ürəyi....
Gördüyün nədənsə biz görəmmərik...

GÖZÜMLƏ GÖRMƏDİM...

Gözümlə görmədim ceyran sürüsün,
Eşitdim mən bunu ağ kağız üstə.
Deyirlər bir zaman bax bu çöllərdə,
Ceyranlar yaşarmış eh, dəstə-dəstə.

Ceyranlar oylağı olmuş bu yerlər,
İndi izinə də həsrət qalıbdı.
Ovçular amansız olur deyirlər,
Onunçün ürəyim qəmə dalıbdı.

Bu yaşıl meşələr, bu yaşıl düzlər,
Ceyranlar oylağı olmayacaqdır?!
Baharın ən gözəl dürlü çağında,
Bircə yol qonağım olmayacaqdır?

Sən şair Vurğunun şah əsərisən,
Çoxları olubdu hüsnünə heyran.
Qəddini qıranın qəddi qırılsın,
Bu çöllər, bu düzlər sənindi, ceyran.

AZƏRBAYCAN

Azərbaycan! Bölünməsən dörd yerə.
Bu Şərq, Bu Qərb, Şimal, Cənub
nə sözdür?

Qütblərə bölünməyin nədəndir?
Dərdin, qəmin ürəyimdə bir közdür.

De, bir canı neçə yerə bölərlər?
Gündə axı neçə dəfə ölərlər...?
Dərdin, qəmin göydə uçan quşları
Qəm, qübarın ürəkləri göynədir.
Bu ayrılıq bizə nələr öyrədir????
Tamahkarlar əlindədir Cənub, Qərb,
Millət sənin, torpaq sənin,
el sənin.

O dağlardan bu dağlara meh əsir
O meh sənin, o yel sənin, el sənin.

Qismətinə göz dikəni kor eylə!
O Şərq, o Qərb, o Cənub da
bir eldir.

Unutma ki, o bir Vətən
bir eldir.

Nə durmusan, nə yatmısan qəflətdə?
Qansızların, qatillərin əlində
Azərbaycan, parça–parça bir dildir...

NƏ BAXIRSAN...

Nə baxırsan bu dağlara,
İçi qubar, yara–yara.
Gözlərində yaş giləsi.
Çəmənələrə, oylaqlara.

Çox qonaqlar gələr–gedər.
Məskən salmaz başa qədər.
Tökmə gözün yaşın hədər,
Çəmənlərə, oyaqlara.

Qəlbin yurddan dönməz, haşa.
Baxammıram gözdə yaşa.
Dönür oxa, dəyir daşa.
Çəmənlərə, oyaqlara.

İçi köşən olan, biçən,
Qismətinə həsrət düşən.
Qayıt bura, sən də ol şən
Çəmənlərə, oyaqlara.

Çəmən, çiçək səni gözlər.
Yaş tökməsin ala gözlər.
Dağlar döşü, yaylaq, düzlər,
Qayıt elə, oyaqlara.

AĞLAYIR

Qış gedib, yaz gəlir, gülür təbiət,
Yenə ürəyimi yaza bağladım.
Dağlarda bənövşə qalıbdır həsrət,
Sevən ürəklərə, andım, ağladım.

Hər gecə yuxuma girir bağlarım,
Almalı, giləslü güllü bağlarım.
Obalı, ocaqlı ötən çağlarım
Sinəmdə həsrətdən dastan bağlayır.

İndi o yerlərin gülməyir üzü,
Tikandır, qanqaldır yamacı, düzü.
Bilirəm qalıbdır yollarda gözü,
Mənim tək o yollar, düzlər ağlayır.

Təkcə mən deyiləm bu dərdi çəkən.
Gizlində ağlayıb, göz yaşı tökən,
Qocalıq gəlməmiş dərd belin bükən,
Didərgin damğası alan ağlayır.

Dağlar da dumandan geyib donunu,
Yetimtək elə bil əyib boynunu.
Başına açılan min bir oyunu
Görəndən dağlarda sonam ağlayır.

Gülxani bu dərdlə necə barişsın,
Alovsuz, ocaqsız yansın, alışsın.
Yaxşısı budur ki, yansın, qarışsın.
Torpağı görməsin talan, ağlayır.

KEÇİDLƏR BAĞLANIB

Keçidlər bağlanıb, yollar tutulub,
Duman yatıb yol üstündə div kimi.
Şəlalələr şırıldayır, görünmür,
Səs qarışıq bağlanıbdı yiv kimi.

Ətəyində o dağların gül-çiçək,
Zirvəsində qartal durub bir baxın.
Güyür-ceyran sürüsüdür bu gələn.
Dağlarımda zər-zibaya bir baxın.

Bulaqların gözü büllur, tərətəmiz,
Damcı-damcı şəlalələr tökülür.
Sübh çağıdır, yenə günəş doğur, hey!
Sübh çağıdır dan yeridir sökülür.

Günəş töküüb şəfəqlərin dağ-düzə,
Sarı gəlin dağ boynuna sarılıb
Gəlməyəsən bədnəzərlə göz-gözə
Səni görüb bağrım başı yarılıb...

Duman kəsib bir yandan da yolunu...
Bu nə qamət, bu nə görkəm, bu nə sirr,
Ana yurdum, dağ vüqarım, şöhrətim,
Dərəmmirəm bircə gülün, əl əsir.

VƏTƏN

Vədəsiz soyuqdan, şaxta borandan,
Bağında çiçəklər solmasın, Vətən.
Ən çətin anında, çətin günündə,
Oğlundur, qızındır dadına yetən.

Qədrini bilmişik hər zaman sənin,
Ağır günlərinə ortaqlı olmuşuq.
Ağlayan gözünü silmişik sənin,
Biz də boşalmışıq, biz də dolmuşuq.

Başının üstündə qara buludlar,
Çəkilib getməyir xeyli zamandır.
Aldığın yaralar göynədir məni,
Əzabdır ağrısı, vallah, yamandır.

Təskinlik verməyi bacarmırıq biz,
Arxalı köpəklər qurd basan olub.
Çaqqallar, tülkülər özgə əliylə
Yurdumda şir olub, bir aslan olub.

Özgə atına minən tez düşər,

Gün gələr qovarıq buludlarını.
Alnımız açıqdır, bilirsən hər vaxt,
Namərd görməmişən övladlarını.

Səbrimiz tükənib, kasamız dolub,
Coşub içimizdə düşməyə nifrət.
Darıxma can yurdum, ey ana Vətən,
Şad günlər öndədir, eyləmə xiffət.

ÇƏMƏNLİ, ÇİÇƏKLİ ...

Çəmənli, çiçəkli düzlər istərəm,
Ruhumu oxşasın, könlümü açsın.
Yorğunam, yamanca sıxılmışam mən.
Qayğılar əlindən qoy durum, qaçım.

Qoyum qayğıları dar otaqlarda,
Gedim o düzlərə, bir az dincəlim.
Ay Allah, yolumu o düzlərə aç,
Qayğılar əlində qoyma incəlim.

Bir dünya sevinci itirmişəm mən,
Qaçacaq düşəndən vətəndən, eldən.
Bir ömür dastanı gətirmişəm mən
Hər sətri, kəlməsi bəhs edir dərddən...

Əlim qələm tutmur yazım varağa,
Ürəyin dərdləri varağa sığmaz.
Göndərin siz məni ana Torpağa
Bu dərdim min elə, min dağa sığmaz..

Götür–qoy eyləyim verdiyin ömrü,
Bir o düzlər olsun, bir də tək özüm.
Ömürdən vermişəm mən ətək–ətək
Min sevinc, min şadlıq, min səbr, dözüm.

BOYLANA–BOYLANA

Yol almısan bizə sarı,
Duman, boylana–boylana.
Sallanmısan düzə sarı,
Duman, boylana–boylana.

Dağlarıma səndin bəzək.
Qoymayırsan rahat gəzək,
Hər nazına gərək dözək,
Baxaq boylana–boylana?

Ömrüm keçib bax bu dağda,
Çox salmısan məskən dağda,
Duman, çəndi sol da, sağ da,
Baxım boylana–boylana.

Sən də çıxdın bizə yağı,
Çəkmək olmur vallah dağı.
İllərdir ki biz qalmışıq,

Yurda boylana–boylana.

Nə bu dərdi çəkən olar,
Nə yurddan əl çəkən olar,
Diz qatlayıb çökən olar,
Yurda boylana–boylana...

Ümid qalıb bir Allaha,
Bir də ki bir xoş sabaha...
Qalmaram mən onda daha
Yurda boylana–boylana...

GÖY ÜZÜNÜ BULUD ALIB, BİR BAXIN

Göy üzünü bulud alıb bir baxın,
Dağ üstünə boran gəlir, çən gəlir.
Yayıldıqca meşəsinə, düzünə,
Çən topası niyə görən incəlir?

Eşitmirəm harayını, hayını.
Yan -yörəmdə çiskin meydan sulayır.
Çən topası sarılaşmış boynuma
Üz-gözümü uşaq kimi yalayır.

Tutqun hava ürəklərə qüssədir.
Asımanı təmiz görək, buludsuz.
Qulaqlarım elə hər vaxt səsdədir.
A çən, duman o dağları unutduz?

QARĞIŞ

Erməni vəhşilərinə

Qansız, sənin barmaqların
Bir də nişan alammasın.
Gözlərimdə bircə damla
Günəş nuru olammasın!

Oxun dəysin görüm daşa.
Həsətli qal, dağa, daşa.
Vermiyəsən ömrü başa.
Ömrün şirin olammasın!

Çatmıyasan muradına,
Min bir lənət inadına.
Qurd da düşsün qanadına...
Quş qanadın olammasın!

Elə batdın sən günaha,
Qaranlıq çöksün sabaha!
Üz tutmuşam bir Allaha,
Xoş sabahın olammasın!

Məni balamdan eylədin,

Bağrımın başın teylədin.
Süngüyə taxdın neylədin.
Canın dərdsiz olammasın!

Mən baladan aralıyam,
Oxun vurdun, yaralıyam.
Qarabağlı, buralıyam,
Yurdum sənin olammasın!

Günahsızdıq, atdın daşı.
Tökdün gözü, tökdün qaşu.
Nəsibin olsun göz yaşı,
Qəlbə sevinc dolammasın!

Sən qatilsən–ermənisən,
Heç adamlıq görməmisən,
Çörək qədri bilməmisən,
Təhnən dolu olammasın!

Elim sənə:– lənət,– deyir.
Çalış–vuruş tapma xeyir,
Elə göynə göyür–göyür,
Dərdə dərman olammasın.

Kaş sinəndə qalsın arzu!
Tapılmasın sənə ruzu!

Yediyin çörəyim, duzum
Sən halal olammasın!

Nə yemisən qan qusasan.
Dilin bağlana, susasan.
«Var-yoxundan» olasan,
Varım sənin olammasın!

Mən tikmişəm, sən də yaşa.
Oxun dəysin hər gün daşa,
Yaşa ağlaşa-ağlaşa,
Yaxşı günün olammasın!

Mənim səsım çatsın Haqqa!
Verməsin haqqı nahaqqa!
Danışamma daqqa-daqqa.
Dil boğazda qalammasın!

Dədə Şəmşir haqq aşığı,
Ruhu ellər yaraşığı...
Vətən Kəlbəcər qarışığı,
Yada məkan olammasın!

Gecə-gündüz daşı, tala,
Göydən gəlsin sənə bəla.
Köçkün qəlbi- sınıx qala....

Ona yolun olammasın!

ARZULARIN ...

Arzuların çiçək açsın, gül qızım,
Kaş qəlbinə hər vaxt sevinc sızılısın.
Zərif məxluq, zərif çiçək, zərif gül,
Yaxşı nə var, qismətinə sızılısın.

Damla-damla qoy göl olsun içində,
Qüssə nədir bilməyəsən dünyada.
Fəxrimiz ol, a Fəxriyyə, həmişə.
Toxunmasın böhtan yeli saf ada.

Söyüdlərin saçlarına bənzəyən
Hörüklərin göz oxşayar, oxşasın.
Arzum budur bu dünyada həmişə,
Mənim balam, qoy firavan yaşasın.

Kəlbəcərin nisgili var içində,
Deməsən də mən bilirəm, ay quzum.

Gecələri işığında böyüdün
Karvan qıran Karvanqıran ulduzun.

Yoxsa belə yollar azıb qalmazdın,
Çadırlarda üşüməzdin beləcə.
Fikr eləmə, dünya belə qalammaz.
Azmış karvan öz yurduna dönəcək.

Dədə Şəmşir haraylayır hər gecə
Neçə–neçə igid, mətin balasın.
Neçə –neçə şəhid verən ananın
Ruhu gəzir o ellərdə sonasın....

Sənin, mənim qulağımda o səs var.
Bizi qoymaz yad ellərdə gün görək.
Qara günlər qərib elin yazısı,
Niyə axı qəriblikdə biz ölək?

Gedəcəyik o dağların qoynuna.
Dağlar sənin, dağlar mənim olacaq.
Qol saların qayaların boynuna,
Nə olsun ki, gözlərimiz dolacaq.

Qoy ağlayaq, leysan olsun göz yaşı,
Bu göz yaşı o yaşlardan olammaz.
Neçə–neçə Bala Şəmşir böyüyür,

Kəlbəcərin sazsız–sözsüz qalammaz.

Dizin–dizin sürünərik o yerdə
Ayaq basıb toxunmaıq könlünə.
Ulu Tanrı ömür versin balama,
Dədə Şəmşir ömrü yazsın ömrünə.

ÇAL SAZINI...

Çal sazını, ay Turalım,
Qaşı-gözü ay qumralım.
Sinəmi qar-boran alıb...
Çal, çal bir azca boşalım.

Çal, çal könlümün turacı.
Sazın dərdimin əlacı.
Sən çalanda elə bil ki
Ozanlar baxır qıyqacı.

Sənin sazın qəm boxçası,
Elimin almazı, axçası,
Sazsız qalıb Kəlbəcərdə
Dədə Şəmşirin taxçası.

Çal sazını, çal dinləyim,
Dərddir dünya, ey neyləyim?
Çal, çal başımı qarışdır,
Tez-tez ötsün vaxt, bilməyim....

Yoxsa tonqal, köz olaram,
Açılıb göz-göz olaram,
Dərddən, qəmdən əriyib
Kül yox, bala, söz olaram.

Mənən yananlar kül olmur,
Hər qönçədən də gül olmur.
Qərib eldə ay var, il var,
Qərib eldə heç gün olmur.

Günləri illərə dönür,
Qəmləri sellərə dönür.
Həsrət, hicran əlində
Şam kimi əriyir, sönür.

ZAMAN BİZİ ƏLƏYİNDƏ ƏLƏYİR

Zaman bizi ələyində ələyir,
Yaxşı günlər qabaqdadır, darıxma.
Pis gününü yaxşı günlə bələyir,
Ömrü azdır pis günlərin, darıxma.

Bilirsən ki, nələr çəkib başımız.
Aylar, illər gödək ömür yaşımız.
Ağrı olub süfrəmizdə aşımız,
Şirin deyib çox yemişik, darıxma.

Ümidimiz haçalanıb cütləşib,
Ümidimiz gözümüzdə bütəşib,
Zülm artdıqca insan oğlu kütləşir...
Qüssə bizi tərək edəcək, darıxma.

Mən demirəm, imarətlər ucaldım,
Elim getdi, bircə ildə qocaldım.
Ümid dolu səhərlərdən güc aldım
Yaşayırıq, bəxtiyar ol, darıxma.

Ömrümüzə çox tufanlar, yel əsdi,
Yayda belə isinmədin, buz kəsdin.
Kölgələrdə sürünmədin, bu bəsdin,
Əriyəcək buzun, qarın, darıxma.

Allah açan yolu bəndə açammaz.
Qismət nədi, bəndə ondan qaçammaz.
Dünya sirdir, ondan heç kim baş açmaz.
Alanda o, verən də o, darıxma.

Olub hər vaxt süfrəmizdə qıdamız.
Bu dünyadan kəsilməsin sədamız.
Olmasa da ömrü boyu ədamız,
Gedər pis gün, yaxşı gün var, darıxma.

Çox imarətlər talan olub dağılıb,
Varlı-yoxsul, inək kimi sağılıb.
Özgələrin sandığına yığılıb,
Varı-yoxu sən bilirsən, darıxma.

Qismətinə düşən yastı komadır.
Bürünmədin min bəzəkli dona, dur.
Ürəyimdə məhəbbətim, sonam, dur.
Gedər dövran, belə qalmaz, darıxma.

KÖZƏRƏN ÜRƏK

Məzahirə

Kömür basdırmışığı torpağın altda,
Düynlü kötöklər odda qalacaq.
Qırmızı atəşdə alışıb–yanan
Odunlar yanacaq, kömür olacaq.

Atəşə qapılıb orda yanacaq,
Günəşin üzünü görməyəcəkdir.
Torpağın altında qalmağı yaxşı,
Hər yandan bağlısa, sönməyəcəkdir.

Beləcə kötöklər kömürə dönüb,
Torpağın altında qaralacaqdır.
Ocağın istisi sönüb gedəcək,
Canını beləcə qor alacaqdır.

Həyata keçməyən insan arzusu,
Torpaqla örtülmüş ocağa bənzər.
İçində əridər atəşi onu.
Sən də ay ürəyim, içində közər.

Saz oldu, söz oldu işin amalın,
Şəmşirin, Qurbanın küləsi oldun.
Oğlun da, qızın da saz aşığıdır,
Onlarla dərdləri böləsi oldun?

Nə oğlun Şəmşirdir, nə qızın Pəri.
Sənətkar yüz ildən bir doğulandır.
Bu vətən sevgisi, Şəmşir harayı
İçində daima dərd doğurandır....

Qaytara bilmirsən itirdiyini,
O sənin əlində deyildir axı.
Sənin ana yurdun Kəlbəcərinə
Neçə min bədnəzər, murdar göz baxır.

YENƏ QARŞILAŞDIQ

Yenə qarşılaşdıq şəhli çəməndə
Dağların qoynunda görüşdük, gülüm.
Ağladı həsrətdən şəhli çəmən də,
Qaygımız çoxuydu, bölüşdük, gülüm.

Dilimiz dinmədi gözümüz kimi,
Baxışlar həyalı bir gəlin idi.
Günahkar görmədik özümüz kimi,
Lal idik dərdimiz çox dərin idi.

Bu şəhli çəməndə görüşsək də biz,
Yolumuz çoxdandır ayrılıb daha.
Görürsən gülməyir qəlbimiz elə,
Baxanda günəşli, şəhli sabaha.

Hicranın, həsrətin qüssəsidir bu,
Bir damla göz yaşı, hər şəh damcısı.
Yaman ağır olur ayrılıq, həsrət,
İlan zəhəridir onun acısı.

ANA KÜRÜM, XAN ARAZIM

Ana Kürüm, xan Arazım,
Sizdən görən necə yazım?
Xan Arazım, qəm yüküsən,
Ayrılığın həsrətindən
bizim kimi, sən də hər vaxt
ürəyimi dağıdırsan,

sökürsən.

Sənin nəğmənin «ayrılıq» dan,
qəm-kədərdən sözbət açır.
Bulanıqsan, durulmursan.
Yorğan kimi sanki yatıb
şırım açıb getdiyin
o torpağa vurulmusan.
Bir milləti ayırmısan,

iki yerə dərdidir, vallah.

Görünməyir bir xoş sabah
Çağladığı eşitmədim,
ağladığı eşitmədim.
Sən yolumu kəsdiyindən–
o tayında dərd içində
qalan qardaş–bacılar var.

Heç onlarla görüşmədim.
Ahım qalxıb yerə–göyə
Yaşayıram, ölməyirəm
dizlərimə döyə–döyə.

DAĞLAR BU LALƏNİ, ÇÖLLƏR SÜSƏNİ

Dağlar bu laləni, çöllər süsəni
Nə yaman beləcə sevən olubdu.
Niyə sona kimi şümal söyüdlər
Açıb saçlarını, külək yolubdu?

Kim qırıb hikmətin belə qəddini,
Əslinin, Leylinin vəfası hanı?
Görən hara yazır, dünya dərdini,
Nə ilə yuyur o, tökülən qanı?

De kimdir pislərə arxa olan kəs?
Onların örkəni niyə uzundur?
De hardan gələndir bu qara nəfəs,
Niyə bu fəlakət təkcə düzündür?

Bir gülün ətrindən məst olan insan,
Bircə ləçəyini solmağa qoymur.
Agah et, Yaradan, böyüksən, varsan,
Bəs niyə tökdüyü qanlardan doymur?

Birini xəlq etdin, yazıq, kimsəsiz,
Birini arxalı, dayaqlı etdin.
Birinin sevincin tökdün başından,
Birini kədərə, yasa qərq etdin?

Məhkəmə etmirəm səni, Yaradan.
Nədənsə üzünüz bizdən dönükdür!
Bilirəm, seçənsən ağı, qaradan.
Bəs niyə xalqımın dərdi böyükdür?

Zülmü, əsarəti dağıdıb, yıxıb.
Özüm öz içimdə çox vaxt dolmuşam.
Özüm öz qanımdan dirçəlib çıxıb,
Özüm öz gücümlə millət olmuşam.

Qoyma, işlərimə kimsə əl atsın.
Deməyək, fələyin çarxı çönübdü.
Şeytanlar xeyrimə bir də şər qatsın,
Deməyim haqqın da üzü dönübdü.

Bürünüb dumana varlığım, hissım,
Bizi yaratmadın zalım, ey fələk!
Çağlayan bulaqlar ağlayan səsim.
Çoxları yeyibdir süfrəmdə çörək.

Yatma, Yaradanım, yatma oyaq ol!
Mənim körpələrim sənə sığınsın,
Mənim millətimə arxa, dayaq ol,
Qoyma ümidlərim bir də qırılsın.

Yaddılar gələn də, kömək ummuram,

O da daşıyandır, bu da daşıyan.
Minlərlə ac gözlər dikilib bura,
Mənim millətimdir, kasıb yaşayan...

Bir gül də solanda çatlayır bağırim,
Demərəm, payızı sevən olmuşam.
Özüm öz içimdə hər haqsızlığa
Dözməyib yanmışam, kül də olmuşam.

Bürünüb dumana varlığım, hissim.
Süfrəmdə kəsilən hanı duz-çörək?
Çağlayan bulaqlar, çağlayan səsim,
Yolumu açıq et, açıq, ey fələk!

Səndən qeyrisi yox, kimə əl açım?
Ana vətənimə uğur diləyim!
Torpağım yadlarda qalıbsa əgər,
Səndən inciməyim, onda neyləyim?

TALANIB...

Talanıb, çapılıb hər qayan daşın.
Baxışı sərtləşib, soyuqqan oldun.
Daha görməyirəm gözdə göz yaşı,
Sinəndə ürək də heykələ döndü.

İndi nə yoncuyub, nə ağlayırsan,
İndi nə coşmusan, nə çağlayırsan.
Könüllər mülkünü sən dağlayırsan,
Üzün yaxşılardan bəs niyə döndü.

Dedim yaşamazsan, dərdə dözməzsən.
Ayağın yeriməz, bir də gəzməzsən.
Neçə yol danladım, özün üzmə sən.
Qəm–kədər yenə də qəlbinə gömdü.

Sərtləşib baxışın, qəddar baxışdı.
Ömrünə yağan qar, buzdu, yağışdı.
İncimə el oğlu, bu da naxışdı,
Bəlkə yaxşı günlər geriyyə döndü.

Sərtləşmə, dünyadan üzün dönməsin,
Əhdin var, arzun var, qoyma ölməsin.
Getsin ağır günlər geri dönməsin.
Demə çırağımız əbədi söndü.

Qayıtdı sevincin, qayıtdı bəlkə,
Salma ürəyimə sən qara kölgə.
Qismətin olmasın bu qərrib ölkə,
Bura da sənindi, səninin öyündü.

DÜNYANIN DƏRD DAŞI

Bu nədir? Biz belə ayrılmamışdıq,
Vurğun baxışların yaman sozalıb,
Üzündə illərin həsrət qırışı,
Gəncliyin odu da yaman azalıb.

Biz belə bir görüş arzulamazdıq,
Səni də, məni də həsrət qocaltdı.
Dünyanın qayğısı, dərdi, azarı
Bizim sevgimizi yaman alçaltdı.

Alçaltdı deyirəm, bu həqiqətdir,
Yoxsa biz belə görüşməzdik ki,
Ürəkdən keçəni, könül istəyin,
Biz axı beləcə bölüşməzdik ki.

Gör neçə arzumuz dönübdür daşa,
Ayrılıq ölümdən betərdi bizə,
Dünyanın dərd daşı başıma düşdü,
Ayrılıq çökübdür gözlərimizə.

İlləri ümüdlə vurmuşam başa,
Hazıram önündə sənin diz çöküm.
Bax belə ayrılıq ölümdən betər,

Başıma haranın külünü tüküm?!

BORCUNU QAYTAR

Kimdənsə borc alıb gec qaytaranda
Sübhədək gözümə getməyir yuxu.
Məni iynələyir rahatlıq vermir.
Göynədir, göynədir o borcun oxu.

Qohuma, qardaşa, dosta tanışa
Üz tutub o qədər borca düşmüşəm.
Dəridən, qabıqdan çıxıb yenə də,
Vaxtında qaytarıb onu vermişəm.

Amma bir borcumu ödəmək üçün
Nədənsə canıma «cəfa» vermirəm.
Vətənə, torpaba olan borcumu,
Mən koram? Mən şiləm? Niyə görmürəm?

Məni boya- başa çatdıran Vətən
Gecələr qoynunda yatıran Vətən.
Ən şirin yuxuya batıran Vətən.
Yağılar əlində indi əsirdi.

Borcumdur yağıdan qoparım onu,
Gərək vicdanım da bağrımı didə.
Vicdanım şikəstdir, vurmur boynumu,
Demir:- etibarsız, borcunu ödə.

Borcunu ünütmaq mərdə yaraşmaz.
Nə olsun Vətənin səni sınıdır.
Nə olsun yuxuna girib hər gecə
Səni incitməyir, səni qınadır...

Özün qınağa düş, özünü qına.
Qına ki, bu borcu ödəməmişəm.
Bir qaşığı qanımdan qorxub illərlə
Ana torpağıma dönəmməmişəm.

Ana harayına hay verməmişəm,
Bu böyük qəbahət, bu böyük suçdur.
Borcların içində ali borcun var.
Yanında başqa borc heçnədir, puçdur.

O sənə rahatlıq verməsin gərək,
O borcun ağrısı sinəndə dağsa.
Vətənə borcunu vaxtında qaytar,
Nə qədər cavansan, sağlamsan, sağsan.

–Nankorsan, namərdсэн,– deməsin sənə
Gələcək nəsillər söyüb qəbrinə.
Axirət günündə torpağın ruhu
Vallah dağ çəkəcək sənə «səbrinə».

Öz şəxsi «borcunu» düşünən hər kəs

Qeyrət borcunu da düşünsün gərək.
Ana torpağa borcumuz qalıb
O borcu şərəflə ödəmək gərək.

Biz rahat olmayaq bircə an gərək!
O dilsiz, ağızsız torpağın elin
Nə qədər borcunu verməmişik biz
Qaradır üzümüz yanında bilin!

NEYNİRƏM

Yenə nə gəzirsən laləli düzü,
Vətənsiz lalələr nəyinə lazım.
Bağrı qan lalələr həsrət, qəm qoxur.
Baharda qüssə var, mən nədən yazım.

Sevgimi bahara necə bildirim.
Mən onu yurdumda sevirəmsə bəs?!
Qəlbimə qəriblik baharı çöküb,
Yox, qarşılamağa onu heç həvəs.

Vətənsiz baharda qəlbim qan ağlar,
Fəsillər dəyişmir, bir fəsilliyəm,
Didərgin bir ürək neynir baharı,
Nə olsun bir elli, bir əsilliyəm.

Qarğaya – quzğuna bənzəyən yağı,
Ölümü qəbirdən çıxarıb didir.
Hər bahar gələndə, Novruz gələndə,
Lalə də, nərgiz də gözümdə itir.

Nəyimə lazımdır laləli düzlər.
Bağrı qan lalələr mənə oxşayır.
Mən ondan yazardım bir şah əsəri,
İlhamım, neyləyim, qışla yaşayır...

Sərt keçir, sərt keçir hər günüm, anım,
Yaxına qoymayır baharı, yazı.
Bu qərib ellərdə isinmir canım,
Sinəmdə şaxtanın çəkirəm nazın.

NƏYİ QALIB Kİ

Yel vurub yengələr ötür vətəndə
Talanıb, çatılıb nəyi qalib ki,
Sirkanlar, qanqallar basıb elatı
O cənnət məkanın nəyi qalib ki.

Bozarıb dağların üzləri yaman,
Zirvədə daima qar, boran, duman,
Yağdan diləməz, bilirik, aman,
Gümandan, inamdan nəyi qalib ki.

Niyə pis yazılıb bu yazı, qismət,
Çal – çağır səsinə həsrətdir, həsrət.
İçimə dağ çəkir bu həya, ismət,
İsmətdən savayı nəyi qalib ki.

Növrağı dağıdıb pozana lənət,

Düzümü əyənə, yozana lənət!
Səfimə əl atıb pozana lənət...
Qarğışdan savayı nəyim qalıb ki.

Hasarı, çətiri sökülən yurdun,
Mən idim yandıran ocağın, odun
Qoy yesin içini düşmənim, qurdun,
Nifrətdən savayı nəyim qalıb ki.

Qoy çatsın göylərə qarğışım, ahım.
Mənim də varımdır göydə Allahım!
Üzümə açacaq bir xoş sabahın,
Allahdan savayı kimim qalıb ki.

AĞLAMA, KÖNÜL, AĞLAMA

Dərdi salıb ürəyimə
Ağlama, könül, ağlama.
Mən də sənə dostam, inan.
Ağlama, könül, ağlama.

Mən yazanam, sən deyənəm,
Kimdir səni, de, öyənəm.
Dərdi-səri mən öyrənəm,
Ürəyimi gəl dağlama,
Ağlama, könül, ağlama.

Sənin dərdir məndən keçir,
Ömrümdən günləri biçir,
Pis-yaxşını hamı seçir,
Gecə-gündüz gəl ağlama,
Ağlama, könül, ağlama.

Qəlbim büllur bir saf bulaq,
Dərdin çoxdur qalaq-qalaq.
İstəyirsən birgə qalaq,
Aç dilini, gəl bağlama,
Ağlama könül, ağlama

Aç qəlbini bilim mən də,
Salınmışam bir kəməndə.
Demə yoxdur qəlb qələmdə,
Daş ürəyə bel bağlama,
Ağlama, könül, ağlama.

Elin gedib Kəlbəcərtək,
Yaş tökürsən ətək-ətək,
Anan hanı səni mən tək?
Yurd var ikən yas saxlama...
Ağlama, könül, ağlama...

Haqq-hesabı çəkəcəyik,
Düşmən qanın tökəcəyik,
Vallah, yurda dönəcəyik,
Vüqarımı gəl dağlama,
Ağlama, könül, ağlama!

XOŞ GÜNLÜ OL, MİLLƏTİM

Mən yağı yeyib yaxalarda gəzmədim,
Çox çəkmişəm bu dünyanın zillətini.
Yaxşı günə ümidimi üzmədim,
Arzum budur, xoş günlü ol millətim.

Başın çəkib min bəlalar bilirəm,
Tarixində əzabın çox, dərdin çox.
Yada salıb kövrəlirəm, silmirəm,
Gözlərini dolanda mən, sənin çox.

Azadlığın qan içində boğuldu,
Yetmiş ilin əsir oldu, Vətənim.
Min şükür ki, sən yenidən doğuldun,
Gözün aydın arzusuna yetənim!

Üzun gülsün, sayıqlığı itirmə,
Pis gözlərdən uzaq dolan, uzaq ol!
Get irəli, qoy açılsın yolların!
Ana Vətən, uğurlu yol, yaxşı yol!

ƏZİZDİR

Mənə vətənimin düzü, səhrası,
Dünyanın səfalı bir guşəsidir.
Doğma torpağıma olan məhəbbət.
Nə yaddan çıxası, dəyişəsidir.

Bu sevgi elə bil çöküb canıma
Onu ürəyimdən çıxarmaq çətin.
Vurğunam əbədi Azərbaycana.
Onsuz qərib eldə olaram yetim.

Məni aldammmaz dünyanın varı.
Uca imarətlər, böyük saraylar.
O kasıb komanı, kasıb yuvanı,
Ürəyim öluncə, bilin, haraylar.

Ana vətənimin suyu, havası,

Veribdir qoluma, canıma qüvvət.
Mən burda tapmışam səadətimi,
Mən burda bilmişəm, nədir məhəbbət.

BAXIRAM

Baxıram hər yana dumanlı–qarlı.
Yollar kəsilibdi, gedəmmirəm mən.
Yurd dara düşübdü, köməyə möhtac
Neyləyim köməyə yetəmmirəm mən.

Kərəmin yolunu duman kəsəndə,
Başında qazası, çovğun əsəndə,
Lələ yolçuluqdan vallah bezəndə
Köməyə yetəndir o Xıdır Nəbi.

Mənim də yolumu kəsibdir boran,
Göynəyir içimdə aldığım yaram,
Bir payız qırovu, bir qışlı qaram,
Bu soyuq üşüdür, dondurur qəlbi.

Ümidim qalıbdı göydə Allaha,
Aparsın bizləri nurlu sabaha.
Vətənsiz dözmürəm mən vallah daha,
Yetiş imdadıma, ey mənim Rəbbim!

BU DÜNYADA YÜZ MİN OBA, EL OLSA

Bu dünyada iki oba, el olsa,
Mənim elim o ellərdən yaxşıdır,
Belə gülü, lalazarı solarsa,
Yenə elim o ellərdən yaxşıdır.

Dağların döşündə çiçəyi–gülü,
Başında ağappaq qarı yaxşıdır.
Daş altından pırıldayıb bir anda
Qanad çalan qırqovulu yaxşıdır.

Tamaşadı dağlarında duman–çən,
Heyran olur ötüb yanından keçən,
Durnagözlü bulağından su içən,
Maralları, ceyranları yaxşıdır.

Kim nə bilir bu dağların yaşını,
Qızıl billəm qayasını, daşını,
Qar alanda zirvələrin başını,
Lap qışı da bu yerlərin yaxşıdır.

GETDİYİN YOLLARIN UĞURLU OLSUN

Getdiyın yolların uğurlu olsun,
Dağlarda dumana, çənə qovuş sən.
Nisgilli ömrünün qəmli anların
Xatırla, qəmini belə bölüş sən.

Heyfindən saçların qara dönəcək,
Görəndə yollarda izin azıbsa.
Qəm yemə, a dostum, neyləmək olar,
Tanrı qismətini belə yazıbsa.

Dağlara danış ki, qəm içindəyik.
Nəm torpaq üstündə çürüyürük biz.
Tanrının verdiyi ömür köçünün
Dərdini düzlərdə sürüyürük biz.

Getdiyın yerlərdə qorxun olmasın,
Sıldırım qayalar arxan, dayağın.
Yağuya üz verməz, könlünü almaz,
Sənə ki doğmadır oban, oylağın.

Gözündə qalmasın muradın sənin,
Bu günə, sabaha etmə etibar,
Qəddini bükübdü, qocaldıb səni,
İçində çəkdiyi o həsrət, qübar.

Dağlara baş çəkmək könlündən keçib
O qarı, boranı qorxutmaz səni,
Vətənin yolları bağlı qalıbsa,
Getdiyın, gördüyün ovutmaz səni.

ƏSGƏRSƏN

Geydiyin o paltar, müqəddəs geyim,
Yaraşır boyuna–buxuna, qardaş.
Əsgərsən, Vətənin keşiyindəsən,
Mən sənə Vətənin əsgəri deyim.

Qoru Vətənin, yurdunu əsgər,
Qəlbimdə dil açan arzu, diləksən.
Vətənin qeyrətin ər oğlu çəkər,
Ana Vətənimə oğul, gərəksən.

Sınaq meydanıdır bu hərbi xidmət.
Kişilik dərşidir, keç üzü ağ sən.
Sərhədə dirək ol, düşməyə səngər,
Bir də ki, kiçilməz sıldırım dağ sən!

Oğullar tanıdım, Vətən yolunda
Keçibdir ən əziz, şirin canından
Ayrılmə bircə an, ana yurdundan
Vətənin əsgəri, Azərbaycanından.

GƏZDİM

Ay dolandım o dağların başına,
Aran gəzdim, yaylaq gəzdim, el gəzdim,
Vüqarından, qeyrətindən danışan,
Aşiq gəzdim, ozan gəzdim, tel gəzdim.

Ha aradım, ha axtardım görmədim,
Oda döndüm, yandı sinəm, sönmədim.
A sə qurban, mən daşammiş, ölmədim,
Görməyəndə cah-cəlalı sel gəzdim.

Yağış dedim, leysan dedim, çağlasın,
Karvan-karvan qara bulud ağlasın.
Oğlum-qızım qara geysin, bağlasın,
Köçmüş eldə neçə-neçə el gəzdim.

Hanı mənim gül qoxuyan yaylağım?
Hanı mənim ata yurdum, oylağım?
A yetimim, kimsəsizim, a dağım,
Ah–naləmə məlhəm olan yel gəzdim.

DAĞLAR QUCAĞINDA...

Dağlar qucağında körpə cocuq tək
Səsləyər–səsləyər sabaha məni.
Narahat anımda, çətin anımda,
Elə bil tapşırır Allaha məni.

Körpə balasıtək çəkir nazımı,
Üstümdə yarpaqtək titrəyir, əsir.
Bir çətin günümdə, qəmli anımda.
Elə bil üstünü qar–çovğun kəsir.

Qüdrətdən yoğrulmuş olsaq da belə
Balası önündə quzuya dönür.
Bir damla gözümdə yaş görəndə o
Bulud tək qaralır, elə bil ölür.

Çən gəlir qoynuna hey topa–topa,
Göydə buludlar da yaman ağlayır.
Yatmayır bu könlüm heç ipə–sapa
Vəfasız taleyə matəm saxlayır.

Unutmur elimdən girov gedəni,
Torpaq həsrətinə dözməyənləri,
Qısılib yetimtək çadır küncünə,
Qərib cənnətləri gəzməyənləri.

DAĞLARI BULUDLU, ÇƏNLİ GÖRÜRƏM

Dağları buludlu, çənli görürəm,
Könlümü elə bil həsrət dağlayır.
Buluddan örpəkmi çəkib başına?
Yoxsamı, o, qara örpək bağlayıb?

Məni anam kimi sevən yurdumun,
İndi gözlərində həsrət, qubar var.
Qaytar yurdumuza bizi, a Tanrı,
Sən məni yurduma, elimə apar.

Tikanlar, qanqallar dağıtsın, didsin,
Yalın ayağımı, açıq başımı.
Öpüm çəmənindən, öpüm gülündən,
Öpüm qayasını, öpüm daşını.

Yağan yağışında yuyunum, çimim,
Tüstülü-bacalı öz bacam olsun.
Rahat məkanımda alım bir çimir,
Evdə anam olsun, öz qocam olsun.

Ağsaqqal gözündə görməyim kədər,
Ağbirçək anamın dərdi sinəmdə.
Onun göz yaşları ölümdən betər,
Vətənçün ağlayır bir söz deyəndə.

HƏSRƏTLİLƏR

Çal-çağır dövrümüz qurtarıb daha,
İndi başqa ömrü yaşayırıq biz.
Qarabağ deyilən qara günlərin,
Qayğısını, əzabını daşıyıriq biz.

Tale üzümüzə gülməyir indi
Kəlbəcər, Qubadlı... həsrətindəyik.
Dünyaya şən gözlə baxmaq çətindi,
Torpağa qovuşmaq ümidindəyik.

O ellər, obalar yadlar əlində,
Torpaqlı, vətənli vətənsizik biz.
Ürəkdən güləmmir, vallah gülən də.
Vətən həsrətliyik, həsrətliyik biz

Torpaq həsrətlilər, yar həsrətlilər
Son illər nə yaman çoxalıb, Allah!

.....

ÇAĞIRDIĞIM BAYATILAR

Əzizim bilən yaxşı,
Dərdimi bilən yaxşı,
Dünyadan vaxtsız gedib,
Vətəndə ölən yaxşı.

Əzizim qala neynim,
El gedə qala, neynim.
Sinəmdə can yanğısı
Ya sönə, qala neynim.

Mənə ver telli sazı,
Qəm qoxuyur avazı,
O dağlardan sor görüm,
Dururmu çəmənzarı?

Dağlarda can qoymuşam,
Demə eldən doymuşam.
Neçə ildir vətənsiz,
Yurdsuz içim oymuşam.

Hanı mənim vətənim,
Hanı qalan, itənim,
Xəstəyə loğman gərək,
Hanı varmı yetənim.

Vətənsiz gülməz üzüm,
Nə gecəm var, gündüzüm.
Gecə–gündüz naləmdən
Vallah, qurumaz gözüm.

Qürbətdə qalan dağlar,
Doğmasız qalan dağlar,
Dözüm ərsə çəkilib,
Var mənsiz solan dağlar.

Sən də mən tək dolansan,
Vaxtsız–günsüz solansan.
Doğmaları axtarıb,
Saçlarını yolansan.

Dağlar sizensiz harayım,
Sizensiz taxtım, sarayım.
Qollarımı gen açım,
Gəl, boynuna dolayım.

Sizensiz soyuq küləm mən,
Solmuş çiçək, güləm mən.
Vətən, sənin dünyada
Əziz qulun, köləm mən.

TAPILMIR

Tülküləri nədir aslan eyləyən,
İnsaf itib, mürvət itib, tanılmır.
Haqq-ədalət vallah ərşə çəkilib,
Bu zamanda tapılmır ki, tapılmır.

Tələ quran özü düşər tələyə,
Boyun əyib haqq-ədalət kələyə,
İnam yoxdur beşikdəki körpəyə,
İnam itib, tapılmır ki tapılmır.

Din-imanın pula satır imansız,
Çıxan çıxır səhərə də gümansız,
Yollar açıq daha çənsiz, dumansız,
Gedən hanı, tapılmır ki tapılmır.

Nə gözləyir gözləyənlər görəsən,
Dərdi-qəmi de kiminlə böləsən,
Dara düşüb lap yerində öləsən,
Əl yetirən tapılmır ki tapılmır.

Gülxaninin çoxdur sözü deməyə,
Çörəyi var, ruzusu var yeməyə,
Tək yaradan çatsın dada, köməyə
Bircə deməz ondan kömək tapılmır.

DEYİLMƏMİŞ BAYATILAR

Gül bağım...

Bülbül bağım, gül bağım.

Qoynun cənnət məkandır,

Sevin bağım, gül bağım.

Öz gülüm...

Öz çiçəyim, öz gülüm,

Fələk imkan verir ki,

Bir danışım, bir gülüm?

Öz gülüm.....

Öz çiçəyim, öz gülüm,

Qərib gülü neynirəm,

Mənə şirin öz gülüm.

Çal çağır.....

Toy düyün et, çal çağır.

Dara düşsən, qəm yemə,

Mən burdayam, çal, çağır.

Yaz canım.....

Qələm götür, yaz canım,

Ayaz, şaxta sevməyən,

Bahar canım, yaz canım.

Aç görüm.....
Qapın bağlı, aç görüm.
Yeri, yeri qadası
Bir ayaq aç, qaç görüm.

Dam daşı.....
Bina daşı, dam daşı.
Sənsiz neynim mal-mülkü
İmarəti dam-daşı?

Gül ağzı.....
Bülbül ağzı, gül ağzı.
Təbib, loğman neynirəm,
Təbibimdi gül ağzın.

Ağ günüm.....
Qara günüm, ağ günüm.
Sənə xoşbəxt baxt dilər,
Anan, quzum, ağ günüm.

Yeri bizdən.....
Aldılar yeri bizdən.
Daha deyə bilmərəm,
-Adla keç, yeri bizdən.

Duman gəlir.....

Çən gəlir, duman gəlir.
Kərəm kimi dağ keçib,
Məhəbbət uman gəlir.

Qala bizdən.....
Qəsir bizdən, qala bizdən.
Ağlımıza gəlməzdi,
Yağı yurd ala bizdən.

Bilən gəlir...
Dərdini dilən gəlir.
Könül alan, oxşayan,
Göz yaşın silən gəlir.

Üzüm bağı.....
Əncir bağı, üzüm bağı,
Bol məhsullu olandı,
Əməli düzün bağı.

Sağ canı.....
Xəstə canı, sağ canı,
Bağ gördüm, bostan gördüm,
Kotan düzü, Sarcanı.

Çanaq qala.....
Nəbi yeri, Çanaq qala,

İzim qalıb düzündə,
Çürüklü, Çanaqqala.

Gül butası.....
Gül qönçəsi, butası.
Canan!- deyib qan eylər,
Kərəmin gül butası.

Ox canım.....
Nizə canım, ox janım.
Qüvvə yoxdu canımda,
Əvvəlki tək yox canım.

At məni.....
Qoxla gül tək at məni,
Səndə vəfa görmədim...
Qul et, apar sat məni.

Dağ başı...
Qaya başı, dağ başı,
Çiyimdədir yurdumun
Qəm karvanı, dağ-daşı.

Doyar demə.....
Yeyər, doyar demə.
Qəddar olsa yar belə,

Sinəmi oyar demə.

İzin hanı.....

O yolun, izin hanı?
İmarətlər, saraylar,
Varıydı bizim, hanı?

Gözüm hanı....

Gül üzüm, gözüm hanı?
Sən ki, elə məğrurdun
İndi o dözüm hanı?

Yat gözüm....

Yum kipriyin, yat gözüm.
Qayğılardan uza ol,
Göz yaşını at gözüm.

Yum gözün....

Kiprik çalma, yum gözün,
Nə qardaşdan, bacıdan
Nə övladdan um, gözüm.

Xalxalım....

Daşağılım, Xalxalım.
İrəvana daş düşüb,
Hardan gedim xal alım.

Yel gəlir...
Külək gəlir, yel gəlir.
Yurdu talan binəva
Oba gəlir, el gəlir.

Yol mənim...
İriz mənim, yol mənim,
Allahdan arzum budur,
Birdəfəlik ol mənim.

Qum bağı...
Qumlu səhra, qum bağı.
Oğuz yurdu bilirəm
Kərimlini, Qumlağı.

Gəl götür...
Halalındı, gəl götür.
Özgə mala göz salma,
Gəl, haramdan əl götür.

Bulud gəlir...
Sel gəlir, bulud gəlir.
Yardan cəfa görmüsən
Keçibdi, unut, gəlir.

Bal gətir..
Doşab gətir, bal gətir.
Öz təhnəndə tapmasan
Get halalın al, gətir.

Ata yurdu.....
Mənimdir ata yurdu.
Namərd odur dünyada
Gün gələ, ata yurdu.

Gül gətir.....
Çiçək gətir, gül gətir.
Şor da olsa süfrəyə
Şirin dillə, gül gətir.

Çəkən gəlir....
Yükünü çəkən gəlir.
Əzrayiltək sinənə
can alan, çökən gəlir.

Bal dilim.....
Şəkər dilim, bal dilim.
Çox bilsən də az danış,
Lal dayan ha, lal dilim.

Bitən yaxşı.....

Düzlərdə bitən yaxşı.
Çətin anda Xızır tək,
Köməyə yetən yaxşı.

Gül düzü.....
Çiçək düzü, gül düzü.
Balam qarışıq salıb,
Gecəsiynən gündüzü.

Un duzu.....
Çörək duzu, un duzu
Otlarda hündür gördüm
Gəndalaşla, andızı.

Dilimdi bu...
Ağzımda dilimdi, bu.
Ömürdən ötüb-gedən
Ayımdı, ilimdi, bu.

Çiçəkdi bu.....
Güldü bu, çiçəkdi bu.
Min gözəlin içində
Hamıdan göyçəkdi, bu.

Yad daşı....
Yad torpağı, yad daşı.

Zəhərdən də acıdır,
Yad süfrədə, yad aşısı.

Ay gəlir.....
İl baş olub, ay gəlir.
Sənsiz keçən neçə qış,
Neçə bahar, yay gəlir.

Gülən görsəm....
Ağlaram, gülən görsəm...
Qul, kənizi olaram,
Qədrimi bilən görsəm.

Gülən mənəm...
Ağlayan, gülən mənəm.
Vəfasız yar yolunda,
Can verən, ölən mənəm.

Qaya başı...
Dəmədəyə, Qayabaşı.
Yurdda yerim olaydı,
Dağ qoynu, qaya başı.

Bu da yar....
Bu da dostdur, bu da yar.
İstədiyim yar idi...

Yetirdi pərvərdigar.

Çiçəkdi, bu...

Güldü bu, çiçəkdi bu.

Qızlardan bir qız gördüm

Hamıdan göyçəkdi bu.

Daşdı bu.....

Qayadı bu, daşdı bu.

Yağan yağış sel deyil,

Gözdən gələn yaşdı, bu.

Yazdımı....

Bahardımı, yazdımı?

Neçə namə göndərdim,

Cavabını yazdımı?

Oxdu bu....

Kamandı bu, oxdu bu.

Hara getdi, gəlmədi,

İtkindi, bu, yoxdu bu.

Bilən gəlir....

Dərdimi bilən gəlir.

Cəfamı çox çəkibdi.

Yolumda ölən gəlir.

Köç gəlir....
Bir el gəlir, köç gəlir.
Yurda sahib duran var.
Yağı düşmən, köç, gəlir.

Kür çayı...
Araz çayı, Kür çayı.
Haqq aşığı deyilsən,
Keçəmməzsən gur çayı.

Günüm dərdi...
Ömrüm dərdi, günüm dərdi.
Mənim kimi sənin dəmi,
İlin ahı, günün dərdi?

Yol başı...
Yol irizi, yol başı.
Dara düşsə məhv olar,
Qoyma darda yoldaşı.

Günüm gəlir.....
Ayım gəlir, günüm gəlir.
İçim dərd-qəm yığnağı,
Nə səsım, ünüm gəlir.

At gəlir....
Dəvə gəlir, at gəlir.
Anan namaz üstündə
Qoy başını, yat gəlir.

Çalandı bu....
Tar, kaman çalandı, bu.
Alim, aqil yanında
Hər vaxt ucalandı bu.

Qurut bunu...
Sər bunu, qurut bunu.
Ürəyində kin pisdır,
Bacarsan unut bunu.

Dərddir içim...
qüssədir, dərddir içim.
Günüm keçir ah-vayla
Ağlaram için-için.

Acam mən....
Ruzum yoxdur, acam mən.
Qəriblikdə gün hanı?
Vallah-billah puçam mən.

Haraya bax....

Naləyə, haraya bax.
Köç gedir, el təklənir,
Vurulan yaraya bax.

Meylimə bax,
İstəyə, meylimə bax.
Məcnun düşdü çöllərə,
Sən mənim Leylimə bax.

Kölgəmə bax....
Əksimə, kölgəmə bax.
Viran qalıb obalar.
Elimə, ölkəmə bax.

Ay ellər, daşdı qalam.
Qayadı, daşdı qalam.
Günüm keçir ah-vayla,
Mənə də yaşdı, qalan.

Hündür, ucadı dağlar.
Sinni, qocadı dağlar.
Dərd əlindən ölmədim,
Belə qocaldım, dağlar.

Gəl, belə əsmə, külək,
Ömrümü kəsmə, külək.

Düz yolu qoyub belə
Əsirsən kəsmə, külək.

Namə yaz, gələn olsa,
Alaram verən olsa.
Qulu, nökəri ollam,
Qədrimi bilən olsa.

Bu yol yenə daşdımı?
Çınqıldımı, daşdımı?
Gözün niyə nəmlidi.
Ağlamısan, yaşdımı!?

Çöl bayır....
Gül-çiçəkdi... çöl, bayır,
Şaxta vurub dağıdıb,
Sarılbdı çöl-bayır.

Dilən gəz.....
Yaxşı dostu dilən gəz.
Dərdlərinə ortağı,
Qiymətini bilən gəz.

Yemisən əppəyindən,
Geymisən ipəyindən.
Al yurdunu yağıdan,

Tök daşı ətəyindən.

Daş atma dəyər mənə.
Bürünər sinəm qəmə.
Nəyə desən dözərəm,
Vəfasızsan sən!– demə.

Kəsə yolum bağlısa,
Sinəm evi dağlısa.
Ahım göyə yüksələr,
Kor gözlərim ağlasa.

Nazına dözəmmirəm,
Qəlbini üzəmmirəm.
Yol bağlıdı, ay ellər,
Qoynunda gəzəmmirəm.

Tül aldım bəzək üçün,
Evimə bəzək üçün.
Qoyub doğma elləri,
Qərib el gəzək, neçün?

Sel gəlib keçəmmərəm,
Suyundan içəmmərəm.
Etibarsız dünyadır....
Qərib el seçəmmərəm.

Gül göndər qoxlayım mən,
Vəfanı yoxlayım mən.
Sinəm bir eşq meydanı
De, necə oxlayım mən.

Çal aşıq, sazın hanı?
Sözün, avazın hanı?
Kəmərinə möhkəm çək,
Cavanlıq nazın hanı?

Sal məni yada barı.
Unutma gəl, ilqarı.
Yaraşığı istərəm
O qamətin, vüqarın.

Dilim var, danışmıram,
İşinə qarışmıram.
Sənin üçün heç nəyəm.
Baxtımla barışmıram.

Etibar yox, dünyadı,
Etibarsız dünyadı.
Çox sınağa çəkmişəm,
Mən qohumu, dost-yadı.

At yastığı yatım mən,
Şirin yuxu tapım mən.
Görəmmədim vəfasın,
Qohumun mən, yadın mən.

Dərya var, çiməmmirəm,
Bulaq var, içəmmirəm.
Vallah, elə gündəyəm,
Pis-yaxşı seçəmmirəm.

Gül hanı, dərim sənə,
Dəstə göndərim sənə,
Məndə nə üz qoymusan,
Üzüm döndərim sənə?!

A qardaş, payın hanı?
Sovqatın, payın hanı?
Bacı üçün dünyada,
Varmı heç tayın, hanı?

Səfərim var, gedəsiyəm,
Mənzilimə yetəsiyəm.
Əhdim ki var, çatasıyam,
Eldə gültək bitəsiyəm.

Bağbanı bizimkidir,

Kəzdəyi sizinkidir.
Nişana var yolunda,
Getdiyiniz izimkidir.

Qulluğunda dayanın,
Səhər erkən oyanın,
Atasına min lənət,
Balasından doyanın.

Baxıram yola sənsiz,
Enişə-yola sənsiz.
Yaxşı gün inanmıram
Ömrümdə ola sənsiz.

Mən aşiq ayım hanı,
Ulduzum, ayım hanı.
Sənli keçən baharım,
Günəşli yayım hanı?

Gün çıxar səbrin olsun,
Dözümün, səbrin olsun.
Qərib eldə ölmə, gəl,
Yurdda qoy qəbrin olsun.

Dilə səni.....
Gətirdim dilə səni.

Bənzətmərəm heç zaman
Bir solğun gülə səni.

Gül var, qoxusu yox,
Ətri yox, qoxusu yox.
Gecə–gündüz qarışıb,
Balamın yuxusu yox.

Bu dağın döşü çəmən.
Qayası, döşü çəmən.
Dünya mənim olsa da,
Öz yurdumdan keçəmməm.

Bu dağ mənim dağımdı.
Cənnətimdi, bağımdı.
Yurduma düşməni çıxan
Qonşuluqda yağımdı.

Çək dərdi, çəkə bilsən,
Kişisən, çəkə bilsən.
Ay bənizli gözəldən
Çək gözün, çəkə bilsən.

Bağa bax, bağıımızdır,
Bağçamızdı, bağıımızdır.
Qəriblikdə dərd çəkən

Ölümüz, sağımızdı.

Göndər gəlsin gəlini,
Qısa etsin dilini,
Bəzək vurun yüz cürə
Xınalayın əlini.

Bu gəlin bizim gəlin,
Bizim ev, bizim gəlin.
Elə otur, elə dur,
Görünsün izin, gəlin.

Bu gəlin başdan gedir,
Qələmdən, qaşdan gedir.
Söhbət əməldən deyil,
Atdığı daşdan gedir.

Yaxın gəl, görüm səni,
Başına dönüm sənin.
Qulac–qulac saçların
Bircə yol hörüm sənin.

Bu dağdı, bu meşədi.
Gülü də bənövşədi.
Gözüm düşən, ay gözəl,
Qamətə, yerişədi.

Gündüz Ayda nur hanı?
Yar görünmür, dur hanı?
İş ki, işdən keçdi ha,
Vur başına, vur, hanı?

Varmı dərdə yanası?
Gəlibdi hal anası.
Söz var ötüb keçəndir,
Söz var ki, hallanası.

Çək gözünə sürməni,
Xoşlayırsan sürməni,
Kotan olum, kəl olum,
Eşq yolunda sür, məni.

Meşəmisən, dağmısan?
Bağcamısan, bağmısan?
Var–dövləti neynirəm,
Bilim oğul, sağmısan?

Dağlarda duman hanı?
Çən hanı, duman hanı?
Vəfasızdan dünyada
Məhəbbət uman hanı?

Yol saldın yolum üstən,
İrizim, yolum üstən.
Qoy deyim sənə laylay,
Gül balam, qolum üstə.

Kaş ki, məni anaydı,
Bu sevgimi qanaydı.
İstəmirəm sevgidə
Məni naşı sanaydı.

Mən aşiq dinə bilməm,
Danışıb dinə bilməm,
Qəm dilimi bağlayıb
Sevinib gülə bilməm.

Bu çay dağdan aşandı,
Gündə dolub –daşandı.
Məkanı uzaq ellər.
Dünyanı dolaşandı.

Bu çay kənddən keçəndi,
Murdar, təmiz seçəndi.
Sular murdar saxlamaz,
Murdar axıb gedəndi.

Bu yol bizim yoluydu

Gül-çiçəklə doluydu.
Yan-yörəsi tarla, düz,
Yurda gedən yolu ydu.

Yel əsir, yelə neynim,
Sel gəlir, selə neynim.
Diddim taxta sinəmi,
Köç gedir belə neynim.

Düz-dünyanı dolandım.
Qəribliyə yollandım.
cah-cələla büründüm,
Yenə yurda boylandım.

Köçüm bu yol üstədi,
Yurdum o yol üstədi.
Bu son anda, məqamda
Könlüm yurdu istədi.

Qəmdən bir ev qurmuşam,
Keşiyində durmuşam.
Tikib, qurduğum hanı,
Yağı üçün qurmuşam?

Çiçək açıb düzündə
Dərəsində, düzündə,

Bir el qoyub gəlmişəm,
Murovun o üzündə.

Mən aşiq bizə gəl sən,
En dağdan, düzə gəl sən.
Sənə nankor deyərlər.
Böyüklə sözə gəlsən.

Mən aşiq gülüm hanı?
Çiçəyim, gülüm hanı?
Qış gedib, bahar gəlir,
O göyçə gülüm hanı?

Mən aşiq bilən olmaz,
Dərdimi bilən olmaz,
Bilsə, agah olsa ha,
Sevda yox, gülən olmaz.

Əzizim güləndə gəl,
Danışib güləndə gəl,
İndi heç vaxt gəlməsən,
Barı mən öləndə gəl.

Dil var, dərdin danışır,
Dil var, dərdlə danışır.
Köksüm bişib ocaqsız,

Kədəriylə barışıb.

Binələrin başına bax.
Torpağına, daşına bax.
Həsərət qaldım onlara
Tökdüyüm göz yaşına bax.

Yol vermə duman keçə,
Qoyma yurd, bu el köçə.
Boş qalsa yaylaqların,
Yağılar gələ, biçər.

Könlüm vurğun yelinə,
Gedək o dağ belinə,
Neçə ildir həsrətəm,
Qalxam bir at belinə.

Yol alam dağa sarı,
Arana, dağa sarı.
Bir ziyarət eyləyəm.
Qırıb səddi, hasarı.....

Axar sular durulsun,
Borum–burum burulsun,
Fərəməşlər açılsın.
Çadırlar da qurulsun.

Alaçıqlar dikəlsin,
El yaylağa de gəlsin,
Aşırıq qardaş, saz götür,
Ələsgərdən de gəlsin.

Güllər əkdim, dərəmmədim,
Qönçə tutdu, görəmmədim.
Söz vermişdim dönəcəyəm,
Yazıq canım, dönəmmədim.

Qurban olum yazına,
Baharına, yazına.
Çoxum gedib əlimdən,
Möhtacam o yazıma.

Ayaq açdım yeridim
Yamacında, düzündə,
Dünya qədər sevgimi
Oxuyurdum gözündə.

Yolub gülü-çiçəyi
Düzlərinə səpirdim.
Əsən sərin mehini
Ürəyimə təpirdim.

İz qoymuşam, izim var,
Torpağında, daşında.
Sənə cavabdehəm mən
Ana Vətən, başımla.

Sənə könül vermişəm,
Səndədir əmanətim.
Bu yad eldə, a dağlar
Yoxdu sizsiz qiymətim.

Dil çaşar, deyər düzün.
Yoldadır, vallah gözüm.
Səndən ayrı düşəndən
Sevinmir, gülmür üzüm.

Dil üstə dilim hanı?
Gül üstə gülüm hanı?
Səndən ayrı düşəli,
bir yaxşı günüm, hanı?

Atdı dağlar....
Qoldu, qanaddı dağlar.
Duman getdi, çən gəldi,
Qoynunda yatdı, dağlar.

Mən aşiq din–imanım,

Öz dinim, öz imanım,
Bu günümdən sabaha,
Qalmayıbdı gümanım.

Əzizim gedənə bax.
Qalana- gedənə bax.
Darda qalan yetimin
Dadına yetənə bax.

Əzizim bilən gəlir,
Dərdimi bilən gəlir.
Bir sevginin yolunda
Can verən, ölən gəlir.

Əzizim, görə məni,
Qayıda, görə məni,
Ağaran saçlarımı
Bir görə hörə mənim.

Əzizim biləndə gəl.
Danışıb güləndə gəl.
Sağlığım da yad eylə.
Demərəm, öləndə gəl.

Əzizim gözə gəldim,
Pis nəfsə, gözə gəldim.

Tale bizi ayırmış...
Yarla göz-gözə gəldim.

Əzizim saralmışam,
Solmuşam, saralmışam.
Ovum özgə əlində
Bir özgə sar almışam.

Əzizim biləmmərəm,
Sirrini biləmmərəm.
Bizi yetim qoymusan,
Danışib güləmmərəm.

Qılınc səkdin sevincə
Ağlaram ay öluncə.
Dünya sirr dağarcığı
Bu kədər nə, sevinc nə?

Dağ döşündə çəməni,
Yaşıl tarla, səməni.
Qış gedib, bahar gəlib,
Soraqlama sən məni.

Gülüm güllər içində,
Gülüm əllər içində.
Vəfalı dost, yar ara.

Axtaranda, seçəndə.

Mən aşiq bizə gəl sən,
Vaxt tapıb bizə gəl sən.
Bağında bar görmüşəm,
Dər gətir, bizə gəl sən.

Mən aşiq dağındayam,
Aranında, dağındayam.
Könlün məni istəsə,
Axtar gəz, bağındayam.

Gül üstə qonanim var,
Ləçəyin yolanım var.
Qəlbimizdə sevgimiz
Başına dolanım, var.

Bağçada gülüm ağlar,
Bülbülüm, gülüm ağlar.
Oğul vətən yolunda
Şəhidsə, ölüm ağlar.

Vurğunam daşa, dağlar.
Torpağa, daşa, dağlar.
Belə dərdli baxma, gəl
Dərd çıxıb başa, dağlar.

Mən aşıq dağdan enək,
Zirvədən, dağdan enək,
Dərdi dağ da götürməz,
Nə danışaq, nə dinək.

Baxma günbatan yerə,
Marallar yatan yerə,
Dava–dərman kar qılmaz,
Yar oxun atan yerə.

Bu çay Arazdı, Kürdü,
Nə coşqundu, nə kürdü.
Sözüm necə dəydisə,
Yetim kimi hönkürdü.

Dilin dilimdən imiş,
Elin elimdən imiş.
Tufan qopdu, sel gəldi,
Sel də selimdən imiş.

Ay batanda gələrsən,
Könlümə nur ələrsən.
Zinhar könlüm əlindən,
Nə çəkirsə bilərsən.

Sel gəlibdi Xaçmaza,
Gözüm baxmaz almaza.
Könlüm səndən qırılsa,
Verdiyini almaz a.

Gedənim var Elcana.
Körpü salım Elcana.
Üzüb suyundan keçər
Borcludu şirin cana.

İlə yaraşığı aylar
Bax bu günlər, bu aylar.
Kaş tikilsin, qurulsun,
İmarətlər, saraylar.

Mən aşığıam canana.
Vəfalı bir canana.
Qırılıb qol–qanadım
Ağı demə, can ana.

Qarşıdadı Güllü dağ,
O çiçəkli, güllü dağ.
Çoxdan üzü gülmürdü
Səni gördü, güldü dağ.

Hər çiçəkdən payım var

Baharım var, yayım var.
Tanrıdan yox gileyim,
Öz baxtım, öz tayım var.

Bu gələn bizimkimi?
Elimki, bizimkimi?
Yurdu talan olanam,
Dərdli yox, bizim kimi.

Günümə gün doğmadı,
Ögeylikdi, doğmadı.
Bu el qərib el deyil,
Vətənimdi, doğmadı.

Göydə ulduz baxtımız,
Öz tağımız, taxtımız.
Sönür ömür-gün kimi,
Çatanda son vaxtımız.

Qoyma könlüm alışa
Alovlana, alışa.
Dirsəklənmə, gülüzlüm
Xəstə düşüb balışa.

Gün gedir bata, neynim?
Bəxtimiz yata neynim?

Bir dinsizə, qəlbsizə
Yar məni sata, neynim?

Ocaqlar həsrət oda,
Qazanım gəlmir dada.
Etibar yox dünyada
Nə qohuma, nə yada.

Dağlara duman gəlir,
Çən gəlir, duman gəlir.
Bir ürəksiz nadandan
Məhəbbət uman gəlir.

Bu Ağdaşdı, o Xaldan,
Yol üstəki o Xaldan.
yatammaram, öpməsəm
Üzündəki o xaldan.

Elim, yurdum o Xalxal,
O Daşağıl, o Xalxal,
Qanbağırəm həsrətdən
Olubdur sinəm xal-xal.

Nifrətim var hər şərə,
Hər böhtana, hər şərə.
Allah lənət eyləsin,

Böhtana, hilləşərə.

Dünya xeyir, şər görür,
Çoxlu hilləşər görür.
Əzbəryoşan demə sən,
O da günah iş görür.

Çəmənlikdə gəzən kim?
Gül-çiçəyi əzən kim?
Qürbət elə kül töküb,
Qəm-qüssəyə, dözən kim?

Əzizim gülən yaxşı.
Sevinən, gülən yaxşı.
Tikəsini dostuyla
Həmişə bölən yaxşı.

Mən aşiq dözək gərək,
Hər dərdə dözək gərək.
Dünya cənnət məkandı,
Seyr edək, gəzək, görək.

Himə bəndəm
Ağlama, himə bəndəm.
Özün yaxşı bilirsən
Mən yazıq kimə bəndəm.

Yola bax, gələn olar.
Halını bilən olar.
Qüssə səni ağlatsa,
Gözünü silən olar.

Bir yol bax bizə sarı,
Gül qalxır, dizə sarı.
Qoşa gedək, əylənək,
Dağlara, düzə sarı.

Saçların boyadırmı,
Xınamı, boyadırmı?
Zülfünün əsiriyəm,
Eşq səni oyadırmı?

Tut yemişəm doyunca.
Sən də gəl ye, doyunca.
Könlüm səni arayır,
Yoxluğunu duyunca.

Basıb keçmə hasarı,
Dağıdırsan hasarı,
Yuxumda gül dərmişəm,
Hey qırmızı, hey sarı.

Gir bağçaya gül dərək.
Çiçək dərək, gül dərək.
Çox yaşamaq istəsən,
Sevin gərək, gül gərək.

Əzizim sənə sarı,
Əl açdım sənə sarı,
Yolum eldən gen düşüb,
Görəmmirəm simsarı...

Bağca var, bizim deyil,
Dağım var, bizim deyil.
Köçsüz qalmış o ellər,
Bizimdir, bizim deyil.

Un kimi ələnmişəm,
Körpətək bələnmişəm.
Neçə ildir yurd üçün
Əl açıb dilənmişəm.

Kim bilir əkdiyim nə?
Biçdiyim, əkdiyim nə?
Bu vəfasız dünyada
Öldüyüm, çəkdiyim nə?

Sormuram: haralısan?

Dağların maralısan.
Əzizindən xəbərsiz,
Mənim tək yaralısan.

Yolum var gedəmmirəm,
Mənzilə yetəmmirəm.
Bir nərgizə dönüb mən,
Dağlarda bitəmmirəm.

Sənə naşı demişəm,
Qərib, naşı demişəm.
Dünyada ən müqəddəs,
Yurdda daşı demişəm.

Kəbəm var, getməliyəm,
Ziyarət etməliyəm.
Allahdan ümidim var,
Mənzilə yetməliyəm.

Kür daşdı, apardı məni,
Yerimdən qopardı məni.
Məndən ötrü ölən hanı...
Olsaydı, tapardı məni.

Köç salma binəsinə,
Dağların sinəsinə,

Ətəyində köç salıb,
Dönmüşəm küləsinə.

Gözlərəm duman olsa,
Çən olsa, duman olsa.
Sarılıb gözüm kökü...
Qayıt gəl, güman varsa.

Gəzirəm, ovçuyam mən,
İgidəm, ovçuyam mən.
Bir cüt maral görmüşəm,
Ovlayım, ovçuyam mən?

Yolların yolçusuyam,
Bir könül ovçusuyam.
SİNƏM nişangah olub,
Öz eşqimin suçuyam.

Sirrini açma yada,
Nə qohuma, nə yada.
Saxlayammaz içində
Danışacaq bil o da.

Qatıq süz, qurud eylə,
Yaxşı yoğur, qurud eylə.
Xəngəldə tam gəzmə sən,

O tamı qurud eylər.

İlmələrin oxumuşam,
Çox xalılar toxumuşam.
Bir ürəyə tilov atdım...
Mən orda yoxumuşam.

Kitabam, oxu məni,
Vərəqlə, oxu məni.
Yaralıyıb bilirsən,
Atdığın oxun məni.

Ara məni.....
Gəz məni, ara məni.
Təbib, loğman arasan
Dərdə bil, çara məni.

Sorma gəl gülüm hanı,
Bülbülüm, gülüm hanı.
Elə bahar gəlibdi...
Çiçəyim, gülüm hanı.

Yar hanı görə məni,
Axtara, görə məni.
Həsərətindən ağarmış
Saçımı hörə mənim.

Çal məni, çala bilsən
İlantək çala bilsən,
Tökməklə dola bilməz
O quyu, çala, bil sən.

Neynirik, baxtsiz səni.
İsmətsiz. baxtsiz səni.
Səni mənə calayıb
calayan, baxtsiz səni.

Güman var gələcəksən,
Halımı biləcəksən,
Baxtına baş əyənim
Ağlama, güləcəksən.

Sən mənim Ayım, Günüm,
Baharım, yayım, gülüm.
Sən gedəndən xoş keçmir
İllərim, ayım, günüm...

Dolan gəl, düzə sarı,
Yaylağa, düzə sarı.
Zülfünü tök çiyninə,
Bir azca üzə sarı.

Çöl gördüm çölüm kimi,
Dəryalar, gölüm kimi.
Elə dərdli ölüm yox,
Vətənsiz ölüm kimi.

Yol gördüm dağdan keçən,
Dərədən, dağdan keçən.
Qərib gördüm yurdundan,
Eldən, obadan keçən.

Bu bağda çiçək hanı?
Gül hanı, çiçək hanı?
Bu qızların içində
Sənintək göyçək hanı?

Baxışların tərtemiz,
Sənsən mənə çox əziz.
Nələr çəkdim bilmədin.
Yolunda oldum kəniz.

Sevinməyə haqqım yox,
Ömrün yaman azalıb.
Elə bil ki, sevinc də
Ürəyimdə sazalıb.

Ömür yarı olubdu,

Nə görmüşəm dünyada.
Yaman məni pərt edir,
Bu zavallı dünya da.

Baxana bax....
Su kimi axana bax.
Susuz, ocaqsız məni
Yandırılıb yaxana bax.

Dinim mənim...
İmanım, dinim mənim.
Qarşında qısadır dost,
Neyləyim, dilim mənim.

Bu dağlar bizim dağlar.
Yox olub izim dağlar.
Kol-kos basıb yolumu,
Qanayır dizim dağlar.

Döşün gül-çiçək idi,
Gör necə göyçək idi.
Qismətimə yazılan
Günləri görcək idim.

Heç ağlıma gəlməzdi,
Sənə həsrət qalam mən.

Vüqarımı itirəm.....
Əsir düşəm, qalam mən.

Bu dərdi yazım necə,
Bilinmir gündüz–gecə.
Dünyasını dəyişdi,
Yurd həsrətli indicə.

Əzizim bizə gəl sən,
Dolan, gəz, bizə gəl sən.
Qurbanın var, elində
Kəsəcəm, bizə gəlsən.

Bu yol bizim yolumuz,
Qanadımız, qolumuz.
Bizim üçün əzizdir,
Eldə leysan, dolumuz.

Kim deyir gəlmə bizə?
Yol alıb gəlmə bizə?
İçimizdə bu dərddi,
Deyirlər:– gəlmə: – bizə.

Çəkmə məni dağlara,
Zirvələrə, dağlara.
Ola bilməz yad eldə,

Məhəbbətim bağlara.

Gülüm var dərən olsa,
Bəsləyən, dərən olsa.
Ayağına döşənnəm,
Mənə göndərən olsa...

Kim kimin için bilir,
Əkinin, biçin bilir.
Nə çəkmişəm dünyada
Bircə öz içim bilir.

Tül aldım bəzək üçün,
Yaraşır, bəzək üçün.
Çadır olub evciyim
Bu qismət mənə neyçün.

Əzizinəm, hay mənim,
Haray mənim, hay mənim.
Heç ömrümdə xoş günlər
Olubdumu, say mənim.

Bulud tək dolan olsan,
Ağlayan, dolan olsan,
Könlüm sənə barışmaz.
Yolumda yalan ol sən.

Bu baxt mənim baxtımdı.
Qismətimdi, baxtımdı.
Talan olan el gəzmə,
Bu mənim öz taxtımdı.

Gül əkdim, bitirim ki,
Bəsləyim, bitirim ki.
Səni ürəkdən sevdim
Bir gün itirim ki?

Dağ var, keçəmmirəm.
Suyundan içəmmirəm.
Qocalmışam, qaranı
ağımdan seçəmmirəm.

Baş qoy gülün üstə,
Çiçəyin, gülün üstə.
Bal arısı daraşıb
Ləçəyin, gülün istə.

Bulud var topa-topa,
Qar yağır lopa-lopa.
Ağ dənələr mirvari
Qoy düzüm onu sapa.

Gülüm var, dərmərəm heç.
Açıbdır, dərmərəm heç.
Bir ismarış çatıbdır,
Dərib göndərmirəm heç.

Kim bilir istəyimi,
Arzumu, istəyimi.
İçim həsrət meydanı,
Yar məni istəyirmi?

Bu mənim ilqarımdı,
Arzumdu, ilqarımdı.
Yurda döndüyüm gündən
Bu mənim ilk qarımdı.

Gül əkdim ətrin hanı,
Ləçəyi, ətri hanı?
Mənə namə göndərən,
Misranda sətrin hanı?

Çiçək yox, dərim onu,
Sənə göndərim onu.
Ürək sözə baxmayıır,
Necə döndərim onu.

Sən mənim öz aşığım,

Ozanım, öz aşığım,
Sən gedəndən sönübdür,
Öz ocağım, işiğim.

Bu gül sənsiz açmayır,
Vallah, ətir saçmayır.
Yar gözündə həsrət var,
Heç gözümdən qaçmayır.

Ox atdın dəydi mənə,
Nişangah oldu sinə,
Qalmayıb heç taqəti
Bir danışa, bir dinə.

Nə damdı, tirsizdi bu,
Güldü, ətirsizdi bu,
Kamil sənət əsəri,
Sözsüz, sətirsizdi bu.

Kim yazıb bu yazını?
Bu naməni, yazını?
Çəkmək mənə ağırdı,
Bir yetimin nazını.

Yəhər var atın üstə,
İgid var atın üstə,

Yurd olsun, daşdan olsun.
Baş qoyum, yatım üstə.

Çəmən var, çiçəklidi.
Güllüdü, çiçəklidi
Mənim yurdum cənnətdi,
Adı da Çiçəklidi.

Neçədi yaşın sənin?
Ağarıb başın sənin.
Sənən qüssə meydanı,
Çatılıb qaşın sənin.

Nədir ağrıdır səni,
Qırır, dağdır səni.
El həsrəti, yurd dərdi
Cana yağdır sənin.

Hər baxanda üzümə,
Qəm dolanır gözündə.
Bunu yaxşı duyursan,
Ürəyində özün də.

O yarımçıq sevginin,
Ağrısını daşıyırsan.
Həsrət, hicran, vüsəl dolu

Bir ömrü yaşıyorsan.

İndi başa düşmüşəm mən
Hər vaxt, hər an anılmışam.
Unudursan düşünürdüm
Səhv etmişəm, yanıılmışam.

İki ürək bir olmasa.
Birləşməsi olur çətin.
Elə hər vaxt qal gözümdə
Sədaqətli, belə mətin.

Ay mənim....
Günəş mənim, ay mənim.
Yaxşı günüm olmadı,
İnan bu il, ay mənim.

Çox pis əsir küləyim,
Ölüb arzum, diləyim.
Başıma de, haranın
Mən külünü ələyim?

Gəl başına dolanım,
Mən dönüm, mən dolanım.
Hicran qırıb belimi,
Necə gəzim, dolanım.

Çoxum da sən, azım da,
Baharım da, yazım da.
Mənə şirin bal dadır.
Şıltaqlığın, nazın da.

Ürəyimdə varımsan,
İlk nübarım, barımsan.
Allah bilir bir dənəm,
Öz istəkli yarımsan.

Gəl qapımı açmağa,
Evlərə nur saçmağa
Sən gələndə olmayıb,
Bir qanadım uçmağa.

Yaz başım.....
Oxu, öyrən, yaz başım.
Mən yurduma dönəcəm,
İnşallah, bu yazbaşı.

D U Y Ğ Ü L A R

D Ü Ş Ü N C Ə L Ə R

MİLLİ PARKDA

Göylər bürünübdür mavi donuna.
Xəzərim rəngini ondan alıbdır.
Xəyallar məni də alıb qoynuna.
İlhamım yolunu burdan salıbdır...

Xəzərin sahili çiçəkli, güllü,
Körpələr gözündə sevinc görürəm.
Domino oynayan qocalarla mən,
Elə bil bir ömrü yarı bölürəm.

Xəzərin seyrinə yığışıb şəhər,
Əsən meh oxşayır üz-gözümüzü.

Təbiət zövq verir gözəlliyilə
Bir az da uzadır, az ömrümüzü.

Ləpələr sahilə can atır bəzən
Alıb xəyalları məndən aparır.
Sahilə toxunub qayıdan zaman,
Ürəyim elə bil haray qoparır.

Bir yanda dənizdir, bir yanda insan,
Bir yanda qurudur, bir yanda sudur.
Dünyanın sirrindən agah olaydım...
Ulu Tanrımızdan istəyim budur.

GECƏ...

Gecə qara pərdəsini çəkəndə,
Bədirlənmiş ay şığıdı üstümə.
Dan ulduzum nur «dam»ına qısıldı...
Zülmət gecə durammadı qəsdimə...

Göydə ulduz topa-topa yığışdı,
Məclis qurdu sirli göylər özünə.
Vallah dünyam bir ürəyə sığışdı,
Mən isindim ulduzların közünə...

Neçə qəlbə nur payını çilədi,
Günəş çıxdı yadımızdan bir anlıq.
Adəm oğlu, sənin üçün heç nədir
İynə ucu nur yanında qaranlıq.

Ümidinə çırağ tutub ulduzlar,
Gir yerinə, yastığa qoy başını.
Hər gecənin öz gündüzü gələcək,
Tök gecənin ətəyindən daşını...

Qoy başını, yat ümidin sozalır,
Gecələrin həmdəmidir yuxular.
Yum gözünü gecələri puzma ha,
Bu, gecənin ürəyinə toxunar.

Royaların gecələrin qazancı...
Hər rüyada əl çatmayan arzular...
Səndən ona qalan bircə bax budur.
Hər rüyamız min bir yerə yozular...

Qazancına toxunma sən gecənin.
Bədirlənmiş ay işığı bəsimiz...
Hərəmizin öz baxtı var göylərdə...
Qoy calansın xeyirlərə gecəbiz...

BÜLBÜLÜN SƏSİNƏ...

Bülbülün səsinə qalxıb yerimdən
Lap erkən, obaşdan oyaq oluram.
Onun cəh-cəhinə, zənguləsinə
Nə yaxşı, hər səhər qonaq oluram.

Əzəldən vurğunam bülbül səsinə.
Yaşatmaq, yaratmaq həvəsindədir.
Dünyada nə qədər gözəllik varsa,
Bülbülün səsinə, nəğməsinədir.

Bülbülün nəğməsinə dinləyən anda,
Təbiət çağırır qoynuna məni.
Güllərin ətrini duyan oluram,
Titredir elə bil kövrək qəlbimi.

İstərəm bülbüllə verim səs–səsə.
Dünyaya sevgimi ərz eləyim mən.
İlhamım yenidən gəlsin həvəsə,
Özümü qanadlı fərz eləyim mən.

MƏNİM ÜRƏYİMDƏ ...

Mənim ürəyimdə yatan duyğular,
Dəryadı, ümmandı baş açammıram.
Nə qədər özümü danlayıram mən,
Bu arzu, istəkdən heç qaçammıram.

Qanad istəyirəm uçum göylərə,
Yüksəklər özünə çox çəkir məni.
Bu arzu, istəyim baş tutmayanda
Gözümə qaranlıq tez çökür mənim.

Qüvvə istəyirəm arxamda dursun,
Çətin yollarımı eyləsin asan.
İstəyim deyildir, Tanrım, dünyada
Nə şöhrət, var-dövlət, nə də ki, ad-san.

Qüvvə istəyirəm qarşıma çıxan,
Pislərdən qurtarsın məni hər zaman.
Bilməyim dünyada heç zaman Allah,
Nədir qüssə-kədər, nədir pis, yaman.

Yaxşı istəyirəm, həmişə yaxşı,

Pisliyi neynirəm, qaralır qanım.
Mənə yaxşı yazsın naxışı, yaxşı,
Məni xəlq edənim, o Yaradanım.

DÜZLƏR İSTƏYİRƏM...

Düzlər istəyirəm, açsın gül-çiçək,
Qumru səhraları neynirəm axı.
Sevinir ürəyim gül-çəmən görcək
Görəndə könlümə bu sevinc yağır.

Dostlar istəyirəm, sevmirəm təklik,
Yığışaq bir yerə, bir deyək-gülək.
Qayğılar çoxalıb başdan aşanda,
Bir az qayğıları biz yüngülləşdirək.

İnsançün dünyada yaxşı nə varsa,
Mənim də öz payım, öz qismətim var.
Yaxşılıq, yaxşılıq mənim dünyada,
Dövlətim, öz varım, nemətim olsun.

TEZ QAYIT, TEZ GƏL

Səni istəyirəm, tez qayıt, tez gəl,
Yoxluğun görünür, darıxırıq biz.
Sükut hakim olur, biz də nökəri,
Küsür elə bil ki, ürəklərimiz.

Nə Günəş görünür, nə ulduz, nə Ay,
Gündüz də elə bil gecədir bizə.
Üşüdü, isitmir bizi isti yay
Qəm-qüssə çökür gözlərimizə.

Beləcə günləri vururuq başa,
Ay dönür illərə, il əsirlərə.
Sənsiz oxumuz dəyməsin daşa.
Zaval toxunmasın biz yesirlərə...

Sənin əlindədir, gülüm, açarı,
Sevinci, şadlığı ocağımızın.
Gəl, artsın şöləsi, nuru, ziyası,
Gecələr yananda çırağımızın.

İşiq da sözalır sən olmayanda,
Desək, deməsək də, bilməlisən sən,
Biz səni sevən tək, arzulayan tək,
Borcundur, bizi də sən sevməlisən.

İLLƏRİN ÜSTÜNƏ İLLƏR GƏLDİKCƏ

İllərin üstünə illər gəldikcə,
Nəsə dəyişirəm, başqalaşırım.
Özüm özüm ilə, duyğularımla,
Körpə uşaq kimi hey dalaşırım.

Mən də əzizlənmək istəyirəm çox,
Qucaqda körpəyə qısqanıram mən.
Bəzən düşünürəm, düşünən zaman
Uşaq əməlimdən usanıram mən.

İllərin üstünə atıb hər şeyi
Təmizə çıxmağa çalışıram mən,
Bir eyib görmürəm daha özümdə,
Şıltaq əməlimə alışıram mən.

Gizlincə deyirlər:– qocalıqdandır,
İnsan kövrəkləşir, uşağa dönür,
Mənim şair könlüm inciyər bundan
Bircə deməyin ki, ilhamın ölür.

AZƏRBAYCAN!

Azərbaycan! Deyilən
gözəl bir məmləkət var,
Doqquz iqlim içində belə gözəl
dövlət var.
Bərəkətli torpağı, təmiz suyu, havası,
Meşələri, dağları
min bir dərdin davası.

Sularında min bir hikmət
min bir sirr var.

Badamlıdı, Sirabdı bu,
İstisudu bax bu sular...

Onun büllur bulaqları
başqa Aləm, yazmaz

qələm.

Günah olar gördüyüm tək vəsf etməsəm.
Ana vətən, doğma yurdum,
gözəlliyi qoru hər vaxt,
qoy

itməsin.

Sənin yaşıl meşələrin,
göy düzlərin
Başı qarlı o dağların,

Xəzər kimi dənizin var.
Ürəyində sənə olan eşqi
vallah, aşab–daşan əzizin
var.

Sənin ulu tarixin var,
kaş yenidən yazılıydı.
Pərdələnmiş həqiqətlər
o pərdəni yırtaydı kaş,
Yazılacaq yeni tarix, sənin üçün
lap qədimdən ta bu günədək.
Sən də qardaş, çox ləngimə
həqiqəti yazaq qardaş!

Yalan tarix yaratmayaq,
O tarixdən bəhs edək ki,
sal daşlara,
qayalara həkk
olunub.

Neçə–neçə salnamələr
arxivlərdə yatıb–qalıb,
çox şey deyər onlar
bizə.

Dayanmışıq bu tarixlə
neçə ildir, ana Vətən
bax göz–gözə.

Artıq bir yol açılıbdır üzümüzə.
Azərbaycan məmləkətim

gedir nurlu bir sabaha.
Bax, o nurlu sabahlarda
arzulara
qovuşarıq.
Ən qüdrətli, ən ülfətli
vətən olub, olmuşuq
biz.
innən belə olarıq
da.
Nə qədər ki, bu dünya var,
biz də belə
qalarıq da.

Xoşbəxt dövlət olacağımız.
Biz əbədi qalacağımız,

Şirin şəkər payımsan,
Allah verən payımsan.
Göydə parlaq ulduzum,
Bədirlənmiş Ayımsan.

Sən ömrümə gərəksən,
Şirin arzu, diləksən.
Sənlə nəfəs alıram
Köksümdəki ürəksən.

SÖZ DEYƏNDƏ...

Söz deyəndə düşünün,
Ürəkləri qırmayın.
Yüz cür acı söz ilə,
Kişiləri vurmayın.

On min şəhid vermişik.
Hər birisi nəər oğul.
İgid, mətin insanlar,
Dünyada az-az olur.

Oğullar var, qolunda
Rüstəm-Zalın gücü var.
Amma neynək dünyanın
Murdarı var, gici var.

Oğullar var vətəndə,
O qədər qeyrətlidir.
Ürəyini köksündə
Vicdan didir, dərd didir...

Söz deyəndə düşünün,
Ürəkləri qırmayın.
Yüz cür acı söz ilə,
Kişiləri vurmayın.

XOŞ GƏLDİN YURDUMA...

Xoş gəldin yurduma, ay bahar fəslü,
Könlümə, qəlbimə həyat gətirdin.
Dağları, daşları çatladıb necə,
İçində bənövşə, lalə bitirdin.

Gəlişinlə həyat gəldi düzlərə,
Çılpaq düzlər yaşillandı, allandı.
Duman gəldi, yorğan kimi sərildi,
Çölə, düzə, bəzən yola sallandı.

Salxım söyüd gəlin kimi bəzənir,
Çiçəklənir bar verəsi ağaclar.
Bu dünyanın naz–neməti nə qədər,
Bu dünyada gör nə qədər ağac var.

Hər birisi öz donuna bürünür,
Hər birinin öz neməti, dadı var.
Hər birinin gözəlliyi bir aləm,
Hər birinin öz ətiri, adı var.

Kəpənəklər hər çiçəkdən, hər güldən
Daddığını qanadına ötürdü.
Min bəzəyi min bir xala çevirdi,
Hər çiçəkdən bir rəng, bəzək götürdü.

ANA ELÇİ DÜŞƏNDƏ

Ana elçi düşəndə,
Vallah, dünya dəyişir.
Elə bil ki, bir buta
Bir budaqda əyləşir.

Ana seçir, arayır,
yaxşı gəlin gözləyir.
Ana elçi düşəndə
Baxt evləri üzləyir.

Bir qədəmi xoş gəlin
Ürəklərə hay verir.
Ana elçi düşəndə
Tanrı yaxşı pay verir.

Hər qapıya analar
elçi düşmür, inanın.
Arzusuna qul olun
ay oğullar, ananın.

LƏNƏT

Ürəyimi qırım–qırım
Qıranlara nələt olsun.
Sənə sevgim ola bilməz,
Sənə sevgim hardan olsun.

Sənə insan deməyə də,
Dilim gəlmir murdar insan,
İnsanlığa düşmən, məxluq,
Sən arsızsan, sən qəddarsan.

Oda saldın ürəyimi,
Düşüb məndən sevinc uzaq.
Qırdın arzu, diləyimi
Qəlbim olub sızacaq–sızacaq.

Ortaq çıxdın qismətimə,
Sən evimi belə yıxdın.
İsmətimə sıxılmışdım,
Var–yoxumu qoyub çıxdım.

Sənə qarğış qarğamıram,
Tanrım özü qoy qarğasın.
Sənin olsun bu dünyanın
Dərdi, qəmi, min ağrısı.

GÖRÜŞ

Yoluma çən düşə, qar–boran ola,
Yenə görüşünə tələsərəm mən.
Səninlə görüşə, bu ilk görüşə
Çatmasam, Tanrımdan eh, küsərəm mən.

O qədər yollara baxmışam, gülüm,
Bu görüş gününü gözləmişəm mən.
Bağçada əkdiyim gülü, çiçəyi
Hər səhər səninçün üzləmişəm mən.

Nədənsə bu görüş qismətdən qaçıb.
Çiçəklər əlimdə saralıb, solub.
Ümidim həsrətin qəm yağışında
Yuyunub demərəm, saçını yolub.

Bəzən tələmişəm, darıxmışam mən.
Ümidim sozalıb, yatıbdı baxtım.
Yuxuda o qədər mən karıxmışam,
Çatanda səninlə o görüş vaxtım...

Röyalar o qədər aldadıb məni,
Xəyallar qoynuna məni alandır.
Ümidlər zamanı əridir vaxtsız,
Səninlə görüş də bəlkə yalandır.

Bu görüş eşqiylə yaşayıram mən.
Nəsə axtarıram, nəsə gəzirəm.
Deyirəm, ay Allah, hikmətə bir bix,
Bu arzu, istəkdən heç bezirəm mən?

VERMİSƏN

Mənə könül vermisən,
Hər dərdləri anlasın.
Mənə könül vermisən,
Qəmdən dastan bağlasın.

Mənə ürək vermisən
Quş ürəyi yalandı.
Hər qorxunu, hürkünü
Öz içinə salandı.

Mənə sevinc vermisən
Özgələrə bəxş edim.
Bu dünyanın əzabın,
Ürəyimə nəqş edim.

Köksüm altda tonqalım
Köksüm altda odum var.
Mənə odlu ürəyi
verən Odur, Odur, var!

MÜƏLLİM

Sən ana yurdumun nurlu zəkası,
Sən uca zirvələr fəth edən insan.
Şərəfli bir ömür yolu seçmişən,
Hr insan könlündə, qəlbində varsan.

Ağıllı, bilikli insanlar ki, var,
Müəllim gözündə dahidir onun.
Vadidən zirvəyə yüksəlmək üçün
Müəllim açmışdır cığırın, yolun.

Sənin də borcundur öyrətmək bu gün,
Düşünən beynisən vətənin, elin.
Dünyanın bəxtəvər insanısan sən,
Varındır dövlətin, varındır dilin.

Öz ana dilində elmini öyrət,
Anlasın, ömürlük yadında qalsın.
Hr kiçik fidanın düşünsün azad,
Kamil düşünmənin yolunu tapsın.

Ən sadə yollar tap, sənin zəhmətin,
Bar versin, barını görməyə çalış.
Axtarsın, düşünsün, tapsın, arasın,
Şagirdə sərbəstlik verməyə alış.

Ən sadə yollarla elmini öyrət,
Şəxsiyyət yetişdir, ağıllı insan,
Tarix zəhmətinə qiymət verəcək,
Tarixdə həmişə, daima varsan.

Yuxusuz gecələr yormasın səni,
Bu Vətən torpağı qədir biləndi.
Tanrının yanında yerin var sənin,
Göylər də işinə qiymət verəndi.

Təhsildə keyfiyyət sənin qazancın,
İllər ötəridir, bilik qalandır.
Ağıldır, zəkadır dünyanın tacı,
Dünyada başqa şey vallah yalandır.

Öyrət ki, öyrənsin, o da öyrətsin,
Vaxt gəlib çatanda el övladına,
Şərəfli yoldasan, qoru həmişə.
Gəlməsin bir ləkə müəllim adın.

GƏRƏK

Gərək bu dünyada bahardan qeyri,
Nə payız olaydı, nə qış olaydı.
Nə coşqun tufanlar, nə coşqun sellər,
Nə leysan, nə dolu, yağış olaydı.

Yaşıma əl atıb o Ulu Tanrı,
Az yaşa xoş ömür calaya bəlkə?
Bəxtəvər olaydı Adəm övladı,
Qəmdən düşməyəydi qəlbinə kölgə.

Nə kədər olaydı, nə qəm, nə qüssə,
Beş günlük dünyada bir gün görəydik.
Quşlartək bağçada verib səs-səsə,
Güllərə cəhcəhdən çələng hörəydik.

RÜBAİLƏR

Bu əsən küləklər bu sərt küləklər,
Barı ömrümüzə əsməsin, gülüm.
Təzəcə bar verir şirin diləklər,
Onu şaxta, boran kəsməsin, gülüm.

Uyma bu dünyanın var–dövlətinə,
Səni uşaq kimi aldadacaqdır.
Var içrə oturdub, əzizlərini
Göynədə–göynədə aparacaqdır.

Mən ki, bu dünyanı belə görürəm,
Etibar qalmayıb bircə anıma.
Qeyrəti, namusu qurban etmərəm,
A dünya, bir qaşığı axan qanıma.

Nə mənə kitab aç, nə dastan danışıq,
A dünyam, içini bilən olmayıb.
Çoxları köç edib, gedibdir səndən,
Gedəndə bircə yol gülən olmayıb.

ZƏHMƏTİN BƏHRƏSİ

Hər şey zəhmət ilə gələndi başa,
Palçığını yoğur, kərpicini kəs.
Zəhmətin ay qardaş, çıxmasın boşa,
Zəhmət çək, sönməsin əməyə həvəs.

Hamı zəhmət ilə ömür–gün sürür.
Əməksiz dünyanın axırı varmı?
Torpağa ömrünü bağlayan insan,
Kasıb yaşayarmı, pis dolanarmı?

Kərpic kəs, imarət, saraylar ucalt,
Xan kimi yaşa ki, ömür çox deyil.
Əyilmə düşmənə, xəcalət verər.
İblisdən, Şeytandan dünya yox deyil.

Yaşa əməyinlə, barını gör sən.
Ömründə firavan günlər çox olsun.
Dünyanın neməti qapına axsın.
Gözün də, könlün də hər vaxt tox olsun.

DÜNYA O DÜNYADI, ADƏM BALASI

Dünya o dünyadı, Adəm balası,
Zamanın ipindən asılmışıq biz.
Gah sevinc içində ömür sürmüşük,
Gah da bir zərbədən sarsılmışıq biz.

Beləcə dünyanı vururuq başa,
İllər bizdən gedir, itiririk biz.
Bir ömür yolunu yarı-yarımçıq,
Natamam, gah tamam bitiririk biz.

Təbiət bizimlə oynayır-gülür,
Günəşi isidir, yağışı yuyur.
Sevən ürəklər də bu şiltaqlığı,
Necə başa düşür, o cürə duyur...

Nəsillər dəyişib biz dəyişən tək.
Kökümüz üstündə kök atanlarıq.
Ülfət bağlamışıq bir insan kimi,
Hər arzu, diləyə biz çatamırıq.

Onda bu həyatın mənası olmaz.
Sevinci qəmindən seçə bilmərik.
Acılı, şirinli olsa da dünya,
Mənasız bir ömür biz sürəmmərik....

SƏBİRLİ OL

Gördüyün haqsızlıq qırmasın səni,
Hələ qabaqdadır yaxşı illərin.
Ömrün keçə bilməz qüssə içində,
Axmasın göz yaşın, leysan sellərin.

Zaman sınağından keçirir səni,
Gah çırpır daşlara, gah əzizləyir.
Gah səni qaldırır göyün qatına,
Gah da yonca tək bil ki, üzləyir...

Bircə səbrin olsun, dözməyə çalış,
Əzmini, vüqarı, itirmə, gülüm.
Çəkdiyin bu zülmün, bu əzabların,
Ömrü uzun olmur, başına dönüm.

Səbirli olmağa çalış hər zaman.
Sevinc də, kədər də dumandı, çəndir.
Qırılma, incimə, sınma hər sözdən
Bunlar ötəridir, gəlib keçəndir..

Səni Yaradan var, qayğın çiyində,
O qayğı yükünü azaldacaqdır.
Sənin də ömrünə, gününə quzum,
Xoş günlər, xoş anlar yazılacaqdır.

BAHARA

Fidandı, çiçəyi çox,
Gülü çox, çiçəyi çox,
Bu qızların içində
Qızımdan göyçəyi yox.

Hörükləri qoşadı,
Qaşları da ay para.
Görənlərin ağlını
Mənim qızım aparar.

Gözəllikdə yox tayı.
Bahardır, sevmir yayı.
Bu dünyada gül balam,
Özünü gözəl sayır.

Gözəllikdə bilirəm
Gül balam birincidir.
Ləli-gövhər, mirvari
Almazdır, dürr-incidir.

Kimin varsa balası,
Çoxdur gülü, lalası.
Bəxtəvərdir, xoşbəxtidir,
Bax, onların anası...

GİLEY

Çəkmə ürəyimə sən hicran dağı.
Dilimi bağlayan əllərə lənət.
Qüssə otağıdır, hicran otağı
İçim də, çölüm də verilmir qiymət.

Gileyin–güzarın günbəgün artır.
Sıxır ürəyimi qüssə, qəm, elə.
Bağlı ürəyimi açə bilmirəm
Dönsə də gözümün yaşı sellərə.

Ömrüm bir bağçadı, mən də bağbanı,
Payızam, baharam, qışam içimdə,
Gecikib baxışlar bəlkə mənimçün,
Düşünmə səhv etdin, məni seçəndə.

Tilsimə salınmış bir əsirəm mən,
Əsli də, Leyli də dillərdə dastan.
Nə çəkib ürəyim kimsə biləmməz.
Vallah dastan olar mən bunu yazsam.

MƏKTƏB YOLLARI

On bir il bu yolları gəlb–getmişəm,
İllər qanad açıb uçub gedirmiş.
Arzular, xəyallar, şirin duyğular
Məktəb illərimi alıb gedirmiş.

O illər yuxuya, xəyala dönüb.
Bəlkə yuxularda getmişəm onu.
Ağlıma gəlməzdi bitəcək bir gün,
Sona vuracağam məktəb yolunu.

Arzuya, diləyə çatmaq üçün mən.
Bir başqa yola da iz salacağam.
Bu məktəb yolundan ötüb keçəndə
Körpə uşaq kimi mən dolacağam.

Ağlıma gəlməzdi bir zaman məni
kövrəldib duyğular dilə gələcək.
Bir şair qəlbində dönüb nəğməyə,
Bu yolu müqəddəs bir yol biləcək.

Bu məktəb yolları mənim ömrümə,
Mənim qismətimə nurlu yol açıb.
Kövrəlib uşaq tək ağlasam da mən,
Şirin xatirələrdən mən necə qaçım?

Bu məktəb yolları, məktəb yolları,
Müqəddəs bir yoldur, gedin uşaqlar,
Kamala yetişin, arzuya çatın
Bu məktəb yolunda nur var, işıq var.

BU HƏYAT DEYİL...

Ürəyimə sevginin
İlməsini vurmusan.
Sən xananı, gülüzlüm,
Ürəyimdə qurmusan.

Bu dünyada sevgimi,
Naxışlarda tapmışam.
Xəyallara qarılıb,
Uşaq kimi yatmışam.

İllər ömürdən gedir,
Sevgimə əyilmişəm.
Ayılında sormuşam:
–Bu mənəm? Deyilmişəm.

Saçlarıma dən düşüb,
Bir dastan bitirmişəm.
O sevgini sən demə
Mən çoxdan itirmişəm.

Aldatmışam özümü,
Bu itkidən qorxmuşam.
Sən əlimdən gedəndən,
Mən özüm də yoxmuşam.

Bax, beləcə gəncliyi
Sənsiz vurmuşam başa.
Sən məni tərک edəndən
Oxum dəyibdir daşa.

Ağlamışam, dolmuşam,
Həqiqəti biləndə.
Baş daşıma yazarsan
Bu sevgini öləndə.

Bu dünyanın varını,
Bir vara dəyişmişəm.
Ümidimə, gümana
O qədər əyilmişəm...

Onda hər şey əzizdir,
Olmasa da həqiqət.
Xəyallarda olmayır
Nə qəm, vüsal, nə həsrət.

Arzulasan bir şeyi,
Köhlənini çaparsan.
Bircə anda əlçatmaz
Arzulara çatarsan.

Hər şey səndən asılı,

Hər şey sənin əlində.
Dünyanı yadından çıxır
Arzuların güləndə.

Öz dünyamda sevgimi,
İllərlə yaşatmışam.
Əzizləyib o qədər,
Sevgimi oxşatmışam.

Ürəyimə dəyməyə
Orda gücün çatmayıb.
Bu sevgimi öz dünyam
Heç zaman alçaltmayıb.

ÇƏK GÖRÜM...
Çək görüm....
Bu əzabı çək görüm.
Qoy çəkdiyim həsrəti

Tərəziyə, çək görüm.

Hansı ağır gələcək,
Tərəzimi, həsrətmi?
Görən alın yazımdı?
Görən bu da qismətmi?

Unutmağım çətindir,
SİNƏM həsrət içində.
Bu sevgidən doymadım
Odu qalır içimdə.

Vəfasızlar dünyası
Ağlayım, kim biləcək.
Məni Məcnun sanacaq
Çoxu mənə güləcək.

Bircə məni o duyar,
O da məndən aralı.
Yaşayıram dünyada
Dərdli, qəmli, yaralı.

Əzizim, qala bilsən,
SİNƏMİ qala bil sən.
Qəmli dastan yazacam
Ölməsəm, qala bilsəm.

Dağ-daşı dumandımı?
Çəndimi, dumandımı?
Bu binəva sevgimiz,
Həqiqət, gumandımı?

İllər keçdi, yol tapdım,
Dözəm qəmə, həsrətə.
Əlvida söylədim də,
Öz arzuma, qismətə.

Bu dünyada hər şeyi
Sən gedəndən atmışam.
Varım-yoxum sən idin,
Öz dünyamda tapmışam.

O Tanrıdan qeyri kəs
Səni məndən alammaz.
O dünyanın şirri ki
Bu dünyamda olammaz.

İblis, şeytan yuvası,
Bu dünyada tikilib.
Ona görə ümidim
Öz dünyama dikilib.

Olmasa da həqiqət,
Məni yaşadan odur.
Yoxdur ağrı-acısı,
Şirin, şəkər bal dadır.

Bax beləcə «dünyamın»
Varlığına vurğunam.
Qoymur məni dərd çəkəm,
Qoymur məni boğulam.

Sənsiz elə ağlayam.
Həsərətindən çağlayam...
Daşa dəyən sevgimə
Nakam dastan bağlayam.

Yaşamağın yolunu,
Tapdığımıza incimə.
Bir qəm salıb getmisən
Vüqarıma, içimə.

Bilən hanı
Dərdimi bilən hanı?
Yüz boşalım, yüz dolum,
Yaşını silən hanı?

Qara yellər əsibdi,

Şaxta, yaman kəsibdi.
Bu bir qismət, bir yazı,
Bu da bizə nəşibdi.

Ağ tutum....
Qara tutum, ağ tutum.
Qismət əlimdən uçdu,
Quş deyil, necə tutum?

Ağ tutum....
Qara tutum, ağ tutum.
Biz ki, ayrı düşmüşük
Mən necə qərar tutum?

Sar alıb.....
Göy üzünü sar alıb.
Qırov düşüb düzlərə,
Könlüm kimi saralıb.

Çən gəlib.....
Duman gəlib, çən gəlib.
Vəfasıza tuş oldum,
Qanımı içən gəlib.

Tel mənim....
Kaman mənim, tel mənim.

Zülfündən bir tel ayır,
O tel mənim, tel mənim.

Alandı bu...
Canımı alandı bu.
Məndən sənə söz çatıb,
İnanma, yalandı bu.

Ağacdakı quşa bax,
Sərçə, qaranquşa bax.
Caynağında ov gedən
Qartala bax, quşa bax.

Atlı gəlir yəhərsiz,
Həm yiyənsiz, yəhərsiz.
Baş açmıram sizlərdən,
Sönüksüz, bir təhərsiz.

Çəkəndi bu....
Hər qayğımı çəkəndi bu
Səhv edirsən, sinəmə
Əzrayiltək çökəndi bu.

Oyat bunu...
Yatıbdı, oyat bunu.
Bizim eldə bir el var.

Bilirik Boyat onu.

Yol mənim, yolçu mənim,
Ov mənim, ovçu mənim.
Sinəmi nişan alıb,
O namərd ovçu mənim.

Bu ellərin şahı var,
Xaqanı var, şahı var.
Məndən nəzir istəmə,
Cibimdə bir şahı var.

Yaz görüm...
Qələm götür, yaz görüm.
İstəyirəm səninlə
Min bir bahar, yaz görüm.

Günəş gülür üzümə,
Görən bəxtim güləcək?
Günəş mənim qəlbimi
Tanrım, hardan biləcək?

Ay dağlar...
Həsətinəm, ay dağlar.
Başın üstə ay doğub,
Sinəmi o ay dağlar.

Əzizim, gülənim var,
Ağlıyan, gülənim var.
Min şükür ki, sevincin
Mənimplə bölənim var.

Əzizim, yazdımı?
Bahardımı, yazdımı?
Yara namə göndərdim,
Görən cavab yazdımı?

Gül əkdim, dərən hanı,
Dərib göndərən hanı.
Məni yardan eyləyib,
Yardan döndərən hanı.

Mənəm, umanın, dağlar,
Dinim, imanım, dağlar.
Çətin anda, məqamda
Sənsən gümanım, dağlar.

BU SEVGİMDƏ

Bu sevgimdə bir qüvvə,
Bu sevgimdə həyat var.
Dinsə nələr danışmaz,
Qələm götür, yarat var.

Qələm götür yaz bunu.
Həqiqətdir, olandır.
Bu sevgimin yanında
Leyli – Məcnun yalandır.

Zaman, o zaman deyil,
İllərdə ki, o illər.
Amma həsrət, qəm odur
Bilir bunu sevənlər.

BU DAĞLARIN LALƏSİ

Bu dağların laləsi
Bənövşəsi, laləsi.
Bu dağlarda itirib,
Kərəm, Sofi lələsin.

Duman alıb yolunu
Bağlayıb əl-qolunu.
Görə bilməyib Allah,
Kərəm sağın-solunu.

Xızır çatıbdı dada
Sovuşubdu qəm-qada.
Təzələnir yaralar,
Düşəndə bu dərd yada.

Qəfil əsdi bəd külək,
Yara aldı min dilək.
Ələndi çox qismətə
Fəlakət ələk-ələk.

Xızır gəlmədi haya,
Bəlkə almadı saya.
Qəm çəninə büründü,
Eldə hər daş, hər qaya.

Neçə-neçə kərəmlər,
Əslidən ayrı düşdü.
Közə döndü içimdə,
Ürəyim yandı, bişdi.

Girov gedən qız-gəlin
Bu eldə düşdü əsir.
Bu dərd, bəla bizləri
Hey doğrayır, hey kəsir.

Nə göylərə əl açaq,
Nə yerlərdən kömək var.
İnanmıram mən daha
Xızır adlı mələk var.

AY ELLƏR

Ay ellər ...

Ay obalar, ay ellər.

Nalə çəkir bizimçün

O obalar, o ellər.

Gül əkdim bitirmədim,

Becərdim, bitirmədim.

İstəyim nazlı yardı

Sən mənə yetirmədin.

Kasıb ölür çadırda

Başından da vururlar.

Varı aşıb daşana

İmarətlər qururlar.

Bu bağ bizim bağdısı,

Çəməndisə, bağdısı,

Gəlib sahib duracaq

İşdir, Allah, sağdısı.

Neynirəm gülü sənsiz,

Çəməni, gülü sənsiz.

Ayaqüstə canımdı,

Ölüyəm, ölü sənsiz.

Gül var, butası yox.
Qönçəsi, butası yox.
Yetim odu dünyada
Anası, atası yox.

Sel gəlib bəndi yoxdu,
Uçubdu, bəndi yoxdur.
Çöl düzündə çadır var:
Qaçqındı, kəndi yoxdu.

EYİB GƏZMƏMİŞƏM

Eyib gəzməmişəm doğmada, yadda,
Ağılıma gəlməyib məndə gəzərlər.
Niyə duymamışam ay Allah, görən
Çalmağa çalışıb məni gürzələr.

Gözü götürməyib məni çoxunun,
Xəyanət içində ərimişəm mən.
Daha bu dünyadan üzüm dönübdü,
Daha danışmıram, kiritmişəm mən.

Daha danışmıram, daha susuram.
Dünya talıyanın, aparanıdı...
Fərasət lazımdı, qardaş, dünyada.

Dünya ondan nəşə qoparanındı...

Sən ondan nəyisə qoparmadınsa,
O səndən qəlbini qoparacaqdır.
Başının üstünü kəsib Əzrayıl,
Səni bu dünyadan aparacaqdır...

Gücsüzün dünyası deyil bu dünya,
İblislər, şeytanlar qoymaz göz açsın.
Yaxşısı budur ki, susum, yazmayım,
Niyə bu həqiqətdən qələm söz açsın....

QAYTAR

Məndən misqal–misqal, sən qətrə–qətrə
Qoparıb aldığıın sevinci qaytar.
Aldadıb başımı körpə uşaq tək,
Aldığıın ayları, illəri qaytar.

Nə görüb dünyadan, nə götürmüşəm.
Sevincim çoxmudur, yoxsamı qədim?
İlləri, ayları nə ötürmüşəm?
Necə əldən gedib dünya, dəmlərim.

Gah özüm–özümdən umub küsmüşəm,
Kədəərə, qüssəyə tab gətirməyib.
Bircə bu dünyadan vaxtsız getməyim.
Ömür kitabımı mən bitirməyib.

Dünyanın ağını, mən qarasını,
Seçə bilməmişəm əmlli–başlı.
Böhtana düşmüşəm əyri yanında,
Günahkar çıxmışam mən başı daşlı.

Dumduru suyuma bulanıq sızıb,
Bulanıq çaylara dönüb axmışam.
Haqsızlar içimi didib–dağıdıb,
Mənsə məlul–məlul durub baxmışam.

Deyirəm ömrümü verib yellərə,
Ay Allah, dalınca baxmamışam mən.
Dünyanın varında gözüm olmayıb,
Gözucu dalınca baxmamışam mən.

VARIMDAN YOXUMDAN OLURAM

Varımdan yoxumdan oluram bəzən,
Gözümdə bu dünya bir heçə dönür.
Bəhrəsin görmürəm gördüyüm işin
Bax, ümid çırağım o anda sönür...

Mənə qulaq asmır duyğular bəzən,
Bilsə də əməyi əbəsdir, əbəs...
Gecəli gündüzlü çalışıram mən
İçimdə: –yazıqsan,– söyləyir bir səs...

Bir qaya parçası, bir daş parçası,
Bəlkə də bu qədər mənasız olmur.
Nəsə varlığımda bir boşluq duyub,
Görürəm heç nəylə bu boşluq dolmur.

Nəsə qəribədir insan duyğusu,
Başqadır qanunu, anlayammıram.
Heç ağıln, idrakın baxmır sözünə,
Özüm öz içimdə danlayammıram.

Nə olsun içimdə ağlayır bir səs...
Çəkdiyim zəhmətin qazancı hanı?
Qaldırıb göylərə qoysan da bəzən,
Sən nəyə qul etdin Tanrım insanı?

Alimi cahildən qiymətsiz olan
Dünyadan əlimi üzümüşam vaxtsız.
Dünyanın növrağı pozulan gündən
Alimim, ziyalım yaşayır baxtsiz.

Dünyanı gözəllik xilas edəcək?
Yalandır, mən buna inananmaram.
Altunlar qızıllar göz qamaşdırır.
Ağılla mən orda sınınamaram.

Tanrının verdiyi ağıl, kmalla
Dünyanın xilasını mümkün deyilsə
Dünya xilas olacaq ay yazıq insan
Bir gözəl baxışa işdir əyilsə?

DOĞMA OCAQ

Çömçəsi, qaşığı özümdən olub,
Dovğa qazanı tək, hey bulanıram.
Birini tapanda birin tapmıram.
Bir təhər köç sürür, mən dolanıram.

Ocaqda qazanım qaynayır, fəqət.
Supum da dadıyır mənimçün plov.
Duyğuma, hissimə rahatlıq verir.
Qazanın altında parlayan alov.

Çox qazan asılıb ocaqlar üstə,
Yeyilən yeyilib, çıxıbdı yaddan.
Ocaqlar səbirli, dözümlü olur.
Ocaqlar çox keçib alovdan, oddan.

Ağzımın dadı bax o ocaqdadır.
Axı öz evimdi, öz ocağımdır.
Mənimçün dünyada ən əziz, doğma,
Öz evim, öz küncüm, öz bucağımdır.

...GEDƏ BİLMİRƏM

Getmək istəyirəm, gedə bilmirəm.
Necə ayaqlarım bağlanıb qalıb.
Nə xatirələr oyanıbdı içimdə
Nə də ki, yolumu qar–boran alıb.

Nə yolum bağlanıb Xan Kərəm kimi,
Nə Xızır Nəbiyə ehtiyacım var.
Nə dərdim o dərddən deyildir mənim.
Deyim təbib olsa bir əlacı var.

Bu sevdə başqadır, bu istək başqa.
Romantik duyğuya əsir düşmüşəm.
Bu yaşıl meşədə kaş doğulaydım.
Heyif ki, buradan kəsir düşmüşəm.

Bu dağın, bu düzün vurğunu oldum.
Bir də bu yerlərə dönməyəcəyəm.
Sehrinə qapanıb bu gözəlliyin
Gedirəm, bir daha görməyəcəyəm.

Bir də düşməyəcək yolum bu yerdən,
Allah bu gözəllikdən necə doyum mən.
Bəlkə özüm gedim, ürəyim qalsın.
Sevən ürəyimi burda qoyum mən.

DEMİRSƏN

Halalını, haramını
Ayıraraq heç yemirsən.
Ağla, ağla, boşal dünya,
Biz deyəni sən demirsən.

Seçəmmirsən, pis yaxşını,
Bağlamısan sən naxşımı,
Zülm eləmək de, yaxşımı?
Bircə kəlmə heç demirsən.

Bizik sənin şah əsərin,
Hanı sənin söz kəsərin?
Yıxdın evin sən bəşərin.
Bircə kəlmə heç demirsən.

Çox sirləri eylədin faş,
Evlər yıxdın yavaş–yavaş,
Canlar aldın faraş–faraş.
Bircə kəlmə heç demirsən.

Çox qoynuna gələnlər var,
Vaxtli, vaxtsiz ölənlər var.
Heç qədrini bilənlər var?
Bircə kəlmə heç demirsən.

Sən qırmısan qanadımı,
Çoxlarının inadını.
Qəbul eylə iradımı,
Bircə kəlmə heç demirsən.

Çoxlarına gəldin kələk,
Öldü neçə arzu, dilək.
Aç içini biz də bilək.
Bircə kəlmə heç demirsən.

İçin–çölün dərdi–qəmdi,
Dörd bir yanın sudu, nəmdi.
Bəşər içib dərdi, dəmdi.
Bircə kəlmə heç demirsən.

Kəsmə dilim, qoy danışım.
Qoy odlanım, qoy alışıım.
Necə sənə mən barışıım.
Günahını heç demirsən.

Kimlər verir fərmanını,
Çox dərdinin yox dərmanı.
Qırdın ümid, gümanımı.
Bircə kəlmə heç demirsən.

Çox soyuqdu göydə Hilal,

Çox dilləri eylədin lal.
Gözlərindən düşdü halal.
Bircə kəlmə heç demirsən.

Sənə divan qurmamışam,
Heç qəsdinə durmamışam
İndi üzə durmamışam?
Bircə kəlmə heç demirsən.

Nə anlamaq olur səni,
Nə danlamaq olur səni.
Nə qanmamaq olur səni,
Bircə kəlmə heç demirsən.

Bəlkə elə bizik yalan,
Biz qanmadıq, sənsən qanan.
Dünya danış aman, aman.
Bircə kəlmə heç demirsən.

Səbr kasam doldu, daşdı.
Şirinim də gözdən qaçdı.
Bəndələrin nədən çaşdı?
Bircə kəlmə heç demirsən.

Bu qan-qada üstündədir.
Sənin üçün üstün nədir?

Mayan haram üstündədir.
Bircə kəlmə heç demirsən.

KÖNÜL BOSTANIMA ATMISAN DAŞI

Könül bostanıma atmısan daşı.
Əlimdən almısan bacı-qardaşı.
Çox acı etmişən yediyim aşı.
Dünya, sənin əməlindən bezmişəm,
Mən daşammış, dəmirəmmiş dözmüşəm.

Ayaq açıb yeridiyim yol hanı?
Toylarında oynadığım qol hanı?
Yırt köksünü, ağla, boşal, dol, hanı.
Sevincimdən bir yol əlim üzmüşəm,
Mən daşammış. dəmirəmmiş dözmüşəm.

Çox səhvləri bağışlayıb, susmuşam.
Mərd olmuşam, namərdləri pusmuşam.
Halal yeyib halalımı qusmuşam.
Halalımdan daha əlim üzmüşəm.
Mən daşammış, dəmirəmmiş dözmüşəm.

Çox şeylərdə mən abırına büküldüm,
İçin-için paralandım, söküldüm.
Böhtanından elə yandım, söküldüm.
Külə dönmüş alovmuşam, közmüşəm.
Mən daşammış, dəmirəmmiş dözmüşəm.

NƏ YATMISAN DAĞ BAŞINDA

Nə yatmısan dağ başında
yorğan kimi qara bulud.

Kişnərtindən,
hayqırtından
yer–göy titrər.

Qəzəbini, nifrətini bir az yatırt,
bir az unut, belə olmaz,
yaxşılığı kim itirər?

Doğan Günəş sevincini
təbiətlə bölə bilir.

Qarşısını əcdaha tək sən kəsmisən.
Davan yoxsa günəşlədir,
bilə bilmir.

Yoxsa bizə sən qəsdmisən?
Leysan olub tökülürsən,
seldən, sudan
göz açmağa olmur imkan.

Biləmmirik ürəyindən keçəni biz,
Yola sala bilməyirik
bu dünyadan köçəni biz.

Yoxsa sən də dərdimizə ağlayırsan?
Yerin–göyün yarasını bağlayırsan?
Göz yaşları, bu ah–nalə çatıb sənə,
Aç bir danış, söylənsənə.

Bizdən yaxşı

bəlkə elə sən duymusan
bu dünyanın qəmini.
Yaxşısından payın yoxdur,
pisindən də doyub cana.
Haramı tək yol kəsərək
qəzəbini dağ başına sən çaxırsan.
Görkəminlə sən də bizi yandırırısan,
yaxırsan...
Aç içini, söylə barı,
Yaranandan bağlamışıq,
təbiətlə əhd-ilqarı
İtiməyək sənli-bizli
etibarı....

YUVA

Bir qaranquş yuva qurdu eyvanımızda;

Bir memarın əl işiydi

sanki yuva.

Palçıq, saman daşıyırdı

cüt qaranquş.

Səhərini, axşamını,

zamanını qova-qova.

Az keçmədi

eyvanıma düşdü işıq,

Balalar da bu yuvaya bir yaraşıq.

Cüt qaranquş hey daşayıb

balalara yem gətirib,

Dimdiyindən balaları yedirirdi.

Hər ikisi balalara bir məhəbbət

yetirirdi.

Aman Tanrım!

Bu sevgini gözlə görüb duyurduq biz.

Ata ana qaranquşa: – bu balaca

ailəyə göz qoyurduq biz.

Yavaş-yavaş üç balacıq tükləndilər

böyüdülər.

Yavaş-yavaş qanad açıb

uçmağı da öyrəndilər.

Axşam olub yığışanda

süfrəmizin başına biz.

Bax onlar da yuvasına yığışdı.
Pay qoyurdum süfrə üstə
qaranquşun balasına.
Dimdik belə çalmayırdı
tikəsinə, parasına.
Özgə yerdən gətirirdi yeməyini
ev içində, ev qursa da.
Süfrəmizə baxmayırdı
başım üstə yuvasını qursa da...
Axşam çağı düşən kimi
hamı ora toplaşdı,
sakit-səssiz yatışırdı.
Nə səs, nə küy eşitməzdik,
biz pozardıq sakitliyi.
Pəri, Bahar, Tural
yaman hay -küy salardı.
Körpəciklər oynayırdı, gülərdi,
unudardı ev içində ev quranı.
Başımızın üstündəki ata-ana
qaranquşu,
Bir də o üç balanı.
Keçdi, günlər beləcə,
ötdü gündüz, neçə gecə...
Yavaş-yavaş yuvasında
qaranquşlar az oldular...
Ata-ana qaranquşlar

bir gün gəldi təkləndilər.
Görünmədi körpəciklər yuvasında...
Sonra ana tək göründü yuvasında
Bir gün gəldi...
bax ana da köçdü burdan.
Ürəyimə düşdü al-qan!
Bir gün gəldi yuva tamam boşaldı.
Kədərləndi ürəyim,
gözlərimi yaş aldı.
Hər baxanda bu boş yuva
bizlərə bir dağ oldu.
Anam dedi: toxunmayın o yuvaya
Gələn yazda qaranquşlar
gələcəkdir,
çəkməyin qəm.
Qəhər məni boğdu o an,
Aman Tanrım, a Yaradan!
Bir boşalmış yuvanı
xəyalıma gətirdim.
Göz yaşları içində
misraları bitirdim.
Yada düşdü Rəfiqəm
yada düşdü Günelim.
Mən bu dərdin içində doğrandım
Oy-oy..
dilim-dilim.

GƏLƏN BAHAR

Sizdən ayrılıb gedirik daha,
Bir də gələn bahar qayıdacağıq.
Hərgah çıxmasa ömür vəfasız.
Hələ qonağınız çox olacağıq.

Hələ nə yaşım var, nə görmüşəm mən,
Hələ qabaqdadır görüşlərimiz.
O qulac saçların az hörmüşəm mən,
Hələ qabaqdadır görüşlərimiz.

Səndən yazılası nəğmələrim var,
Səndən bəhs edəcək sözüm–söhbətim.
Məni qucağına çəkib gətirən,
Sevən ürəyimdir, saf məhəbbətim.

Hələ dağlarından doymamışam mən,
Meşəni, düzünü mən az gəzmişəm.
Çəpəri, hasarı adlayıb keçib,
İzimlə tapdayıb az əzmişəm mən.

Bulaqlar gözləyir qədəmlərimi,
Hələ sularından az içmişəm mən.
Quşqonmaz, qartallı zirvələrini
Hələ açmamışam, keçməmişəm mən.

Bu qədər arzular könlümdə varsa,
Səndən ayrılmağa dəyərimi görən?

HƏLƏ

Hələ girməmişəm qonşu bağına,
Almasın, heyvasın götürməmişəm.
Yığıb qoltuğuma, yığıb cibimə
Hələ gizli–gizli ötürməmişəm.

Dadı damağımdan getməyib hələ,
Qarpızı–yemişi oğurladığım.
Kalını, dəymişin seçə bilməyib
Əlimə gələni o doğradığım.

Çiyələk dərməkçün bağlara girib,
Məxmər otlaqları ayaqlamışam.
Gecələr yuxuda anam demişkən,
Yadıma salaraq sayıqlamışam.

Düzündən yığdığım yarpız, əvəlik.
Çiyələk, baldırğan düşməyir ələ.
Sürüşüb çıxdığım yarğan, gədiyin
Havası başımdan getməyib hələ.

Göynəyir burnumun ucu hələ də
Bir də o günləri qaytarmaq olmaz.
Elə xatirələr yatır içimdə
Günahdır, onları oyatmaq olmaz.

SƏN QAYIDANDA

Ümidlə gözlədik yollarını biz.
Dedik qayıdarsan yaz qayidanda.
Nə kəsdi yolunu bilə bilmədik,
Qurban demişdik sən qayidanda.

Durur qurbanımız, durur haçandı,
Görkəmi qəm, qübar, həsrət saçandır.
Tüstüsü çıxmayan sənin bacandır.
Qurban demişdik sən qayidanda.

Uçan quşlar da başsız olmasın.
Gözlər kipriksiz, qaşsız olmasın.
Baxıb yollarına yaşla dolmasın.
Qurban demişdik sən qayidanda.

Bizlərə bəxş etdin qalan ömrünü,
Fəth etdik işinlə gözəl könlünü,
Biz qəbul etmirik sənin ölmünü,
Qurban demişdik sən qayidanda.

BAXIŞLAR QAYĞILI, BAXIŞLAR QƏMLİ

Baxışlar qayğılı, baxışlar qəmli,
Qəhərli görürəm, toxunmuram mən.
Küskün baxışların, gözlərin nəmli,
Bağlanmış kitabsan, oxumuram mən.

Qoymursan üzünə bir yol baxam mən.
Bəlkə məlhəm olar sənə xoş sözüüm.
Duymursan yanında varam, yoxam mən.
Dumanlı dağlara bənzəyir üzün.

Həsrətin qısalsın, boy atmasın heç.
Özünü özündən qurtarım necə?
Varsa bir günahım bağışla, gəl, keç.
Gəl birgə oturaq, bir ölçək–biçək...

Başıma haranın daşını salım?
Bu qəmdən–qüssədən qurtarım səni.
Uyudum xoş sözlə sənini qəlbini
Kədərsiz, qüssəsiz yatırım səni.

Gecələr yuxunda ağlamayasan,
Yadına salaraq yurdu–yuvanı.
Həsrəti içində baca açıbdır,
Əlindən verdiyin elin–obanın...

GÜL ÜZÜNƏ PÜF DEMƏRƏM, GƏL BƏRİ

Gül üzünə püf demərəm, gəl bəri.
Mən də sən tək yaralıyam, yaralı.
Barışanıq inciyəndə, küsəndə,
Sən də, mən də havalıyıq, havalı.

Dağ çayı tək boşalıyıq, doluruq.
Bir çiy sözdən çiçək kimi soluruq.
Xoş üz görsək dönüb uşaq oluruq.
Sən də, mən də bəlalıyıq, bəlalı.

Qırıq könlü şirin sözlə alanıq.
Kimi görsək ona mehir salanıq.
Bəlkə elə ikimiz də yananıq.
Sən də, mən də haralıyıq, haralı.

Ovcumuzun içindədi göz yaşı.
Ağladarıq naləməzlə dağ–daşı.
Duya bilməz incə qəlbi hər naşı,
Sən də, mən də qalalıyıq, qalalı.

BAX AÇILAN SABAHA

Uca boylum, uşaqlığın,
Geri dönməz bir daha.
Ürək dolu bir sevinclə
Bax açılan sabaha.
Həyat eşqi güclüdür,
O açılan sabahda.
Arxan, dayağın olsun,
Ulu Tanrım, Allah da.
Qoy atlansın ürəyin,
Sevinc dolu fərəhlə
Qarşıdakı illərə.
Vermə, oğlum, vaxtını,
ötüb gedən yellərə.
Yaşa, yarat,
Sənin olsun
          bu dünyanın şöhrəti.
Heç vaxt oğlum itirmə,
Ən şərəfli, adını
İgidliyi, qeyrəti.

Hələ qayğısızsan,
Hələ biz varıq.
Dara düşsən, gül balam,
Səni darda qoymarıq.

Bizdən alıb ilhamını,
Bizdən öyrən nə öyrənsən.
Onda oğul inan ki, sən,
Yaxşı günlər çox görərsən.

SƏNİN İSTƏYİNİ...

Sənin istəyini, arzularını,
Qatara yükləsəm, qatar götürməz.
Şehirli qanadlı Zümrüdüm gəlsə,
O da bu yükü quzum, götürməz.

Könlündən keçəni Tanrından istə,
Onun qüdrəti hər şeydən böyük.
Haqq yolun tut yeri, hər şey sənindi.
Bir də saflığına çıxma, sən, dönük.

Arzular bilirəm quş qanadlıdır.
Uçdusa, geriyyə qayıdan deyil.
İstəyin quluna çevrilmə, gülüm.
Ağıla, kamala, idraka əyil.

Onlar qurtaracaq səni bəladan.
Bəla görməyəsən zalım dünyada.
Arzular aldadıb toruna salar,
Həsrət qalarsan bir təmiz ada.

Şeytandan, İblisdən uzaq dünyanı
Cənnət bil, cənnəti sən belə ara.
Nadanlar nə bilir gözəllik nədir,
Sözüylə, işiylə vurandı yara.

Sən təmiz duyğunu, təmiz hissini
Vurğunu olduğun güldə gəzirsən.
Təmiz, saf duyğular yük deyil sənə.
Təhqirə, əzaba çətin dözürsən.

Bu cahan könlünü açmayır sənin.
Məcnun tək səhrələr gəzirsən, gülüm.
Dünyanın cəfasın çəkmə, ölərsən,
Sən bizə lazımsan, başına dönüm.

KAŞ MƏNİM QƏLBİMİ DUYA BİLƏYDİN

Kaş mənim qəlbimi duya biləydin,
Görəydin könlümdə nələr var, nələr.
Hicranı, qüssəsi başdan aşanın
Sevinci hardadı, yaxşı gün, görər?

Dilimi bağlayan elə bağlayıb
Könlümdən keçəni danışa bilim.
Sükut ürəyimi elə dağlayıb,
Ağzımda kababdı, kababdı dilim.

Elə köşələnib, elə yanıb ki,
Sirrini bir kimsə bilməyəcəkdir.
Onu görməyəcəm, tapılsın duyan,
Axan göz yaşını silməyəcəkdir.

Küskün dünyasına qarılıb elə,
Susur danışmayı, susur dinməyir.
Bir kimsə könlümdən keçəni, vallah,
Duyammır, nədənsə, duya bilməyir.

Mənası varmı ki, açıb tökülsün,
Məni anlayasan, düşəsən başa,
Mən axı görmürəm, sən də heç zaman,
Məhəbbət, ünsiyyət yara, yoldaşa.

Özgələr gözündə aləmsən, aləm.
İçindən xəbərsiz qalıb özgələr...
Dilimtək bağlıdır, əlimdə qələm.
Duyğusuz varlıqdır, vallah, kölgələr....

AY ALLAH...

Ay Allah, dünyadan istəyim nədir?
Könlüm narazıdır bilmirəm niyə.
Çəkir xəyalımı hey ora–bura,
Rahatlıq tapmıram, bilmirəm niyə?

Küsmüşəm dünyamdan, bərişammıram,
Pisinə, yaxşına qarışammıram.
Dözmürəm dərdinə, alışammıram,
Dünyaya gəlmişəm, bilmirəm niyə?

Axarlı– baxarlı həyatım hanı?
Sevincim, şadlığım, büsatım hanı?
Xoş keçən günlərim, saatım hanı?
Olmayıb, olmayıb, bilmirəm niyə?

Vətənim diriykən bölük–bölükdü...
Qaçqınam, şələmdə dərd də böyükdü.
Dünyanın qayğısı bir ağır yükdü,
Rahatlıq tapmıram, bilmirəm niyə?

...ANA OLMAĞIN

Deyirəm, ay Allah ana olmağın
Əzabı çoxuymuş, dərdi çoxuymuş.
Dünyada ana tək qayğıkeş insan.
Bu böyük cahanda vallah yoxuymuş.

Sübhədək isinmir vallah kürəyi,
Gecədə yüz dəfə yerindən qalxır.
Nanə yarpağıtək əsir ürəyi
Yatmış körpələrin üstünə baxır.

Böyüyü, kiçiyi olmur balanın,
Sevinci sevinci, qəmi qəmidir.
Ananın qəlbini isidən ancaq
Bala ürəyinin odu, dəmidir.

Gözünün qarası od götürəndir,
Ana deyilən bir məxluqatın.
Anasız qəlbləri sınıx görmüşəm...
Anasız mənası yox bu həyatın.

Ananın haqqı da Tanrı haqqıdır.
Onsuz bu dünyanın üzü güləmməz.
Bu geniş dünyada, böyük cahanda
Anasız bir kimsə xoş gün görəmməz.

ÜMİD İŞİĞİ

Ümid işığında yatıb durmuşuq,
İlləri beləcə vurmuşuq başa.
Bir könül sevdası, günahım oldu,
Qocalıq önündə durmuşuq qoşa.

Daha əvvəlkitək olmayacağıq,
Şaqraq gülüşlərdən qalmayıb əsər,
Bu soyuq baxışlar gecikmiş sevgim,
Məni baltalayar, qılınc tək kəsər.

Uçurdum içimdə xalimanımı,
Səni əbədilik itirən oldum.
İllərin əlimdən alıb qaçdığı
Bir sevgi dastanının bitirən oldum.

– Qaytar ümidimi, arzularımı–
deməyə gəlməyir dilim beləcə,
Bəlkə bu qismətdir, alın yazısı...
Bəlkə bu sevdəylə köçüb gedəcəm...

QIRDIN ÜMİDİMİ...

Qırdın ümidimi, etibarımı,
Mən daha yanına gəlməyəjəyəm.
Getdiyin yollara hey baxa–baxa,
Ağlayıb, göz yaşın silməyəcəyəm.

Mən səndən danışıb yaxınlarıma,
Nə sevinəcəm, nə də güləcəm.
İçimdə dağ boyda sevgi həsrəti,
Odunda yanacam, belə öləcəm.

Nə qədər qalıbdır ömrüm bilmirəm,
Daha başqa cürə yaşayacağam.
Vəfasız bir eşqin ağrılarını,
Sevən ürəyimdə daşıyacağam.

Daha əvvəlki tək çıxıb yoluna,
Sənin gəlişinə tələsməyəcəm.
Yollardan gözümü yığacam daha,
Bu sevgi üstündə əsməyəcəyəm...

ATA

Bax, belə getməyin dağ oldu mənə,
Sən elə getdin ki, görüşmədik biz.
Biz ata–balaydıq, oturub bir az
Ürəkdən keçəni bölüşmədik biz.

Mənim könül bağım sənsiz talandı,
Ruzigar nə yaman bəd əsdi, ata,
Sənsiz bu dünyada xoş gün yalandı,
Yaşarıq qəmlərə biz bata–bata.

Səni əlimizdən alır ki, fələk,
Bu cahan mülkünə inamlar itsin,
Hər dəfə yadına saldıqca səni,
Yetimin qüssəsi göyərsin, bitsin.

Can ata, yoxluğun yükü ağırды,
Bu yükü çiynimdə saxlayammıram,
Gücüm göz yaşımə çatacaq elə,
Dolub boşalacam, saxlayammıram.

Demə bu yaşımda uşağam hələ,
Ataya hər yaşda ehtiyac varmış.
Gedişin can ata könül mülkümdən
Çiçəkli yazımı çəkib aparmış.

Kökündən baltanı vurub ayrılıq,
Payız küləkləri solduracaqdır.
Səni axtardıqca gözüm hər yanda,
Boşluğu kim, söylə, dolduracaqdır?

ATA

Oğlunun, qızının qəlbində varsan.
Xoşbəxtsən dünyada, mehriban ata.
Könüllər mülkünə istəkli yarsan,
Ötəri baxma gəl, bu varidata.

Dünyada ataya–anaya əziz
Oğludu, qızıdı– doğma balası.
Hər biri dünyada ən dadlı nemət,
Hər birisi bir alınmaz qalası.

Dünyada ən şirin nemətdir bala.
Şirindi dünyada baldan da belə.
Elə bil dünyanı verirlər mənə,
Qarşıma çıxanda o gülə–gülə.

Gözünün sevinci qəlbimə məlhəm,
Gəl, belə məlhəmi vermə əlindən,
Övladla nəfəs al, övladla sevin.
Qoyma baxışına çöksün qüssə, qəm.

Anasız bu dünya geyinər qara.
Atasız dərd–qəmi karvan çəkəmməz.
Analar dirəkdir, atalar ocaq...
Ana da atasız bir kül tökəmməz.

Ki...

Vücudu qəpiyə dəyməyənlərin
O qədər önündə əyilmişəm ki.
Coşqun ləpələr tək çırpılıb daşa,
Nadanlar əlində döyülmüşəm ki.

,Kədərə, qüssəyə qul olub susub
Özgə dərdlərinə məlhəm gəzmişəm.
Qürurum ayaqlar altına düşüb,
Susmuşam, daş olub buna dözmüşəm.

Üzülmək istəyən ümidlərimə
Sığınıb uşaq tək ağlamışam mən.
Dözüb ağrılara, min acılara,
Ulu Tanrıma bel bağlamışam mən.

Bir də görmüşəm ki, ağarıb saçım,
Ömür də gedibdi, gənclik də gedib.
Vücudu qəpiyə dəyməyənlərə
Bir dünyam, səadət, dinclik də gedib.

Əriyib şam kimi dərdin odunda
Cızdağım çıxıbdı, elə susmuşam.
Ümidə sığınıb bir uşaq kimi
Bir ömrü beləcə mən qan qusmuşam.

Kim mənim haqqımı qaytaracaqdır?
Fələyin çərxini döndərəcəkdir?
Nə qədər acizsən, qulsan, zəif sən,
Göndərən dərd, əzab göndərəcəkdir.

Döyüş meydanıdır bu dünya bil ki,
Vuruşa bilməsən məhv olacaqsan!
Aqil ol, haqqını insan tək qoru,
Yaradan önündə «əhv» olacaqsan.

DÜNYAM, KİMƏ QALASISAN

Gəl tök daşı ətəyindən,
Dünya, kimə qalasısan.
Süleymana qalmamısan,
Sən Sabirə qalmamısan,
Dünya, kimə qalasısan.

Neçə canlar ərithisən
Ağlayanı kiritmisən,
İməklədidib yerithisən,
Verdiyini alasısan,
Dünya, kimə qalasısan.

Bir dağ oldun hər qanana,
Dərdi verdin sən qanana,
Çox göz yumdun sən harama,
Bəlkə quldur, haramısan?
Dünya, kimə qalasısan.

Söz mülkünü bir gəz dolan,
Söz mülkündə olmur yalan,
Qəm – qüssəylə dolu olan,
Sən başımın balasısan,
Dünya, kimə qalasısan.

Qucağında kimlər yatır,

Kimə lazım bu var, yatır,
Bu dəm – dəstgah, qəflə –qatır,
Bizim deyil, alasısan,
Dünya, kimə qalasısan.

Canlar aldın, kimsə qiymaz,
Niyə oldun belə saymaz,
Varı dərya, gözü doymaz,
Bir can məndə, alasısan,
Dünya, kimə qalasısan.

Ağıl verdin sən insana,
Arxasında bir dursana.
Nadanlara od vursana,
Sabirlərin bəlasısan,
Dünya, kimə qalasısan.

Dərd – qəm sənin çölün, için,
Ömür verdin bir su içim.
Sabir duydu, bişdi içi.
Sən də xəstə, yaralısan,
Dünya, kimə qalasısan.

,–Oxutmuram, əl çək,– deyən,
Tiplərinə:– kef çək,– deyən,
«Ay xalası göyçək»– deyən,

Sabir – Qabil bəlasısan,
Dünya, kimə qalasısan.

Süleymana qalmamısan,
Sən Sabirə qalmamısan,
Dünya, kimə qalasısan,
Dünya, kimə qalasısan.

BU DÜNYANIN

Gedərisən bu dünyadan,
Qonağısan, bu dünyanın.
Əcəl gələr alar canı,
Tərk edərsən bu dünyanı.

Qocalarsan, əyilər bel,
Söz tutammaz ağızında dil.
Gözlərinin yaşını sil.
Yox vəfası bu dünyanın.

Ruhu quşa döndərən var,
Can almağa göndərən var.
Çərxi, vallah, döndərən var....
Sirri çoxdur bu dünyanın.

Kimdi bizə qulaq asan?
Odu yazan, odu pozan!
Az deməyib Dədəm ozan:
–Yoxdu sonu bu dünyanın.

Mal toplama, ağıl topla,
Vermə ömrü bada, gopla.
Gedəcəksən hapla–hopla,
Karvanısan bu dünyanın.

Ömür başa çatacaqdır,
Əcəl gəlib tapacaqdır,
Can əmanət, alacaqdır.
Sahibi var bu dünyanın.

SUSMUŞAM

Səsimi içimə sıxıb susmuşam,
Dərdi qucaq – qucaq dəstələmişəm.
Bu qoca dünyada çox qan qusmuşam,
Ayrılıq nəğməsin bəstələmişəm.

Amma kağız üstə köçürməmişəm.
Elə bil qorxmuşam oxuyan olar.
Dərdlərin ilməsi keçər boynuna,
Dərdlərdən min xalı toxuyan olar.

Dərdimi özümçün saxlamışam mən,
Kimsəyə dərdimi yükləməyim qoy.
Dərd özü göz yaşı içində olur,
Onu bu dünyada təkləməyim qoy.

Kösövə döndərib yandırıb – yaxıb,
Özüm – öz elimdən çıxıb gəlmişəm.
Bəsimdir bir elə verdiyim dərdlər,
Bəsimdir kor qoyub yırıb gəlmişəm.

XIZI DÜŞÜNCƏLƏRİ

Yenə yığışmıışıq söz ocağına,
Müşfiqin ruhunu yad edəcəyik.
Boyalı, boğçalı Xızı dağının,
Önündə bir az da əriyəcəyik....

Yenə həməən saçlar, həməən baxışlar,
Ürəklər fəth edən Müşfiqim durur.
Qarşılar baxışı bizləri bir–bir,
Baxışı məğrurdu, duruşu məğrur.

Nə illər qəddini əyibdir onun,
Nə haqsız ölümə alçalan olub.
Boyalı dağların qoynunda hər vaxt,
Kim deyir Müşfiqim qocalan olub?

Qənirsiz gözəlin, Müşfiqli dağın,
Hüsnünü seyr etdim, heç doyammadım.
Sehirli aləmə düşmüşəm, Allah!
Mən onun sehrindən heç oyanmadım.

Heykəli önünə qoyduğum güllər,
Dağların rəngindən solğun göründü...
Çiçəklər torpağa qarışdı, itdi,
Çiçəklər o rəngə elə büründü....

Çiçəklər o rəngə elə büründü,
Torpağın rəngindən mən seçəmmədim.
Möcüzə gəzirik, budur möcüzə,
Belə gözəllikdən mən keçəmmədim.

Çiçəyi özündən, gülü özündən,
Torpağın rəngində gül-çiçək rəngi.
Bu dağlar oğlusan, sən ey Müşfiqim.
Torpaq özü hörüb sənə çələngi.

Torpaqdan çiçəyi, gülü Xızının,
Torpaq dil açıbdır, bizlə danışır.
Ay ellər, seyrinə yığışın, gəlin,
Bir yanı sarıdır, bir yanı yaşıl.

Otlardan xəbərsiz, güldən xəbərsiz,
Qırmızı, sarıdı, yaşıldı hər yan.
Boz deyil dağları, min rəngə çalır,
Belə gözəllikdən olarmı doyan?

Müşfiqin yurdudur, öz cəlalı var.
Bənzərsiz doğulub o da dünyada.
Sevinci, şadlığı, öz məlalı var.
Layıqdır bu yerlər o böyük ada.

Hər çərək torpağı könül oxşayır,

Bu dağlar Müşfiqin şah əsəridir.
Bu baxış, bu duruş, bu görkəm Allah,
Qılıncsız, qəməsiz, sərt, kəsərlidir.

Dörd yandan bağına basıb Müşfiqi,
Təmkini, vüqarı könül oxşayır.
Bir ovuc torpağı, bir dəstə güldür,
Burda dağlar oğlu Müşfiq yaşayıb!

Yaxında nə ev var, nə bir bağıca- bağı,
İnsanlar axışır büstün önünə.
Baş əyir, diz çökür şair oğlunun,
Könüllər oxşayan şeir mülkünə.

Şairə ehtiram, sözə ehtiram,
Nizami yurdunda həmişə olub.
Xızının dağları bir fəsilidir
Nə torpaq bozarıb, nə rəngi solub.

Bu bərli, bəzəkli Xızı dağları
Qışda da, yazda da min rəngə çalır.
Xınalı, boyalı dürlü düzəndə,
Bir kimsə söyləməz Müşfiq qocalır.

Dağlara sığınıb cisimsiz ruhu,
Hər qaya sədasi Müşfiqəm-deyir.

Azadlıq aşiqi, sevgi aşiqi,
–Dağlara, düzlərə aşiqəm,– deyir.

Hər sözü, misrası bu dağlar kimi,
Könüllər oxşayır, qəlbə nur saçır.
Müşfiqin nəğməsi, sözü, kəlməsi,
Torpağa sevgidən daim söz açıb.

Ağını ağ yazdım, qarasın qara,
Rənginə rəng qatıb mən danışmadım.
Cabbarlı ağırlı, Müşfiq həsrətli,
Can Xızım, talənlə mən barışmadım.

Bu rənglər, çalarlar aldığı dərddən
Közərən vücudun odu deyilmi?
Vüqarlı, təmkinli Xızı dağlarım
Müşfiqsiz cahana heç vaxt əyilmir.

Nə qədər Müşfiq var, bu dağlar vardır.
Müşfiqi yad edib gələn olacaq.
Hər bahar Müşfiqin qonağı vardır
İkinci bir Müşfiq bir də olacaq???

2005

YENƏ O BAĞ OLAYDI...

«Yenə o bağ olaydı».

(M. Müşfiq)

Yenə o bağ olaydı,
Yenə deyib-güləydik.
Allah verən sevinci
Birlikdə bölüşəydik.

Yenə o bağ olaydı,
Yığışaydıq o bağa.
Baxaydıq ürək dolu
Keytiyə, Dəlidağa....

Yenə o bağ olaydı,
Yarpız, pencər dərəydik.
Əvəlik toplayaydıq,
Qurudaydıq, hörəydik.

Yenə o bağ olaydı,

Leysan yağış yağaydı.
Bədirlənib çıxaydı,
Yenə o Ay doğaydı...

Yenə o bağ olaydı,
Biz də uşaq olaydıq.
O bağdakı güllərdən
Dərməyəydik, yolaydıq....

Yenə o bağ olaydı,
Həzin külək əsəydi.
Sevgililər o bağa
Görüşə tələsəydi...

Yenə o bağ olaydı,
Müşfiq–Dilbər olaydı.
Sevgi ilə ədalət
Kaş ki dilbir olaydı...

1998.

İLLƏR GEDİR

Uşaq kimi başımızı aldadır,
Günlər gedir, qaçır bizdən gecə də.
Baxa–baxa bu dünyanın işinə
Biz susuruq, danışmırıq necə də.

Haray çəkib saxlamırıq illəri,
Keçən günə «min şükür» də deyirik.
Zaman gedir, ömür gedir, ay gedir,
Gedən ömrə şirin nəğmə deyirik....

Keçən günlər ömrümüzdən gedirsə,
Bizə qalan söylə nədir, a Tanrım?
Səadətim gedən günlə gedirsə,
Gedir, gedir onda olub– qalanım.

Nədir, bizi uşaq kimi aldadır?

Gələn gedir dayanmayı beləcə.
Düşünəndə illər, aylar qəm dadır,
Gəlmişəmsə demək bir gün gedəcəm...

KÖVRƏK HİSSLƏR

Aşım–aşım aşanım,
Sellər kimi coşanım,
Mənə ömür verdin ki,
Hey dolum, hey boşalım?!

Dərya dəniz içində,
Söz məkanım içimdə,
Sərin sudan doldur ver,
Sərinləyim, içim də.

Könül bağım talandı,
İçimdə od qalandı.
İnnən belə yaxşı gün
Mən tifiyə yalandı.

Zərif çiçək ürəyim,
Polad deyil dirəyim.
Heç saxlaya bilməyir
Qəm–qüssəni kürəyim.

Ay dolanım başına,
Vurğunam dağ–daşına.
Namərd zəhər qatıbdı
Qazanımda aşıma.

Neyləyirəm dövləti,
Dünya varım, nemətim.
Yaşamağı bacar ki,
Olsun ömrün qiyməti.

Bulud kimi dolanım,
Ay başına dolanım.
Muğayat ol, özündən,
Sənsən olub qalanım.

HAQQIMI QAYTAR

Haqqım var, boynunda, haqqımı qaytar,
Günahkar həmişə

öz təqsirini

çalışıb bir yolla

boynundan atar.

Haqqım var, boynunda haqqımı qaytar,
Səni də, məni də Yaradan birdir.

Silkələ özünü, qəlbini dindir.

Etdiyin günahlar qocaldır məni,

Özümün önündə alçaldır məni.

Qanadıb–qaşayıb qan çıxarırsan,

qan çıxmaz yerdən!

Köksümə vurursan baltanı birdən.

Yandırıb içimi kösöv edirsən.

çətin andan
kamal ilə çıxır, qızım,
əyilmir heç.
Sən də mənim ömrüm–günüm,
ağıl–kamal yolunu
seç.

KÖVRƏK OLUR QOCALAR

Kövrəkləşib qocalar,
Qayğıları bir yükdür.
Yaradanın görəsən,
Niyə üzü dönükdür.
Gözlərinə baxıram,
Vallah dünya heç nədir.
Bu dünyaya gələndən
Zəhmət çəkdi dolandı.
Zəhmətsiz də yaşamaq
Hamı bilir yalandı.
Bu dünyaya gələndən
Qayğıları çoxaldı.
Qocaldıqca qəlbləri
Niyə belə yuxaldı.
Qırış basıb üzünü
Gözəllik gedib daha.
Kövrəkləşib qocalar
Bel bağlamır Allaha.
Kəlmeyi-şəhadəti
Unutmurlar yatanda.
Yaman kövrək olurlar
Gün də gəlib batanda.
Ömrümüz də bənzəyir
Deyir axşam-sabaha.
Sönməsin ömrünüzdə

Görüm Tanrı çırağı,
Qocalar, ay qocalar.
Siz bizə gərəksiniz
Ürəklərdə solmayan
Gülsünüz, çiçəksiniz.
Hələ həyat sizindir,
Yaşamağa çalışın.
Kövrək, zərif qocalar,
Qocalığa alışın.
O da Tanrı payıdır,
O da Tanrı sevgisi.
Başınızın üstündən
Əsgilməsin heç zaman
Görüm Tanrı kölgəsi.

HƏYAT...

Həyat oyuncaqsa da ,
Oyuncağa dönmə sən.
Atəşə dön, oda dön,
Daim alış, sönmə sən.

Yaxşı işlər gör ki, sən,
Yaxşı gəlsin sorağın.
Şöhlələnsin hər zaman
Öz evində çırağın.

Zaman çəksə sınağa,
Yaxşı çıx sınağından.
Qorx, hər zaman, hər zaman,
El-oba qınağından.

Sevgi üçün yaşa sən,
Yaşa, yarat ürəklə.
Ömrün-günün qoy keçsin
Yaxşı arzu-diləklə.

Dünyada oyuncağa
Dönməyə sən alışma.
Şər-böhtandan uzaq ol,
Pis işlərə qarışma.

Əməlbətər olanın
Tanrı verir bəlasın.
Görüm sənin heç zaman
Dərdin-bəlan olmasın.

AY ANA

Ağ saçına, ay ana,
Xına çəkmə sən Allah!
Çox görmüsən dünyada
Çətin günlər, xoş sabah.

Bu ağ saç da ömrünə,
Bu gününə yaraşır.
Keçib ömrün, günlərin,
Çox düyünlü, dolaşır.

Nə çəkib sən bir ömür,
Ağ saçından görünsün.
Niyə bu gün o günlər
Xınasına bürünsün?

Ağ saçının xınası,
Vallah, ana, yamandır,
Sənin bərin-bəzəyin
Yan-yörəndi, oymandı.

Çıxarıbdır bizləri
Ağ saçların, ağ günə.
Ağ saçların bənzəyir,
Ağ zanbağa, gülgünə.

HARDAN ALIM MƏN

O bahardan otuz bahar keçibdi,
O baharı bu gün hardan alım mən?
O bahardan ömrüm kövsər içibdi,
O kövsəri bu gün hardan alım mən?

Hardan alım o günlərin gülüşünü,
Çözələyim yaxşısını, pisini də.
Hardan alım o günlərin yerişini,
Tapammıram yolunu da, izini də.

Necə gəlib bax o cür də gedib, daha
Qaytarmağa çatmayacaq mənim gücüm.
O baharın həsrətiylə bu dünyadan,
Bu dünyadan köçəcəkdir mənim köçüm.

Ürəyimdə dünya boyda qüssəsini,
Mən özümlə aparacam bu dünyadan.
O baharı yada salma, dərd-ələmdi...
Onu mənə göndəribdir, o Yaradan!

QOLLARI QANDALLI OLAN HƏR KƏSİN

Qolları qandallı olan hər kəsin,
Ürəyi qandalsız olarmı görən?
Zənciri, buxovu, qandalı verib
A məni nökrə, qula döndərən?
Nə idi günahım, nə idi suçum?
Yurdumdan, yuvamdan didərgin köçüm!
Bu dağlar yoluyla yol alıb hara,
Harada köç salım mən baxti qara?
Babamdan balama miras ellərin,
Başında dolaşır qara buludlar.
Nə doğma, nə yad var indi cahanda,
Bəndəli, bəndəsiz qalıb cahan da.
Ürəyim sızlayır Allah baxanda,
Yad olub necə də indi doğmalar.
Taleyin ağrısın çəkib içində
Ağarır saçlarım, qocalır ürək.
Ümitsiz qollarım boşalıb daha,
İnsanı yaşadan bir ümid gərək...
Ümidim qalmayıb bir xoş sabaha!

YUXUYA VERİB HƏR AXŞAM SƏNİ

Yuxuya verib hər axşam səni,
Keşiyin çəkirəm, gülüm, gecələr.
Ulduzlar laylamı gizlin oğurlar,
Onlar da yatmayır, gülüm, gecələr.

Üzünə nur saçır göydə min ulduz,
Baxtına düşəni tanımıram mən.
Ulduz var şöləsi yayılıb göyə,
Qorxuram onları sanamıram mən.

Hər kəsin baxtı var orda deyirlər
Baxtına doğulan ulduz, Ay olsun.
Şöləsi ömrünə–gününə bəzək.
Ay nədir, günəşə barı tay olsun!

İsitsin könlünün işığı səni,
Mənim madar balam, bəxti şən balam.
Yuxuda sevinib, yuxuda gülən
Yuxuda mələklə görüşən balam.

Ulduzlar gecələr görünən olur.
Gündüzlər günəşin nuru bəsimdir.
Laylayım alqışım, duamdır sənə,
Ulduzlar aparan laylay sənindir.

Laylayım yuxuna şəkər–bal qatar,
Oynadar yuxuda səni mələklər.
Ulduzlu gecədə, nurlu gecədə
Nəsibin qoy olsun, şirin diləklər!

AYRILIQ DÜŞMƏSİN...

Ayrılıq düşməsin heç aramıza,
Qapımız həmişə xeyrə açılsın.
Üzündə–gözündə qəm nişanəsi
Görüm görünməsin, hey nur saçılınsın.

Az tapdıq az yeyək, nə olacaq ki,
Neynirəm dövləti, nəyimə lazım.
Təki məhəbbətim tutsun dünyanı,
Bizlərə xoş dövrən, şən ömür lazım.

Zəhmətlə keçibdi ömürdən illər,
Qaneyik nə versə Tanrı bizlərə,
Təki qəm–kədər, qüssə, ayrılıq
Düşməsin dünyada yaxın bizlərə.

Cah–cəlal görmədik, gün görək barı.
Həmişə həsrətdən uzaq yaşayaq.
Bir evin, ocağın qayğılarını,
Bir yerdə ikimiz, birgə daşıyaq.

HARA BELƏ TƏLƏSİRSİZ, İNSANLAR

Hara belə tələsirsiniz, insanlar?

İlləri sevinclə yola salırsız.

Getsə də bu illər, aylar beləcə,

Siz də dəyişirsiniz, tez qocalırsız.

Dünya uşaq kimi bizi aldadır,

Hər şeyə aldanıb, uyan oluruq.

Dünyanın sevinci göz şamaşdırır,

Gizlənən kədəri duyan oluruq?

Bu fani dünyadan gözüm su içmir,

Aldada–aldada aparır bizi.

Yetəndə mənzilin başına ömür,

Dünyadan bir tüktək qoparır bizi.

QARI...

Gözləri yollara dikilən qarı,

Yol çəkən gözlərin kimi arzular?

Bəlkə də gözündə qalıb həsrətin,

Bəlkə də hələ də gözlədiyin var...

Ürək ki, tutdu ha, yüz pozan gələ,

Pozammaz könüldən əhdi–ilqarı.
Əhdinə–peymanə sədaqətlişən,
Yoxsa saxlamazdın sən bu vüqarı.

O solmuş üzündə təmiz niyyətin,
Təmiz məhəbbətin izləri yaşar.
Qəlbində bu yaşda mən inanıram,
Sevdağ günlərin, anlar dolaşar.

Əlvida!– deməyib gedəndə sənə,
Yoxsa ümidlərin sönmüş olardı.
Vəfasız insanı könül neyləyir,
Bu yaşda sinəndə qalmış olardı?

Yazını boranlı, qarlı görmüşən,
Sənin saf qəlbində nə kin, qəzəb var.
Çəkdiyən bir ömrün ağrı–acısı,
Üzünə çökübdür, onda əzab var.

Gözləri yollara dikilən qarı,
Yol çəkən gözlərin kimi arzular?
Bəlkə də gözündə qalıb həsrətin,
Bəlkə də hələ də gözlədiyən var...

BAX...

Bax, sözündə yalan olsa, inan ki,
Diri-gözlü ölü bilər el məni,
Qohum-qardaş elə məni qınar ki,
Parçalayar tənəli söz sinəmi.

Yalan vədə, yalan sözə düşmənəm,
Söz vermişən, et sözünə, əməl də.
Yalançıya, yaramaza düşmənəm.
Nifrət yatır, yalan sözdə, əməldə.

Yalanların çox ağrısın çəkmişəm.
Gözüm qorxub istəmirəm yalanı.
Qorxum, hürküm təkcə mənim ondandır,
Qoyma əldən gedə olub-qalanım...

Qısılmışam bir küncünə düzlüyün,
İllər boyu qorumuşam özümü,
Yalan vədlə, şirin vədlə sən Allah
Kor eyləmə mənim barı gözümü...

Doğru danış, doğru söylən, doğru din.
Bilim kimsən bu dünyada mənimçün.
Düz əməlli, düz ilqarlı insana
Qurban edim dünya boyda sevinci.

SƏN Kİ...

Sən ki, məni tanıyırdın əzəldən,
Niyə belə dəyişmişən, ay sonam.
Aramızı sən deyildin düzəldən,
İndi niyə bürünmüşən bu dona?

Pis günündə arxa, dayaq olmuşam.
Ağzınıza sığışmırdı heç adım.
Sizidlə bir ağlamışam, dolmuşam.
Bilnirdi ögeyliyim, heç yadım.

Qulluğunda sənin azmı durmuşam?
Zəhmətimin bumu deyin bəhrəsi.
Yağ ayrandan nehrədəcə ayrılır
Nənələrım çalxayanda nehrəsin.

Ayran niyə yağdan baha çıxıbdı?
Axı, yağın çəkisi var, adı var.
Haqq–ədalət Ulu Tanrı əlində,
Onun isə nə doğması, yadı var.

Bilməm, kimin ürəyindən nə keçdi,
Mənim qəlbim o Tanrıya bağlıdı.
Elədiyim qabağıma çıxacaq,
Xəbislərin yolu hər vaxt bağlıdı.

İÇİMDƏ DÜNYA VAR, QƏLƏM YAZMAYIR

İçimdə dünya var, qələm yazmayır,
Misraya çevirmək, söyləmək çətin.
Barmaqlar önündə günahkar olan,
Haqqı yazmağındır bil, cinayətini.

Düz deyən düzlərdə azmı qalıbdır,
Çəkdiyın çəkmisən, hələ yenə çək.
Düz sözün gör səni hara salıbdır,
Düz kimə lazımdır, sən düzdən əl çək.

Yalanı göyərdər, düzü çürüdər,
Bu dünya haqlını eldən kürüdər.
Düzü ilan kimi yerlə sürüdər,
Qırırlar vüqarın, bil dəyanətin.

Yığdığı özgələr yeyəcək sənin.
Həmişə, həmişə söyəcək səni,
Düz desən o yalan döyəcək səni,
Görmədim dünyanın mən inayətin.

ÇƏKMƏ ÜRƏYİMƏ HİCRAN DAĞINI

Çəkmə ürəyimə hicran dağını.
Ömür baharına qar yağan mənəm,
Ayrılıq xal salıb, qəlb açılmayır,
Qəm–qüssə yığnağı olubdu sinəm.

Bülbüllər gəlməyir mən gələn başa,
Gül üstə qonmayır, qüssə çəkməyim.
Bir sevən quşa da mən yük olmuşam,
Onu da göynədir hicran çəkməyim.

Beləcə günləri vururam başa,
Görən də deyir ki, yaşıyıram mən.
İlk oxum nə vaxt ki, dəyibdir daşa
O oxun ağrısın daşıyıram mən.

Demə məhəbbətdir, demə bu sevgi,
Ömür baharına nur çilə, andır,
Demirəm bu yanda hissə qarılıb,
Qəlbimi məhəbbət odunda yandır.

Sən ürək qıransan, ürək ağrıdan,
Əhdinə vəfalı olan deyilsən,
Üzüyün qaşımı düşər, ay insan,
Məhəbbət önündə bir az əyilsən!

MƏKTUBLAR

(«Məktublar» silsiləsindən)

Nə yazım, sənə də xoş olsun görən,
Mənim məktubuma cavab göndərən.
Yaşıl təbiətin qoynundayıq biz.
Taleyin, qismətin oynundayıq biz.

Gözümü açıram dan söküləndə,
Şehli çəmənlərə nur töküləndə.
Bir az gec görünür günəş bizlərə,
Meşəli bağların bax o üzündən.

Xəbərsiz oluruq dərə, düzündən...
Bura dağ döşüdür, meşədir, meşə.
Hər yanda ağaclar, yamyaşıl guşə...
Dağların başında gün görünəndə
Kölgəyə çəkilir yenə uşaqlar,
Hər gün evimizdə çoxlu qonaq var.

Günləri mənasız vurmuruq başa.
Vurğunuq bilirsən torpağa, daşa.
Çox zaman bağları suvarırıq biz,
Gözucu yollara boylanırıq biz.

Gündüzlər günümüz belə keçsə də,
Gecələr zəhmini göstərir bizə.

Tutaşır bir anda göy üzü tamam,
İldırım səmindən qorxuram yaman.

Gurultu, nərilti qorxudur bizi,
İldırım şığıyır, göylərdən yerə,
Palıdlar od tutur, göz görə-görə.
O qədər palıd var ildırım vurmuş.
(Bu çaxan şimşəklər onları yormuş)
Yağır leysan yağış, yağır selləmə.
Bir qüssə-qəm çökür onda qəlbimə
Təbiət yuyunur, saflaşır necə.
Yağışlar beləcə yağır hər gecə...

Səhər ki, açılır dəyişmiş aləm.
Burda vərəq lazım, vəsf edə qələm.
Asiman öz mavi donunu geyir.
Meşələr yenidən ona baş əyir,
Yamyaşıl bu düzlər göylərə bəzək,
O anda istərəm birlikdə gəzək.
Sənin də ürəyin açılınsın bir az.
Bax belə bir aləm heç yerdə olmaz...
Sübh çağrı yatmayıb oyaq olasan,
Gözəl təbiətə heyran qalarsan.
Gül-çiçək bağçada oxşayır ruhu
Gör nələr yaradır qurban olduğum.

Quşların cəhcəhi sübh dumanından
Əskilmir bağçadan, əskilmir bağdan.
İlahi göndərib sanki onları.
Bu çölə, bu düzə, bu bağa bağban.

Budaqdan–budağa atılır quşlar,
Yuvalar qurubdu bu qaranquşlar,
Bülbülün nəğməsi aləmdir, aləm,
Ona məhəbbətdən söz açır qələm.

Ağacda görmüşəm şanapiriyi,
Onun elimizdə öz adı vardır.
Daraqquşu deyirlər nədənsə ona.
Daraqmı sancıbdı o saçlarına?

Başında gəzdirir o, öz tacını.
Unudub baxdıqca ağrı–acını
Xəyalım quş kimi uçur göylərə,
Səadət paylansın bütün ellərə.

***

Gecələr göylərə baxmaq olmayır.
Hüsnünü vəsf edən insanlar gərək.
Ulduz var göylərdə, ulduz var, Allah,
Köksündə yatırır min arzu dilək.

Göylərdə baxtını arayan gəlsin,
Yazılan qismətin gözüylə görsün.
O mavi səmanın gecə paltarı
Nə qədər gözəldir İlahi, baxın.
Ulduz karvan–karvan, hey axın–axın,
Nə əvvəli görünür, nə də ki, sonu,
Geyinib əyninə bu əlvan donu
Bir nurlu yol vardır göyün qatında.
Yatır baxt sahibi onun altında.
Bir qaldır başını, göylərə bir bax,
Əskik olmasın o nurlu çıraq,
Sənin o baxtın da, o qismətin də.
Göydə ulduzlara bənzəsin görüm.
Sevdalı könlümün öz istəyi var,
Gəl, sənə ulduzdan bir çələng hörüm,
Gözümlə onları bir–bir dərəcəm.
Ən gözəl çələngi sənə hörəcəm.
Gecələr ikimiz oturub elə,
Ulduz dünyasını seyr edəcəyik,
Seçib baxtımıza nurlu birisin.
Şirin diləklərə biz yetəcəyik.
Gecikmə, geciksən gec olar onda,
O göylər qucağın açıb bizlərə
Dünya gəzəllik donundadır, gəl.
Ulduzdan sən mənə bir çələng də hör...
Səadət yetirər baxan gözlərə,

Ulduz işığıni öz gözünlə gör...
Nurlu bir yol vardır göyün qatında,
Məkkəyə, Mədinəyə gedir deyirlər.

Karvanlar bu nurlu yolu tutaraq,
Müqəddəs yerlərə gedib çatırlar.
Müqəddəs yerlərə gedən yolçular
Bax, o «bələdçi»ylə çox öyünürlər.

Belə gözəlliyin, belə varlığın,
Sən də mənim kimi gəl vurğunu ol.
Dan yeri ağarıb–ağarmamış dost,
Quşların cəh–cəhi bizi oyadır.

Güllərin ətrindən məst oluruq biz,
Bulaqda suyu da onun bal dadır.
Yadıma uşaqlıq illərim düşür...
Çiyələk yığmaqçün bağlardan bağa
Vurub hasarları yarıb keçərdik.
Nə qorxu bilərdik, nə də ki hürkü,
İndi çoxalıbdır qayğılar daha
Kəndin aşağısında bir təzə kənd var.
Orda köç salıbdır indi qaçqınlar.
Balaca daxmalar könül açmayır.
Gələnin–gedənin bax bu yerlərə
Gözündən onların «ev»i qaçmayır.

Qüssədir, kədərdir bu da bizlərə,
Ürəklə baxmaq da olmur gözlərə.
Bu gözəl təbiət, bu gözəl məkan
Alıbdı qoynuna dost, onları da,
Torpaq həsrətiylə solanları da.
Yamyaşıl dağlar da basıb bağrına
Ən əziz, ən şirin gül balası tək.
Əzizlər bizləri, oxşar bizləri,
Kəzirik dağları, geniş düzləri.
Cənnət məkəndəyiq, özün bilirsən.
Gül var, çiçək var hey ətək-ətək.
Gülxətmi boylanır hara baxırsan.
Yarpızın ətrindən məst oluruq biz.
Hər gün dəmləyirik gündə bir dəfə
Çay onun yanında inan, heç nədir.
Könül rahatlığı, şirin yuxudur,
Onlar da, güllər də seçmə-seçmədir.

***

Bostana getmişdik bir səhər erkən.
Bostançı taxtında mürgüləyirdi.
Bəlkə də xəyalən öz ürəyində
Yumşaq bir yatacaq o diləyirdi.

Qarpızlar yamyaşıl şara bənzəyir,

Tağların qoynunda yığılıb qalıb.
Bilmirdim bostan da belə olurmuş,
Qarpızlar tağ üstə belə kök salıb.

Bu da bir aləmdir, bu da bir aləm
Hər bağın, bostanın gözəlliyinin
Surətin yarada əlində qələm.

***

Bu gün yağış yağır, tutqun havadır,
Buludlar toqqaşır, yaman davadır.
Hücuma keçibdir, göydə buludlar
Atını səyirdir bu ildırımlar

Onların odunda islanırıq biz,
Yuyunur bağçamız, çəmənlərimiz.
Ürəklər oxşayan mənzərə deyil,
Təbiət geyinib qəm libasını.
Ürəyim sıxılır, seyr etdikcə bil
Ana təbiətin bu havasını.

SƏN KÖNLÜMÜN...

Sən könlümün baharı,
Sən qismətim, payımsan.
Çiçəkləri dünyanı
Bəzəyən bir yayımsan.
Üşüyəndə günəştək
Məni isidənimсэн,
Sinəmdə məhəbbətin
Əbədidir, əbədi.
Sən ey ömür çiçəyim.
Sən ey, səadətimсэн,
Gedib-gələn nəfəsim
Şirin arzu-diləksən.
Sən mənimçün dünyada
Sinəmdəki ürəksən.
Körpə təbəssümünə
Qurban kəsim, Turalım.
Ay mənim şirin balam,
Ay saçları qumralım,
Adına qurban kəsim
İgid balam, Turalım...

MƏNƏ MAHNI BƏSTƏLƏ

(İntiqama)

Mənə mahnı bəstələ,
Nəğməsində dünyanın
Sevincini duyum mən.
Əhdinə sadıq qalan
Bir sevgimə uyum mən.
Bu sevgidə dünyanın
Hər nazını mən çəkim...

Mənə mahnı bəstələ,
Saçlarıma dən düşüb.
O mahnının qoynunda
Qanad açım göylərə.
Qayıdım uşaqlığa,
Qayıdım o gəncliyə.
Dönüm əlimdən gedən
O saf, ötən illərə.
O illər ki, bir ömrün
yaraşığı olubdu...

Mənə mahnı bəstələ,
O dağları bir aşım.
Gedim ata yurduma
Torpağıma qarışım.
Qərib yurdun ağrısı

Ürəyimə çökübdü.
Yurda həsrət gözlərim
Qanlı yaşlar tökübdü.

O mahnıda sən mənim,
Həsrətimi izhar et.
İnildəyən könlümün
Tellərinə kömək et.
Nəğməsi sənin olsun,
Sözlərimi sən bəzə.
Gəzim mahnılarında
Durum yurdla göz-gözə..
Yada salım qışlağın,
Yada salım oylağın.
Əritsin ürəyimin
Yağını damla-damla.
Görüşdürmə sən məni
Bircə bəni -adamlar...
Ötən günə qarışım.
İstəmirəm bilirsən.
Bu qismətlə, taleylə
Bir də gülüm, barışım.

Mənə mahnı bəstələ,
Vurğun könlüm alışsın.
Xəyallara qapılsın,

Röyalara qarışsın,
İtkisini duymasın,
Kaş yaxına qoymasın.
Ürəyimdə qardaşın
Varlığını daşıyım.

Elə mahnı bəstələ,
Yoxluğunu unudum.
Varlığını yaşıyım,
Qarmonunda yazdığı
Mən mahnını dinləyim.
Mahnı həyat deməkdir,
Mahnı ömür payıdır.

CÜYÜR

Hay-harayı yayılıbdı hər yana,
Dərddi balam bu ağrını duyana.
Məlul-məlul baxır o yan-bu yana.
Anasından ayrı düşmüş bu cüyür.

Soyulubdu anasının dərisi.
Güllə ilə vurub onu birisi,
Bunu görən bala necə kirisin.
Sızıldayır, inildəyir bu cüyür.

Ona görə göyür-göyür göynəyir.
Süd verirlər, özgə südü neyləyir,
Gözləri hey «ver anamı» söyləyir.
Anasından ayrı düşmüş bu cüyür...

Kövrək qəlblər gördüyünə dözərmisi?
Haqq aşığı gülü tağdan üzərmisi?
Bir ox olub bu düzlərdə süzərmisi,
Anasından ayrı düşmüş bu cüyür?

GƏL GÖYNƏTMƏ ÜRƏYİMİ BELƏCƏ

Gəl göynətmə ürəyimi beləcə,
Sızım–sızım sızıdatma o simi,
Dərdli könlüm, nakam sevgi qismətin,
Qılınc çalma sən də vurğun hissimə...

Vurğun könlüm dərdə–qəmə mübtəla,
Əldən gedir ömrüm–günüm az qala,
Sevənləri mən görəndə qol–qola,
Düşünürəm dünya durub qəsdimə.

Dözəmmirəm bu dünyanın işinə,
İblis, Şeytan vurub məni dişinə,
Xəbis qəlbin peşəsi nə, işi nə.
Sevən səndən incidi nə, küsdü nə?

Heç olarmı bir ürəyi qırasan,
Sinəsinə həsrət dağı vurasan,
Sevən könlün sən qəsdinə durasan.
Canın alıb, ağı demə büstünə!

Sağlığında qiymətini verginən,
Necə sevib, sən də elə sevginən,
Sevgisinə cavab göndər sevginən,
Sağlığında bir dağ çəkmə köksünə...

AY ƏDALƏT

Bülbül bağda görünməyir.
Bağ talanıb, bülbül uçub.
Ağlama sən, ay Ədalət,
Telli sazı belə qucub.

Hey qırırsan tellərini,
O tellərin günahı nə?
Səni tutar, ay Ədalət,
O tellərin bil ki, ahı.

Talan olan yurd–yuvanın
Qəlbindədir ah–naləsi.
Yana–yana yaşayırsan,
Sazın–sözün, a köləsi!

Sızıl–sızıl sızıldayır,
Barmaq gəzir, tellər üstə,
İlahinin sirri vardır
Bu kədərli, qəmli səsdə.

Məclis quran səni anar,
Bu nə sirdir, bu nə qüvvə?
Tərtər kimi coşan sazın,
Kaş vurmasın yara qəlbə.

Çalma qardaş, çalma belə,
Ürəkləri paraladın.
Qırıb çatdın bu milləti
Könülləri yaraladın.

Xeyir iş də dönür yasa,
Ay Ədalət, belə çalma.
Çal-çağırın gəlsin hər vaxt,
Dərdə-qəmə heç alçalma.

SƏN OXUYANDA

Qoşqara

Bülbülsüz bağçalar solar, saralar,
Dağlar nalə çəkər sən oxuyanda.
Baharda dağların başın qar alar,
Güllər ləçək tökər sən oxuyanda.

Tanrı vergisidir səsin, avazın.
Gül açsın a qardaş, baharın, yazın.
Toylarda çalınsın sədəfli sazın.
Təki göz dəyməsin sən oxuyanda.

O səs ki, səndə var, göz dəyər sənə,
Alışıb içində yanar min sinə,
Qoşqar qardaşımız sən də görsənə,
Nə çəkir dinləyən, sən oxuyanda.

O Yaşar, Dəlidağ, o Murov dağı
Yağının əlində əriyir yağı.
Görürəm, sənün də çıxır cızdağın,
Elləri anırıq, sən oxuyanda.

O dağlar, dərələr sənə əzizdir,
Köksündə ürəyin dərya, dənizdir,
Səsin də, nəğmənin də vallah kənizdir,
Min qəmə, qüssəyə, sən oxuyanda.

Qoy üzün ağ olsun Qoşqar dağı tək,
O dağ tək səni də möhtəşəm görək.
Yağılar yox olsun yurdundan gərək,
Duysun qüdrətini, sən oxuyanda.

Sən təkcə qəm deyil, nəm gətirirsən,
Yurduma səsinlə qəm gətirirsən.
Zili zil, bəmi də bəm gətirirsən,
Tellər də durammır sən oxuyanda.

Quşlar qanad salar sənin səbindən,
Qatarı pozular hər kəlməsindən.
–Dünya var, həyat var hər nəğməsində
Qoşqarın –deyirlər sən oxuyanda.

Yorulmaz səsinə qulaq asanlar,
Donar qüdrətinə baxıb susanlar.
Hissinə, duyğuna yaxın olsunlar,
Səni eşidənlər, sən oxuyanda.

– Salamət qall! – demə, dağlar sənindir!
O dağlar, dərələr, düzlər sənindir!
Göydə buludlar da inan, sənindir,
Eşidir nəğməni sən oxuyanda.

Qismət ki, sənindir, yağıdan qorxma.
Nisgilli, həsrətli dağlara baxma.
Qəmli nəğmələrlə yandırıb–yaxma,
Ürəklər əriyir, sən oxuyanda.

Əyməyinə əymisiniz
sındırmayın.
Məni ruhdan siz salmayın,
qoyun qalım!
Barı, o saf körpələrdən
ilham alım!
Onlar üçün ömür sürüm.
Xoş günlərin mən də görüm.
İstəmirəm, vaxtsız ölüm!
Əyməyinə əymisiniz
Sındırmayın...

ÜRƏKLƏR YANMASA

ÜRəklər yanmasa, yaş olmaz gözlər,
Çartıldı alovdan, tonqaldan çıxar.
Baharsız göyərməz dərələr, düzlər.
ÜRəyi yıxarsa kədər, dərd yıxar.

Bir çimir yuxumun hökmüdarısan.
Hissimə, duyğuma hey yaxın olan.
Kim deyir dünyada sevgi, məhəbbət.
Ən böyük yalandır, ən böyük yalan.

Bir kimsə dərđini bilməyəcəkdir,
Səni duymayacaq kimsə dərindən.
Sarılıb payızda solan yarpaq tək,
Sən də solacaqsan qəm, kədərindən.

Özgələr çəkdiyini duymayacaqdır,
Yanında qəhqəhə çəkib güləcək.
İnsandır, şadlığın xoş anlarını
Səni duymadan da sənlə böləcək.

Bax belə keçəcək günlər ömürdən
ÜRəyin istəyib, istəməsə də.
Həyat axarına qoşulacaqsan
Arzuya, diləyə heç yetməsən də.

BİR ZAMAN DAĞ İDİN

Bir zaman dağ idin mənim gözümdə
Təmkinin, vüqarın göz oxşayırdı.
Alınmaz qalamdın, yenilməz zirvəm.
Çiyində qayğımı sən daşıyırdın.

Mənimçün dünyada ağıllı, güclü.
Bir insan vardısı, səniydin o da.
Nəsə kövrəlirəm, uşaqlaşırım,
Ötən günlərimi salanda yada.

Hanı o dəyanət, hanı o vüqar?
İndi körpə kimi kövrək olmuşam.
Qocalıq yaxandan yaman yapışıb
Sən axı bizlərə gərək olmusan.

Məndən uşaq kimi küsdüyün anlar.
Gözümün önündən getməyir, inan.
Niyə kövrəkləşir, qocalan insan.
Ay ata, can ata, mən sənə qurban.

Sən mənim arxamsan, həm də güvəncim.
Ömrümün, günümün bəzəyisən sən.
İnana bilmirəm, bu mümkün deyil,
Sən də inciyərsən, sən də küsərsən.

Gəzib addım–addım sənin arxanca
İstərəm qoruym, saxlayım səni,
Qocalıq deyildir, o xəstəlikdir
Qəlbini, hissini oxlayan sənin.

Səni məhrum edib şirin yeməkdən,
Ömrünü uzatmaq istəyir Balan.
Bu şəkər, xəstəlik tapandan səni,
Hissini, duyğunu edibdir talan.

İncimə, can ata, küsmə ağırdır.
Xəstəlik ayırar bizlərdən səni.
Biz səni sevirik dünyalar qədər,
Tanrı hifz eləsin, gözlərdən səni.

YUXUMA GİRMİŞDİN

Bu gecə yuxuma girmişdin yenə,
Yenə ürəyində nisgilin vardı.
Buludlar yorğanın çəkib üstünə,
Başın da başım tək ağappaq qardı.

Soyuqdan elə bil tir–tir əsirdin,
Xəstəhal göründün gözümə nəsə.
Şaxtaydı, qılınc tək səni kəsirdi,
Möhtacdın elə bil isti nəfəsə.

Can verən xəstəydin, sən ey nigarım.
Ah–aman səsinə eşitməyirdim.
Qaçırdım yuxuda mən sənə sarı,
Ay Allah, dadına yetişməyirdim.

Əlimi qaldırıb göydə Günəşə,
Odundan canına od salsın dedim.
Bir kimsə yoxuydu dərdi bölüşəm,
Olmuşdu ürəyim ah, didim–didim.

Nə qədər istədimi isidim səni,
Əfsus, çadırlara yığılmışız biz.
Ümidim qalıbdı göydə Allaha.
Tanrı qüdrətinə sığınmışız biz.

ÜRƏK

Bu dünyanın pisini də
umusunu–küsünü də
alovunu, hisini də
çəkən könül, çəkən
ürək,
Onu qoruyaq gərək.

Dağ çəkəmməz dərdi çəkər,
Özün didər, özün sökər,
göz yaşına o, diz çökər...
Hey ağlayar, hey sızlayar,
öz içində o çağlayar.

Yavaş–yavaş paralanar,
Gizli yanar, yaralanar,
Gözdən düşər qaralanar,
sevənlərin tərəfindən...
Gəl incimə qələmimdən.

Könülləri duyandı o,
Uşaq kimi uyandı o,
Ömrü yolda qoyandı o.
İnamları itirəndi,
Ömrü başa vurmamış o,
nəğməsini bitirəndi.

SƏN GETDİN...

Sən getdin

Bir də geri dönməyəjəksən

zaman kimi...

Mənsə səni axtarajam

sənsizlikdən göynəyəjəm...

yoxluğunu duyan kimi.

İnjiyəjəm için-için

Yaradandan!

«Uman yerdən küsərlər».

Mən səndən də küsəyəjəm

Məni sənsiz qoyduğunçün...

Hər gün səni haraylayıb

Nalə çəkən gur səsimi

gür səsimi

boğduğunçün.

İçimdə min tel qırılıb

məni yaman üzəjək,

Dizlərimin taqəti də tükənəjək.

İnnən belə nə ömür-gün,

yel vurub yengələr ötəjək.

Sənsiz qərib bu diyarda

Əl qaldırıb o göylərdən

diləyimi diləyəjəm.

«Tanrım, onu mənim üçün

bir də, bir də

